

U IME NARODA

OKRUŽNI SUD U PRIŠTINI, sudsko veće u sastavu sudije Euleksa Džonatana Velforda-Karola (Jonathan Welford-Carroll), kao predsedavajućeg sudije, sudije Šćipe Ćerimi (Shqipe Qerimi) i sudije Euleksa Dina Pinelesa (Dean Pineles), kao članova veća, uz pomoć pravnog referenta Euleksa Zane Ratniece, sudskog zapisničara, u krivičnom predmetu protiv:

- I. **NK (NK)**, s nadimkom 'BF', ime oca XX, ime majke XX, datum rođenja XX., iz sela XX, opština XX, kosovski Albanac, sa prebivalištem u selu XX, opština XX, pohađao pravni fakultet, inspektor u PTK; koji se tereti po optužnici specijalnog tužioca Euleksa PPS br. 07/10, datiranom i zavedenom u pisarnici Okružnog suda u Prištini dana 25.07.2011. godine (**Optužnica**) za krivična dela:

Tačka optužbe 1: **Ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22., 142. i 144. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavija (KZSFRJ), sada kriminalizovan članom 23. i 120. Krivičnog zakona Kosova (KZK), protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. 5.(1) Dopunskog protokola II uz četiri Ženevske konvencije (DPII); Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i komandanta, i kao lice sa odgovornim položajem u pritvornom centru u Klečki, u saizvršilaštvu sa FL (FL) , NXK, NS, AK, BL, BS, SS, kooperativnim svedokom X, SHS i ostalim za sada neidentifikovanim vojnicima OVK, **povredio je telesni integritet i zdravlje neutvrđenog broja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru u selu Klečka, držeći ova lica u nečovečnim uslovima (uključujući vezivanje zarobljenika lancima, neodgovarajuće prostorije, veliku

hladnoću, nedostatak sanitarnih uslova, neprimerenu ishranu, često premlaćivanje); u Klečki, opština Lipljan, od početka 1999. godine do sredine juna 1999. godine;

Tačka optužbe 2: **Ratni zločin protiv civilnog stanovništva**, iz člana 22. i 142. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPIL; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa NXK, NS i RM, **ubio je AA**, kosovskog Albanca - civila koji je prethodno pritvoren, a zatim oslobođen iz pritvornog centra u Klečki, pucajući u njega iz vatrenog oružja AK-47; u selu Klečka, opština Lipljan, na dan 03./04. aprila 1999. godine ili oko tog datuma;

Tačka optužbe 3: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPIL; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i u saizvršilaštvu sa NXK, NS i dva neidentifikovana vojnika OVK, **učestvovao je u ubistvu četiri srpska vojna zarobljenika**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru u Klečki, a čiji su ostaci pronađeni u masovnoj grobnici u blizini Klečke i identifikovani putem DNK kao BC, ZF i ZT, koji su pogubljeni s nekoliko rafala iz vatrenog oružja AK-47 od strane grupe koju su činili NK, NXK, NS, i dva neidentifikovana vojnika OVK; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog dana u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999.;

Tačka optužbe 4: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPIL; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa NXK **povredio je telesni integritet i zdravlje srpskog vojnog zarobljenika**, koje je bio pritvoren u pritvornom centru u Klečki, prebijajući ga u više navrata; žrtva je posle ubijena i njeni posmrtni ostaci pronađeni

su u masovnoj grobnici u blizini Klečke u kojoj je nađeno pet tela; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999;

Tačka optužbe 5: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa NXK, NS, RM, AK i kooperativnim svedokom X **učestvovao je u ubistvu srpskog vojnog zarobljenika**, pomenutog u prethodnoj tački 4; konkretnije, okrivljeni je učestvovao u zločinu na način da je primorao zatvorenika da dođe na mesto na mesto pogubljenja i da ga je držao na raspolaganju neposrednom izvršiocu, NS, iako je znao da će zatvorenik biti pogubljen jer je bio izričito obavešten o nameri NS da ubije zatvorenika iz prethodnog razgovora između njega i FL; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog dana u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine;

Tačka optužbe 6: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa FL, NXK, NS, AK, BL i kooperativnim svedokom X, **učestvovao je u ubistvu ND i VM, dva srpska policajca**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru Klečka, a koje je pogubio kooperativni svedok X sa nekoliko pucnjeva iz pištolja; konkretnije, okrivljeni je učestvovao u zločinu držeći žrtve na raspolaganju neposrednom izvršiocu pogubljenja, iako je znao šta će se dogoditi s njima, jer je bio izričito obavešten o nameri FL da ubije zatvorenike; na lokaciji poznatoj kao Canova livada u blizini Klečke, Lipljan, na dan 04./05. aprila 1999. godine ili oko tog datuma;

- II. **NXK**, pozivni znak tokom rata 'Sxxx', ime oca XX, ime majke XX, datum rođenja XX. godine, mesto rođenja selo YY, opština XX, kosovski Albanac, sa prebivalištem u YY, pohađao pravnu školu, policajac; koji se tereti po optužnici za krivična dela:

Tačka optužbe 1: **Ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22., 142. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4, 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i u saizvršilaštvu sa FL, NK, NS, AK, BS, SS, kooperativnim svedokom X i SHS i ostalim za sada neidentifikovanim vojnicima OVK, **povredio je telesni integritet i zdravlje neutvrđenog broja srpskih i albanskih civilia i srpskih vojnih zarobljenika**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru u selu Klečka, držeći ova lica u nečovečnim uslovima (uključujući vezivanje zarobljenika lancima, neodgovarajuće prostorije, veliku hladnoću, nedostatak sanitarnih uslova, neprimerenu ishranu, često premlaćivanje); u Klečki, opština Lipljan, od početka 1999. godine do sredine juna 1999. godine;

Tačka optužbe 2: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i u saizvršilaštvu sa kooperativnim svedokom X, NS, SS, BS, **mučio je četiri srpska vojna zarobljenika**, premlaćivanjem u više navrata, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru Klečka, a čiji su ostaci pronađeni u masovnoj grobnici u blizini Klečke i od kojih su barem trojica identifikovana putem DNK kao BC, ZF i

ZT; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine;

Tačka optužbe 3: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPII; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i u saizvršilaštvu sa NK, NS i dvojicom neidentifikovanih vojnika OVK, **učestvovao je u ubistvu četiri srpska vojna zarobljenika**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru Klečka, a čiji su ostaci pronađeni u masovnoj grobnici u blizini Klečke i od kojih su trojica identifikovana putem DNK kao BC, ZF i ZT, a koji su pogubljeni s nekoliko rafala iz vatrenog oružja AK-47 od strane grupe koju su činili NK, NXX, NS i dva neidentifikovana vojnika OVK; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine;

Tačka optužbe 4: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPII; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa NK **povredio je telesni integritet i zdravlje srpskog vojnog zarobljenika**, koji je bio pritvoren u pritvornom centru Klečka, prebijajući ga u više navrata; žrtva je posle ubijena i njeni ostaci su pronađeni u masovnoj grobnici u blizini Klečke u kojoj se nalazilo pet tela; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999;

Tačka optužbe 5: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPII; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa NK, NS, RM, AK i kooperativnim svedokom X **učestvovao je u ubistvu srpskog vojnog zarobljenika**, pomenutog u prethodnoj tački 4; konkretnije, okrivljeni je učestvovao u zločinu na način da je primorao

zatvorenika da dođe na mesto pogubljenja i da ga je držao na raspolaganju neposrednom izvršiocu, NS, iako je znao da će zatvorenik biti pogubljen jer je bio izričito obavešten o nameri NS da ubije zatvorenika iz prethodnog razgovora između njega i FL; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine;

Tačka optužbe 6: **Ratni zločin protiv civilnog stanovništva**, iz člana 22. i 142. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23 i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPIL; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa NK, NS i RM, **ubio je AA**, kosovskog Albanca - civila koji je prethodno pritvoren, a zatim oslobođen iz pritvornog centra Klečka, pucajući u njega iz vatrenog oružja AK-47; u selu Klečka, opština Lipljan, na dan 03./04. aprila 1999. godine ili oko tog datuma;

Tačka optužbe 7: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPIL; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa FL, NK, NS, AK, BL i kooperativnim svedokom X, **učestvovao je u ubistvu ND i VM, dva srpska policajca**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru Klečka, a koje je pogubio kooperativni svedok X sa nekoliko pucnjeva iz pištolja; konkretnije, okrivljeni je učestvovao u zločinu držeći žrtve na raspolaganju neposrednom izvršiocu pogubljenja, iako je znao šta će se dogoditi s njima, jer je bio izričito obavešten o nameri FL da ubije zatvorenike; na lokaciji poznatoj kao Canova livada u blizini Klečke, Lipljan, na dan 04./05. aprila 1999. godine ili oko tog datuma;

III. **FL**, nadimak 'CD', ime oca XX, ime majke XX, datum rođenja XX. g., u selu XX, opština XX, kosovski Albanac, sa prebivalištem u ZZ, pohađao pravni fakultet, član Skupštine Kosova; koji se tereti po optužnici za krivična dela:

Tačka 1: **Ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22., 142. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPII; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i komandanta i lica koje je vršilo sveukupnu kontrolu u pritvornom centru u Klečki, u saizvršilaštvu sa NK, NXK, NS, AK, BL, BS, SS, kooperativnim svedokom X, SHS i drugim za sada neidentifikovanim vojnicima OVK, **povredio je telesni integritet i zdravlje neutvrđenog broja srpskih i albanskih civilia i srpskih vojnih zarobljenika**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru u selu Klečka, držeći ova lica u nečovečnim uslovima (uključujući vezivanje zarobljenika lancima, neodgovarajuće prostorije, veliku hladnoću, nedostatak sanitarnih uslova, neprimerenu ishranu, često premlaćivanje); u Klečki, opština Lipljan, od početka 1999. godine do sredine juna 1999. godine;

Tačka optužbe 2: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPII; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i komandanta, **mučio je srpskog vojnog zarobljenika**, koji je bio pritvoren u pritvornom centru Klečka, a čiji su ostaci pronađeni u masovnoj grobnici u blizini Klečke u kojoj je nađeno pet tela, udarajući ga i šutirajući ga tokom saslušavanja; u Klečki, opština Lipljan, nautvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine;

Tačka optužbe 3: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPII; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i komandanta, u saizvršilaštvu sa NXK, NS, NK, AK, BL i kooperativnim svedokom X, **učestvovao je u ubistvu ND i VM, dva srpska policajca**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru Klečka, a koje je pogubio kooperativni

svedok X sa nekoliko pucnjeva iz pištolja; konkretnije, okrivljeni je učestvovao u zločinu naredivši kooperativnom svedoku X da pogubi zarobljenike; na lokaciji poznatoj kao Canova livada u blizini Klečke, Lipljan, na dan 04./05. aprila 1999. godine ili oko tog datuma;

- IV. **NS**, nadimak 'FT', ime oca XX, ime majke XX, datum rođenja XX. g., u selu XX, opština XX, kosovski Albanac, sa prebivalištem u QQ, pohađao ekonomski fakultet, ekonomista; tereti se po optužnici za krivična dela:

Tačka optužbe 1: **Ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22, 142. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK sa odgovornim položajem u pritvornom centru Klečka i u saizvršilaštvu sa FL, NK, NXK, AK, BL, BS, SS, kooperativnim svedokom X, SHS i drugim za sada neidentifikovanim vojnicima OVK, **povredio je telesni integritet i zdravlje neutvrđenog broja srpskih i albanskih civilia i srpskih vojnih zarobljenika**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru u selu Klečka, držeći ova lica u nečovečnim uslovima (uključujući vezivanje zarobljenika lancima, neodgovarajuće prostorije, veliku hladnoću, nedostatak sanitarnih uslova, neprimerenu ishranu, često premlaćivanje); u Klečki, opština Lipljan, od početka 1999. godine do sredine juna 1999. godine;

Tačka optužbe 2: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4, 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i u saizvršilaštvu sa kooperativnim svedokom X, NXK, SS, BS, **mučio je četiri srpska vojna zarobljenika** premlaćivanjem u više navrata, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru Klečka, a čiji su ostaci pronađeni u masovnoj grobnici u blizini Klečke i od kojih su barem trojica identifikovana putem DNK kao BC, ZF i

ZT; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine;

Tačka optužbe 3: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK i u saizvršilaštvu sa NK, NXK i dvojicom neidentifikovanih vojnika OVK, **učestvovao je u ubistvu četiri srpska vojna zarobljenika**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru Klečka, čiji su ostaci pronađeni u masovnoj grobnici u blizini Klečke, a od kojih su trojica identifikovana putem DNK kao BC, ZF i ZT, a koji su pogubljeni s nekoliko rafala iz vatrenog oružja AK-47 od strane grupe koju su činili NK, NXK, NS, i dva neidentifikovana vojnika OVK; u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine;

Tačka optužbe 4: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa NK, NXK, RM, AK i kooperativnim svedokom X, **ubio je srpskog vojnog zarobljenika**, koji je bio pritvoren u pritvornom centru Klečka, a čiji su ostaci pronađeni u masovnoj grobnici u blizini Klečke, u kojoj je nađeno pet tela, zadavši mu nekoliko udaraca kosom po telu (i posebno u vrat); u Klečki, opština Lipljan, neutvrđenog datuma u aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine;

Tačka optužbe 5: **Ratni zločin protiv civilnog stanovništva**, iz člana 22. i 142. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPiI; Optuženi, u svojstvu člana OVK, i u saizvršilaštvu sa NK, NXK i RM, **učestvovao je u ubistvu AA**, kosovskog Albanca - civila koji je prethodno pritvoren, a zatim oslobođen iz pritvornog centra

u Klečki; konkretnije, okrivljeni je učestvovao u zločinu na način da je držao žrtvu na raspolaganju izvršiocima i gurnuvši ga u rupu u zemlji gde je kasnije pogubljen od strane NK i NXK iz vatrenog oružja AK-47; u Klečki, opština Lipljan, na dan 03./04. aprila 1999. godine ili oko tog datuma;

Tačka optužbe 6: **Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika**, iz člana 22. i 144. KZSFRJ, sada kriminalizovan članom 23. i 120. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i članu 4. i 5.(1) DPIL; Optuženi, u svojstvu pripadnika OVK, u saizvršilaštvu sa FL, NK, NXK, AK, BL i kooperativnim svedokom X, **učestvovao je u ubistvu ND i VM, dva srpska policajca**, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru Klečka, a koje je pogubio kooperativni svedok X sa nekoliko pucnjeva iz pištolja; konkretnije, okrivljeni je učestvovao u zločinu na način da je držao žrtve na raspolaganju neposrednom izvršiocu pogubljenja, iako je znao šta će se dogoditi s njima, jer je bio izričito obavešten o nameri FL da ubije zatvorenike; na lokaciji poznatoj kao Canova livada u blizini Klečke, Lipljan, na dan 04./05. aprila 1999. godine ili oko tog datuma;

Nakon održanog glavnog pretresa koji je bio otvoren za javnost 11. i 14. novembra 2011. g., 1. i 14. decembra 2011. g., 16, 30. i 31. januara 2012. g., 6, 7, 9, 28. i 29. februara 2012. g., 1, 5, 6, 7, 21. i 30. marta 2012. g.; sve rasprave održane su u prisustvu optuženog NK, njegovih branilaca Fljorina Vertopija i Džafera Malićija, optuženog NXK, njegovih branilaca Mahmuta Haljimija i Betima Šalje, optuženog FL i njegovih branilaca Karima A. A. Kana, QC i Tahira Recaja, optuženog NS, i njegovog branioca Bajrama Tmave; osim rasprava na koje su branioci poslali svoje zamene;¹ i u prisustvu specijalnog tužioca Euleksa Mauricija Salustra iz Specijalnog tužilaštva Kosova (osim rasprave održane 30. marta 2012. g. ² kada je tužilac poslao svoju zamenu³);

---

¹ Rasprave su održane u prisustvu optuženih i njihovih branilaca dok postupci nisu izdvojeni 30. marta 2012.

² Na raspravi 30. marta 2012, presuda je donesena za ostale optužene u ovom predmetu: AK, BL, RM, SS, SHS i BS.

³ Na raspravi 30. marta 2012.g, Euleksovog specijalnog tužioca Mauricija Salustra zamenjivao je Euleksov specijalni tužilac Čarls Hardavej.

NAKON što je sudsko veće održalo većanje i glasanje 2. maja 2012, godine;

Shodno članu 392. Zakona o krivičnom postupku Kosova (ZKPK) dana 2. maja 2012. g., na sudu otvorenom za javnost i u prisustvu optuženih i njihovih branilaca i Euleksovog specijalnog tužioca Mauricija Salustra;

donosi sledeću

PRESUDA

- I. **NK**, sa gore navedenim ličnim podacima, u sudskom pritvoru od 16. marta 2011. g. do 21. marta 2012. g., oglašava se kako sledi:

Shodno članu 390. stav 3 ZKPK

Tačka optužbe 1: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (narušavanje telesnog integriteta i zdravlja neutvrđenog broja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika)

Tačka optužbe 2: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv civilnog stanovništva (ubistvo AA)

Tačka optužbe 3: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu četiri srpska vojna zarobljenika)

Tačka optužbe 4: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (narušavanje telesnog integriteta i zdravlja srpskog vojnog zarobljenika)

Tačka optužbe 5: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu srpskog vojnog zarobljenika)

Tačka optužbe 6: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu ND i VM, dvojice srpskih policajaca)

II. **NXK**, sa gore navedenim ličnim podacima, u sudskom pritvoru od 16. marta 2011. g. do 21. marta 2012. g., oglašava se kako sledi:

Shodno članu 390. stav 3 ZKPK

Tačka optužbe 1: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (narušavanje telesnog integriteta i zdravlja neutvrđenog broja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika)

Tačka optužbe 2: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (mučenje četiri srpska vojna zarobljenika)

Tačka optužbe 3: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu četiri srpska vojna zarobljenika)

Tačka optužbe 4: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (narušavanje telesnog integriteta i zdravlja srpskog vojnog zarobljenika)

Tačka optužbe 5: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu srpskog vojnog zarobljenika)

Tačka optužbe 6: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv civilnog stanovništva (ubistvo AA)

Tačka optužbe 7: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu ND i VM, dvojice srpskih policajaca)

III. **FL**, sa gore navedenim ličnim podacima, u kućnom pritvoru od 22. septembra 2011. g. do 21. marta 2012. g., oglašava se kako sledi:

Shodno članu 390. stav 3 ZKPK

Tačka optužbe 1: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (narušavanje telesnog integriteta i zdravlja neutvrđenog broja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika)

Tačka optužbe 2: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (mučenje srpskog vojnog zarobljenika)

Tačka optužbe 3: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu ND i VM, dvojice srpskih policajaca)

IV. NS, sa gore navedenim ličnim podacima, u sudskom pritvoru od 16. marta 2011. g. do 21. marta 2012. g., oglašava se kako sledi:

Shodno članu 390. stav 3 ZKPK

Tačka optužbe 1: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (narušavanje telesnog integriteta i zdravlja neutvrđenog broja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika)

Tačka optužbe 2: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (mučenje četiri srpska vojna zarobljenika)

Tačka optužbe 3: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu četiri srpska vojna zarobljenika)

Tačka optužbe 4: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (ubistvo srpskog vojnog zarobljenika)

Tačka optužbe 5: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv civilnog stanovništva (učestvovanje u ubistvu AA)

Tačka optužbe 6: **NIJE KRIV** za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (učestvovanje u ubistvu ND i VM, dvojice srpskih policajaca)

TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA

Shodno članu 103. stav 1 ZKPK-a, troškovi krivičnog postupka iz člana 99. stav 2 tačka 1 do 5 ZKPK, nužni troškovi okrivljenih, honorari i nužni troškovi branilaca, kao i troškovi usmenog i pismenog prevođenja, biće plaćeni iz budžetskih sredstava prema važećim tarifama.

ODŠTETNI ZAHTEV

Nije podnesen nijedan odštetni zahtev. Prema tome, ne donosi se rešenje shodno članu 396. stav 4 ZKPK.

OBRAZLOŽENJE

SADRŽAJ

I. UVOD	17
II. NADLEŽNOST	19
III. ZAKON	20
A. Postojanje i kvalifikacija oružanog sukoba	20

B. Elementi zabranjenog ponašanja: ubistvo, mučenje, nečovečno postupanje	26
IV. RAZMATRANJA U POGLEDU OCENE DOKAZA	29
A. Dokazi kooperativnog svedoka	29
B. Teret dokazivanja.....	30
C. Ocena dokaza.....	34
D. Dokazi konfiskovani pri pretresu	34
V. NALAZI U POGLEDU OPTUŽBI	37
A. Rezime	37
B. Postojanje zatvora OVK u selu Klečka.....	38
C. Narušavanje telesnog integriteta i zdravlja neutrđenog broja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika	44
1. <u>Uslovi u pritvoru</u>	45
2. <u>SA i YG</u>	51
3. <u>Braća BK, EK i NXK</u>	53
4. <u>Anonimni svedok H i njegov brat</u>	55
5. <u>DT, DV,</u> <u>BC, ZF, ZT,</u> <u>VM i ND</u>	58
D. Mučenje četvorice srpskih vojnih zarobljenika	61
E. Ubistvo četvorice srpskih vojnih zarobljenika	63
F. Mučenje srpskog vojnog zarobljenika	64
G. Ubistvo srpskog vojnog zarobljenika	65
H. Ubistvo ND i VM	67
I. Ubistvo AA	68
VI. NALAZI O ODGOVORNOSTI OPTUŽENIH	70
A. Model odgovornosti	70
B. NK.....	77
1. <u>Funkcija NK u zatvoru u Klečki</u>	78
2. <u>Odgovornost NK</u>	83

C. NXK.....	85
D. FL.....	91
1. <u>Funkcija FL u zatvoru u Klečki</u>	92
2. <u>Odgovornost FL</u>	101
E. NS.....	102
1. <u>Funkcija NS u zatvoru u Klečki</u>	102
2. <u>Odgovornost NS</u>	103
VII. TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA I ODŠTETNI ZAHTEV	104
PRAVNI LEK	105
ANEKS I Dokazi koje je podnelo tužilaštvo	106
ANEKS II Dokazi koje je podnela odbrana	116
ANEKS III Dokazi koji su izuzeti presudom.....	119

I. UVOD

1. Prema optužnici Euleksovog specijalnog tužioca PPS. Br. 07/10, koja je datirana i zavedena u pisarnici suda 25.07.2011. g. (optužnica), optuženima AK, NK, NXK, BL, FL, RM, NS, SS, SHS i BS stavljaju se na teret zločini koje su navodno izvršila navedena lica i ostali pripadnici Oslobodilačke vojske Kosova (OVK) od početka 1999. godine do sredine juna meseca 1999. godine protiv srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika u Klečki i u blizini Klečke na Kosovu.

2. U optužnici se navodi da je neutvrđeni broj srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika bio pritvoren u nečovečnim uslovima u improvizovanom pritvornom centru OVK koji se nalazio u selu Klečka, te da su isti bili podvrgnuti čestom premlaćivanju. U optužnici su navedena imena četrnaest lica koja su navodno bila pritvorena. Dvojica imenovanih pritvorenika su navodno bili pogubljeni s nekoliko pucnjeva iz pištolja na lokaciji poznatoj pod

imenom Canova livada u blizini Klečke dana 4./5. aprila 1999. godine ili oko tog datuma. Jedan od imenovanih pritvorenika navodno je bio mučen i isti je kasnije pogubljen kosom u mesecu aprilu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine. Četvoricu imenovanih pritvorenika su navodno tukli u toku jednog celog dana i nekoliko dana kasnije isti su bili pogubljeni pucnjevima u Klečki, u aprilu mesecu 1999. godine, ali ne pre 11. aprila 1999. godine.

3. U optužnici se navodi da je jedan drugi imenovani pritvorenik, nakon što je pušten na slobodu, bio navodno pogubljen pucnjevima u Klečki dana 03./04. aprila 1999. godine ili oko tog datuma.

4. Ovi navodi potkrepljuju 34 tačke optužbe kojima se terete svi optuženi zajedno za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i protiv ratnih zarobljenika iz člana 142. i 144. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ), koji je takođe predviđen članom 120. i 121. Krivičnog zakona Kosova (KZK) u vezi sa članom 22, 2., 26. KZSFRJ i 23, 25. i 26. KZK, protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. i članu 4. i 5. (1) Dopunskog protokola II za sve četiri Ženevske konvencije (DPII), koji sačinjavaju odredbe međunarodnog prava koje je bilo na snazi u vreme unutrašnjeg oružanog sukoba na Kosovu.

5. Euleksov specijalni tužilac odustao je od krivičnog gonjenja po jednoj tački optužbe protiv optuženog AK.⁴

6. Tokom pretresa, postupak je izdvojen.⁵ Dana 30. marta 2012, sudsko veće je objavilo presudu protiv optuženih AK, BL, RM, SS, SHS i BS. Presudom od 30. marta 2012. oglašeno je da nisu krivi po 11 tačaka optužnice i odbačena je jedna tačka protiv AK, od koje je tužilaštvo odustalo. Ova presuda je doneta za ukupno 22 tačke optužnice protiv optuženih NK, NXK, FL i NS.

7. Optužena lica u odnosu na koje se donosi ova presuda, NK, NXK, FL and NS, optuženi su zbog individualne krivične odgovornosti zato što su navodno izvršili i u različitom stepenu

---

⁴ STRK-ovo delimično odustajanje od gonjenja dana 9. novembra 2011. Godine, PPS. 07/10, registrator br. 4.

⁵ Zapisnik od dana 30. marta 2012 g., stav 10, registrator br. 9.

učestvovali u izvršenju krivičnih dela. Optuženi FL dalje se tereti kao komandant i kao lice koje je vršilo sveukupnu kontrolu u pritvornom centru u Klečki za narušavanje telesnog integriteta i zdravlja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zatvorenika, i kao komandant za mučenje srpskog vojnog zarobljenika i ubistvo dva srpska vojna oficira, koji su bili pritvoreni u pritvornom centru u Klečki. Optuženi NK se tereti, takođe, kao komandant i lice sa odgovornim položajem u pritvornom centru u Klečki za narušavanje telesnog integriteta i zdravlja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zatvorenika. Optuženi NS u izvršenju navedenog zločina dalje se tereti zbog odgovornog položaja u pritvornom centru u Klečki.

8. Optuženi su se izjasnili da nisu krivi po svim tačkama optužnice koje im se stavljaju na teret.⁶

II. NADLEŽNOST

9. U skladu sa članom 23. stav 1 ZKPK-a: 'Okružni sud je nadležan da presuđuje u prvom stepenu krivična dela kažnjiva sa najmanje pet godina zatvora ili dugotrajnim zatvorom'. Prema optužnici Euleksovog specijalnog tužioca, optuženim licima stavlja se na teret ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, krivična dela za koja je zaprećena kazna od najmanje pet godina zatvora. Iz tog razloga ovaj sud ima stvarnu nadležnost u ovom predmetu.

10. Navodni zločini su navodno izvršeni u Klečki ili u blizini Klečke, opština Lipljan na Kosovu. Opština Lipljan nalazi se u nadležnosti Okružnog suda u Prištini. Shodno tome, navedeni sud ima mesnu nadležnost u ovom predmetu u skladu sa članom 27. stav 1 ZKPK.

11. Član 3.2 Zakona br.03/L-053 o nadležnosti, odabiru i dodeli predmeta u rad sudijama i tužiocima Euleksa na Kosovu predviđa nadležnost Eulekovih sudija u predmetima u kojima

---

⁶ Zapisnik od dana 11. novembra 2011.g., stav 44-65, registrator br. 3.

krivično gonjenje vrši STRK. Član 5.1 Zakona br. 03/L-052 o Specijalnom tužilaštvu Republike Kosovo predviđa da STRK ima isključivu nadležnost da istražuje i vrši gonjenje za ratne zločine. Shodno tome, predmet je u nadležnosti Euleksovih sudija.

III. ZAKON

A. Postojanje i kvalifikacija oružanog sukoba

12. Svaki od optuženih se optužnicom tereti za krivična dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

13. Shodno UNMIK-ovoj Uredbi 1999/24 o zakonu koji se primenjuje (od 12. decembra 1999. godine), koja je dopunjena UNMIK-ovom Uredbom 2000/59 (od 27. oktobra 2000. godine), suštinske odredbe krivičnog zakona koje su u primeni u ovom predmetu jesu odredbe Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ) sa izmenama i dopunama kao što je usvojeno prethodno pomenutim UNMIK-ovim Uredbama.⁷

14. U skladu sa članom 142. KZSFRJ, krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva izvrši 'ko kršeći pravila međunarodnog prava za vreme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovečna postupanja, biološki eksperimenti, nanošenje velikih patnji, povreda telesnog integriteta ili zdravlja; preseljavanje ili raseljavanje ili prisilno odnarodnjavanje ili prevođenje na drugu veru; prisiljavanje na prostituciju ili silovanje; primenjivanje mera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravično i nepristrasno suđenje; prisiljavanje na

---

⁷ Smrtna kazna ukinuta je u skladu sa članom 1.5. shodno članu 1.6 UNMIK-ove Uredbe 2000/59 za svako krivično delo za koje je zaprećena smrtna kazna prema zakonu na snazi na Kosovu dana 22. marta 1989. g., smrtna kazna preinačuje se u kaznu zatvora između minimalne kazne koju zakon predviđa za to krivično delo i maksimalne kazne od četrdeset (40) godina zatvora.

službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njenoj obaveštajnoj službi ili administraciji; prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjivanje stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine; protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmerama imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nesrazmerno velike kontribucije ili rekvizicije, smanjenje vrednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca, ili ko izvrši neko od navedenih dela’.

15. U skladu sa članom 144. KZSRJ, krivično delo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika izvrši ‘ko kršeći pravila međunarodnog prava naredi da se prema ratnim zarobljenicima vrše ubistva, mučenja, nečovečna postupanja, koja uključuju i biološke eksperimente, nanošenje velikih patnji ili povreda telesnog integriteta ili zdravlja, prisiljavanje na vršenje službe u oružanim snagama neprijatelja, ili lišavanje prava na pravično i nepristrasno suđenje, ili ko izvrši neko od navedenih dela’.

16. U optužnici je navedeno da su optuženi postupili protivno članu 3. koji je zajednički za sve četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine (Zajednički član 3. ZK 1949.)⁸ i članu 4. i 5.(1) Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama od dana 12. avgusta 1949. godine koje se

---

⁸ U članu 3. koji je zajednički za Ženevske konvencije 1949. navodi se:

U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu bice dužna da primenjuje bar sledeće odredbe:

1) Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usled bolesti, rane, lišenja slobode, ili iz bilo kojeg drugog uzroka, postupaće se u svakoj prilici, čovečno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, veri ili ubeđenju, polu, rođenju ili imovnom stanju, ili bilo kom drugom sličnom merilu.

U tom cilju, zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mestu, prema gore navedenim licima sledeći postupci:

a) povrede koje se nanose životu i telesnom integritetu, naročito sve vrste ubistva, osakaćenja, svireposti i mučenja;

b) uzimanje talaca;

c) povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci;

d) izricanje i izvršavanje kazni bez prethodnog suđenja od strane redovno ustanovljenog suda i praćenog svim sudskim garancijama koje civilizovani narodi priznaju za neophodne.

2) Ranjenici i bolesnici biće prihvaćeni i negovani.

Svaka nepristrasna humanitarna organizacija, kao što je Međunarodni komitet crvenog krsta, može da ponudi svoje usluge stranama u sukobu.

Strane u sukobu ce se truditi, s druge strane, da stave na snagu putem posebnih sporazuma jedan deo ili i sve ostale odredbe ove konvencije.

Primena prethodnih odredaba neće imati uticaja na pravni položaj strana u sukobu.

odnose na zaštitu žrtava u sukobu koji nema karakter međunarodnog oružanog sukoba od 08. juna 1977. godine. (Dopunski protokol II ili DP II 1977.).⁹

17. Kako bi utvrdilo da li navodna krivična dela sačinjavaju ratne zločine, sudsko veće mora prvo da utvrdi da li je u toku navedenog perioda u 1999. godini situacija na Kosovu dosegla nivo oružanog sukoba. Samo postojanje oružanog sukoba (protivno unutrašnjim nemirima)

---

⁹ U članu 4. Dopunskog protokola II iz 1977.g. (nečovečno postupanje) navedeno je:

1. Sva lica koja direktno ne učestvuju ili koja su prestala da učestvuju u neprijateljstvima, bez obzira na to da li je njihova sloboda ograničena, imaju pravo na poštovanje svoje ličnosti, časti, ubeđenja i veroispovesti. U svakoj će se prilici sa njima postupati na čovečan način, bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja. Zabranjeno je narediti da ne sme da bude preživeli lica.

2. Bez zadiranja u opšti smisao gore navedenog, prema licima iz stava 1 zabranjena su i ostaće zabranjena u svako doba i na svakom mestu sledeća dela:

(a) nasilje protiv života, zdravlja i fizičkog i mentalnog blagostanja lica, posebno ubistvo, te okrutno postupanje, kao što je mučenje, sakaćenje ili bilo koji oblik telesne kazne;

(b) kolektivne kazne;

(c) uzimanje talaca;

(d) terorističke aktivnosti;

(e) povrede ličnog dostojanstva, posebno uvredljivi i ponižavajući postupci, silovanje, prisilna prostitucija i bilo koji oblik povrede ćudoreda;

(f) ropstvo i trgovina robljem u svim oblicima;

(g) pljačka imovine;

(h) pretnje izvršenjem bilo kojeg od navedenih dela.

3. Deci će biti pružena potrebna nega i pomoć, a posebno:

(a) obezbediće im se odgoj, odnosno obrazovanje, uključujući versko i moralno obrazovanje, kako to njihovi roditelji, ili ako nema roditelja, oni koji su odgovorni za brigu o njima, žele;

(b) biće preduzete sve odgovarajuće mere kako bi se olakšalo ponovno okupljanje privremeno razdvojenih porodica;

(c) deca do petnaest godina starosti ne smeju se regrutovati u oružane snage ili naoružane grupe, niti sme da im se dozvoli da učestvuju u neprijateljstvima;

(d) posebna zaštita koja je ovim članom predviđena za decu do petnaest godina starosti primenjivace se na njih ako direktno učestvuju u neprijateljstvima bez obzira na odredbe iz tačke (c) i ako budu zarobljena;

(e) ako je to potrebno, i kad god je to moguće, uz saglasnost roditelja ili lica koja prema zakonu ili običaju snose glavnu odgovornost za brigu o njima, preduzeće se mere da se deca privremeno sklone iz zone u kojoj se vode neprijateljstva u bezbedniju zonu unutar zemlje i obezbediće im se pratnja lica koja su odgovorna za njihovu bezbednost i blagostanje. U članu 5. stav 1 Dopunskog protokola II iz 1977. godine (lica čija je sloboda ograničena) navedeno je: Pored odredaba navedenih u članu 4. primenjivace se sledeće odredbe kao minimum koji se odnosi na lica lišena slobode iz razloga koji se odnose na oružani sukob, bez obzira na to da li su internirani ili pritvoreni;

(a) sa ranjenim i bolesnim licima postupace se u skladu sa članom 7;

(b) licima navedenim u ovom stavu će se, u istoj meri kao i lokalnom civilnom stanovništvu, obezbediti hrana i pitka voda te će im se obezbediti zaštita u pogledu zdravlja i higijene te zaštita protiv opasnosti koje prete od klime i opasnosti od oružanog sukoba;

(c) biće im dozvoljeno da primaju individualnu i kolektivnu pomoć;

(d) biće im dozvoljeno da obavljaju svoje verske obrede i ako to bude traženo i primereno, da primaju duhovnu pomoć od lica, kao što je kapelan, koji obavljaju versku delatnost;

(e) ako budu morali da rade, imaće iste radne uslove i zaštitu koju ima i lokalno civilno stanovništvo.

potaknuće primenu člana 142. i 144. KZSRJ. Drugim rečima, da bi krivična dela predstavljala ratni zločin, ista moraju da budu povezana sa oružanim sukobom.¹⁰

18. Prema Ženevskoj konvenciji, *međunarodni oružani sukob* definisan je kao 'svi slučajevi objavljenog rata ili bilo kojeg drugog oružanog sukoba do kojeg može da dođe između dve ili više visoko ugovornih stranaka, čak i ako jedna od njih ne prizna postojanje ratnog stanja'. 'Oružani sukob', kao takav, nije definisan u Ženevskim konvencijama.

19. Definicija *oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter* koja je u najširoj upotrebi jeste ona koju je formulisalo žalbeno veće Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u predmetu *Tadić*: 'Oružani sukob postoji uvek kada postoji pribegavanje oružanoj sili između država ili dugotrajno oružano nasilje između vladinih organa i organizovanih oružanih grupa ili između takvih grupa unutar jedne države. Međunarodno humanitarno pravo primenjuje se od početka takvih oružanih sukoba, a proteže se i do posle prestanka neprijateljstava dok se ne postigne opšte zaključenje mira; ili, dok se u slučaju unutrašnjih sukoba ne postigne mirno rešenje. Do tog se momenta međunarodno humanitarno pravo i dalje primenjuje na celokupnoj teritoriji zaraćenih država, ili u slučaju unutrašnjeg sukoba, na celokupnoj teritoriji pod kontrolom jedne strane, bez obzira na to da li se tamo vode stvarne borbe ili ne.'¹¹

20. Unutrašnji nemiri i napetosti (kao što su pobune, izolovani i sporadični slučajevi nasilja ili druga dela slične prirode) ne čine oružani sukob koji nema međunarodni karakter.

21. Prema članu 3. koji je zajednički za ZK 1949. oružani sukob ne može da bude 'međunarodnog karaktera' i do njega mora da dođe 'na teritoriji jedne od visoko ugovornih strana'.

---

¹⁰ Radi diskusije i uvida u sudsku praksu vidi npr. Antonio Cassese, *Međunarodno krivično pravo*, Oxford University Press 2008., str.82 ff i Antonio Cassese, Guido Acquaviva, Mary De Ming Fan, Alex Whiting, *Međunarodno krivično pravo: Predmeti i komentari*, Oxford University Press 2011., str.119 ff.

¹¹ *Tuzilac vs. Duško Tadić*, MKSJ, odluka žalbenog veća po predlogu o usmenoj žalbi o nadležnosti, 02.10.1995., stav 70.

22. S druge strane, prema Dopunskom protokolu II prag jeste viši. U skladu sa članom 1.1 Protokol se primenjuje samo na sukobe između oružanih snaga visoko ugovorne strane 'i disidentskih oružanih snaga ili drugih organizovanih oružanih grupa, koje pod odgovarajućom komandom vrše takvu kontrolu nad delom teritorije koja bi im omogućila izvođenje neprekidnih i usaglašenih vojnih operacija'. U istom članu se takođe predviđa, kao i u članu 3. koji je zajednički za ZK 1949. godine, da se oružani sukob dešava na 'teritoriji jedne visoko ugovorne strane'.¹²

23. Informacije i dokazi koji su na raspolaganju u pogledu strukture i aktivnosti OVK na Kosovu tokom 1998. i 1999. godine, kao što je primetilo sudsko veće MKSJ, počevši najkasnije od sredine 1998. godine, ukazuju na to da je OVK bila 'organizovana oružana grupa'. Premda su se različiti aspekti organizacije i aktivnosti OVK razvijali različitim ritmom u toku tog perioda, postojalo je postepeno napredovanje prema centralizaciji vlasti i koordinaciji napora protiv SRJ/srpskih snaga. U toku 1998. godine, OVK je uspostavila glavnu komandu i podredila joj štabove u sedam zona, uspostavila je pravila o regulisanju struktura trupa i vojnoj disciplini, izvela je koordinisane napade na SRJ/srpske snage, uspostavila je finansijske operacije, prokrijumčarila je i/ili kupila značajnu količinu oružja, uvela je korišćenje grba OVK, te je primenila stratešku politiku kako bi postigla svoje ciljeve.¹³

24. Prema sudskoj praksi MKSJ i Vrhovnog suda Kosova, oružani sukob na Kosovu trajao je najkasnije od početka proleća 1998. godine nadalje i to između (vladinih) srpskih oružanih

---

¹² Priručnik o Zakonu o oružanom sukobu koji nema međunarodni karakter sa komentarima, Međunarodni institut za humanitarno pravo, San Remo 2006, dostupan na:

<http://www.dur.ac.uk/resources/law/NIACManualIYBHR15th.pdf> (poslednji pristup dana 07. maja 2012. god).

¹³ *Tužilac vs. Milan Milutinović*, MKSJ, Presuda od dana 26.02.2009. godine, stav 840.

snaga i OVK, te se nastavio kroz 1999. godinu.¹⁴ MKSJ je u predmetu *Milutinovic i Đordevic* eksplicitno naveo da se oružani sukob nastavio do juna meseca 1999. godine.¹⁵

25. Što se tiče vremenskog perioda koji se navodi u optužnici u ovom predmetu, postojanje oružanog sukoba je takođe utvrdio i Vrhovni sud Kosova u presudi donesenoj u predmetu *Kolašinac* od 5. avgusta 2004. godine te u presudi u predmetu *Ljatif Gaši* od 21. jula 2005. godine.

26. Imajući u vidu međunarodnu i domaću utvrđenu sudsku praksu u pogledu postojanja oružanog sukoba na Kosovu u toku relevantnog vremenskog perioda, sudsko veće smatra da je stanje unutrašnjeg oružanog sukoba postojalo na teritoriji Kosova u navedeno vreme. Sudsko veće takođe primećuje da odbrana nije uložila prigovor u pogledu postojanja oružanog sukoba kao ni u pogledu pravila u primeni koje je u optužnici naveo Euleksov specijalni tužilac, te se na taj način složila da oružani sukob stvarno jeste postojao na Kosovu tokom navedenog perioda.

27. Premda kvalifikacija oružanog sukoba kao unutrašnjeg oružanog sukoba pre uključivanja NATO jeste dobro utvrđena, postavlja se pitanje da li se nakon početka NATO vazdušnih napada u martu 1999. godine, sukob podigao do nivoa međunarodnog oružanog sukoba. Sudsko veće MKSJ u predmetu *Đorđević* pozabavilo se tim pitanjem i na njega dalo potvrdni odgovor. Sudsko veće MKSJ zaključilo je: 'Veće se slaže da je od kraja maja 1998. godine postojao oružani sukob na Kosovu između srpskih snaga, tj. snaga VJ i MUP, i OVK. Ovaj se oružani sukob nastavio bar do juna meseca 1999. godine. Dana 24. marta 1999. g., NATO je započeo svoje vojne operacije u SRJ. Istoga je dana Vlada SRJ objavila ratno stanje. Po tom osnovu, veće prihvata da je od 24.

---

¹⁴ Vidi npr. *Tuzilac vs. Milan Milutinovic*, MKSJ, presuda od dana 26.02.2009. godine, stav 840-841; *Tuzilac vs. Vlastimir Đorđević*, MKSJ, presuda od 23.02.2011. godine stav 1579 ff; *Tuzilac vs. Fatmir Ljimaj, Haradin Balja, Isak Musliu*, MKSJ, presuda od 30.11.2005. godine stav 171 ff (sudsko veće izrazilo je zabrinutost u pogledu perioda u 1998. godini, ali je takođe napomenulo da se oružani sukob nastavio dugo posle jula meseca 1998. god.); *Tuzilac vs. Ramus Haradinaj, Idriz Balaj, Lahi Brahimaj*, MKSJ, presuda od 03.04.2008. godine stav 100 (zalbeno veće je dana 21. jula 2012. godine delimično vratilo predmet koji je trenutno u toku na ponovno suđenje).

¹⁵ Vidi pomenute predmete sa ref. *ibid.*

marta 1999. godine do kraja neprijateljstava u junu 1999. godine postojao međunarodni oružani sukob na Kosovu između srpskih snaga i snaga NATO-a.¹⁶

28. Kako bi utvrdilo koji je zakon u primeni u ovom predmetu, sudsko veće, međutim, ne mora da donosi odluku o prirodi postojećeg oružanog sukoba. Čak i ako oružani sukob nakon uključivanja NATO snaga treba da se kvalifikuje kao međunarodni oružani sukob između Srpske Snage i NATO Snage, i dalje bi se primenjivala sadržina obaveza navedenih u Zajedničkom članu 3. ZK 1949 i DP II 1977 I dalje bi se primenjivala u unutrašnji oružani konflikt između Srpske Snage i UCK. Vrednost Zajedničkog člana 3., kao što to komentatori rutinski naglašavaju, nije ograničena na unutrašnji oružani sukob. On predstavlja *minimum* koji mora da se primeni u onim sukobima koji su najmanje definisani, te njegovi uslovi moraju *a fortiori* da se poštuju u slučaju međunarodnog sukoba, kada su primenjive sve odredbe Ženevskih konvencija.¹⁷

B. Elementi zabranjenog ponašanja: ubistvo, mučenje, nečovečno postupanje

29. U optužnici se navodi da su optuženi počinili jedno ili više sledećih dela: mučenje, nečovečno postupanje, ubijanje (ubistvo). Kao što je gore navedeno, kako bi ova dela predstavljala ratni zločin u skladu sa članom 142. i 144. KZSFRJ, mora da postoji veza između kriminalnog ponašanja i oružanog sukoba. Dalje, kriminalno ponašanje moralo je da bude usmereno prema zaštićenom licu (civilu ili ratnom zarobljeniku).

30. Potrebno je ukratko navesti glavne zakonske karakteristike zabranjenog ponašanja navedenog u optužnici: mučenje, nečovečno postupanje, ubijanje (ubistvo).

---

¹⁶ *Tuzilac vs. Vlastimir Đorđević*, MKSJ, sudska presuda, 23.02.2011 stav.1579, 1580 (žalba u ovom predmetu je trenutno u postupku odlučivanja pred Žalbenim većem).

¹⁷ MKCK komentar na Zajednički član 3. dostupan na: <http://www.icrc.org/ihl.nsf/COM/375-590006?OpenDocument> (poslednji pristup bio je dana 7. maja 2012).

31. Međunarodno pravo pravi razliku između mučenja i nečovečnog postupanja. *Actus reus* elementi i jednog i drugog zločina su isti i pomenuti elementi zahtevaju postojanje velike patnje. Kod mučenja mora da postoji i dodatni element rešenosti.

32. Član 1.1 Konvencije protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovečnih ili ponižavajućih postupanja ili kazni iz 1980. godine (Konvencija o mučenju) definiše mučenje kao 'svaki čin kojim se licu namerno nanosi velika bol ili patnja, bilo fizička ili mentalna, u takve svrhe da bi se od njega ili od trećeg lica pribavila informacija ili priznanje, da bi ga se kaznilo za delo koje je on ili treće lice počinilo ili se sumnjiči da je počinilo, ili da bi se njega ili treće lice zastrašilo ili primoralo, ili iz bilo kog drugog razloga, na osnovu diskriminacije po bilo kom osnovu, kada je takva bol ili patnja naneta od strane ili na poticaj ili uz saglasnost ili pristanak državnog službenika ili drugog lica koje postupa u službenom svojstvu. To ne uključuje bol ili patnju koja proizilazi samo iz onog što je inherentno ili uzgredno u zakonskim sankcijama'.

33. MKSJ je primetio da postoji tendencija da se prethodno navedena definicija iz Konvencije o mučenju smatra 'predstavnikom običajnog međunarodnog prava'.¹⁸ U predmetu *Kunarac*, MKSJ je naveo sledeće osnovne kriterije za krivično delo mučenja:

- (1) nanošenje, delovanjem ili propustom da deluje, velikog bola ili patnje, bilo fizičke ili mentalne;
- (2) propust da se deluje mora da bude nameran; i
- (3) delo mora da bude izvršeno kako bi se pribavila informacija ili priznanje, te kako bi se kaznila, zastrašila ili primorala žrtva ili treće lice, ili diskriminisala žrtve ili treće lice po bilo kojem osnovu.¹⁹

34. 'Nečovečno postupanje' definisano je u Elementima zločina za Međunarodni krivični sud (MKS) kao nanošenje 'velike fizičke ili mentalne boli ili patnje'.²⁰ Kao što je gore navedeno,

¹⁸ *Tuzilac vs. Anto Furundžija*, MKSJ, sudska presuda, 10.12.1998, stav 160-161.

¹⁹ *Tuzilac vs. Dragoljub Kunarac, Radomir Kovač, Zoran Vuković*, MKSJ, presuda po žalbi, 12.06.2002, stav 142,144.

²⁰ MKS Elementi zločina (službeni spisi Skupštine država potpisnica Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda, prva sednica, Njujork (New York), 03.-10. septembar 2002. godine i službeni spisi Konferencije o razmatranju rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda, Kampala, 31. maj-11. jun 2010.g.), dostupan na: <http://www.icc-p425/11 AK et al Presuda / 2>

element po kojem se nečovečno postupanje razlikuje od mučenja je onaj koji zahteva da postupanje treba da bude nanoseno u određenu svrhu.²¹

35. Institucije koje se bave ljudskim pravima takođe primenjuju definiciju koja je slična onoj koju je usvojio MKS naglašavajući jačinu fizičke ili mentalne boli ili patnje. 'Oni su ustanovili kršenja zabrane nečovečnog postupanja u slučajevima aktivnog maltretiranja, ali takođe i u slučajevima veoma loših uslova pritvora, kao i u slučajevima zatvaranja lica u samicu. Takođe je utvrđeno da nedostatak primerene hrane, vode ili medicinskog lečenja zatvorenih lica predstavlja, takođe, nečovečno postupanje.'²²

36. Čin ubistva ili ubijanja odnosi se na lišavanje drugog lica života, što predstavlja direktnu definiciju, koja je takođe navedena u KZSFRJ te u sadašnjem članu 146. KZK.

37. Subjektivni elemenat (*mens rea*) zločina je u nekim slučajevima određen pojedinim međunarodnim pravilom, eksplicitno ili implicitno, kao što je to u slučaju mučenja (namera). U drugim slučajevima, predloženo je da bude neophodan subjektivni elemenat propisan u samom krivičnom delu.²³

IV. RAZMATRANJA U POGLEDU OCENE DOKAZA

A. Dokazi kooperativnog svedoka

[cpi.int/NR/rdonlyres/336923D8-A6AD-40EC-AD7B-45BF9DE73D56/0/ElementsOfCrimesEng.pdf](http://www.cpi.int/NR/rdonlyres/336923D8-A6AD-40EC-AD7B-45BF9DE73D56/0/ElementsOfCrimesEng.pdf) (poslednji pristup bio je 8. maja 2012).

²¹ Studija MKCK o međunarodnom običajnom pravu iz 2005. godine (sa dopunama), Pravilo 90, Baza podataka MOP, dostupna na: http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/vl_cha_chapter32_rule90 (poslednji pristup bio je 8. maja 2012.).

²² *Ibid.*

²³ Antonio Cassese, *Međunarodno krivično pravo*, Oxford University Press 2008., str. 93.

38. U ovom predmetu, sudsko veće suočava se sa besprimernim nizom okolnosti. U optužnici je eksplicitno navedeno da 'u ovom slučaju, osnovana sumnja protiv svih optuženih u ovom predmetu proizilazi, pre svega, iz iskaza kooperativnog svedoka X, koji je prethodno bio osumnjičen u istoj istrazi'. Na raspravi održanoj dana 30. januara 2012. godine, Euleksov specijalni tužilac je u kontekstu dokaza kooperativnog svedoka X naveo: 'Pitanje prihvatljivosti dokaza je preliminarno u odnosu na predmet, te bez toga nema suđenja.'²⁴ U pogledu ovih navoda tužioca, sudsko veće navodi član 157. stav 4 ZKPK, koji postavlja ograničenja na to koliko se moguće osloniti na iskaze kooperativnog svedoka, na način da navodi da 'sud neće proglasiti nikoga krivim samo na osnovu iskaza koji da kooperativni svedok'.

39. Kooperativni svedok X (AZ)²⁵ u ovom predmetu imao je različite statuse: status svedoka, okrivljenog, i na kraju, kooperativnog svedoka. Izvršio je samoubistvo 28. septembra 2011. godine te nije bio na raspolaganju tokom glavnog pretresa. AZ bio je pripadnik OVK, kojoj se pridružio nekada u aprilu 1998. g. (nadimak 'MZ'). On je bio dodeljen 121. brigadi OVK. U različitim izjavama datim Euleksovom specijalnom tužiocu i policiji, AZ govorio je o dešavanjima u Klečki kojima je bio svedok i u kojima je učestvovao. AZ je naveo da je vodio dnevnik tokom perioda u kojem je bio u OVK. Ono što je bilo upisano u taj dnevnik navodno je AZ uneo uglavnom tokom samih dešavanja koja je tamo i opisao. AZ naveo je da je sačuvao i sakrio svoje dnevnike nakon završetka sukoba sve dok iste nije predao policiji.

40. Odbrana je osporila prihvatljivost izjava i dnevnika AZ. Nakon što je čulo argumente stranaka, sudsko veće je temeljito razmotrilo pitanje prihvatljivosti dokaza AZ. U toku analize je razmatrano *inter alia* da li je odbrani data mogućnost da ospori optužbe AZ i da li je ta mogućnost bila 'adekvatna i primerena' u skladu sa članom 156. stav 2 ZKPK te u odnosu na član 6. stav 3d Evropske konvencije o ljudskim pravima (ECHR). Sudsko veće je rešenjem od 21.

---

²⁴ Zapisnik od dana 30.01.2012.g., stav 76,101,103 i 105, registrator br. 6.

²⁵ Nalog sudskog veća o objavljivanju, 20.01.2012.g., registrator br. 5. U nalogu je AZ ukinut status zaštićenog svedoka. U nalogu je, između ostalog, napomenuto da je identitet kooperativnog svedoka X postao široko poznat što je bilo posledica njegove smrti te medija koji su pisali o njegovim dnevnicima i ostalim dokumentima.

marta 2012. godine proglasilo dokaze AZ neprihvatljivima. U rešenju od 21. marta 2012. g. detaljno su navedeni osnovi za izuzeće dokaza AZ.²⁶

B. Teret dokazivanja

41. U ovoj presudi sudsko veće treba da utvrdi da li je pomoću dokaza koje je podnelo tužilaštvo utvrđena krivica svakog od četvorice optuženih u odnosu na svaku tačku koja im se optužnicom stavlja na teret, tj. šest tačaka optužbe protiv NK, sedam tačaka optužbe protiv NXK, tri tačke optužbe protiv FL i šest tačaka optužbe protiv NS.

42. Sudsko veće se poziva na član 6. stav 2 ECHR, koji u sebi sadrži pretpostavku nevinosti na što optuženi imaju pravo. Pretpostavka nevinosti je takođe navedena u članu 3. stav 1 ZKPK-a. Prema istoj pretpostavci, na tužilaštvu je teret utvrđivanja krivice optuženih, teret koji ostaje na tužilaštvu tokom čitavog suđenja.

43. Tužilaštvo je u optužnici predložilo da se na glavnom pretresu sasluša 30 svedoka, pored kooperativnog svedoka. Nakon što su dokazi AZ izuzeti iz spisa, tužilaštvo nije smatralo potrebnim da se pozovu nikakvi svedoci i bilo je spremno da nastavi sa glavnim pretresom do samog završetka suđenja. Nakon što su se stranke sa tim saglasile, pismeni dokazi koje je Euleksov specijalni tužilac bio podneo, pročitane su za zapisnik.²⁷ Nakon što su se stranke sa tim saglasile, svi iskazi stranaka²⁸ smatrali su se pročitanim. U izvođenju dokaza, tužilac se pozvao na spisak koji je prethodno podneo sudu.²⁹ U ovom spisku specifično su navedeni dokazi na koje

---

²⁶ Rešenje sudskog veća o prihvatljivosti izjava i dnevnika AZ od 21.03.2012.g., registrator br. 8. Rešenje je sastavni deo zapisnika sa rasprave održane dana 21. marta 2012.

²⁷ Zapisnik od 21.03.2012., registrator br. 8.

²⁸ U toku glavnog pretresa, odbrana je prigovorila da tužilaštvo nije imalo pravo da održi saslušanja svedoka nakon potvrđivanja optužnice te je tražilo da se takve izjave svedoka proglase neprihvatljivima. U rešenju od 20. januara 2012. godine sudsko veće odbacilo je predlog odbrane kao neosnovan i odlučilo je da će izjave svedoka ostati u spisu: rešenje o predlogu odbrane o izdvajanju iskaza svedoka koje je tužilac pribavio posle potvrđivanja optužnice, 20.01.2012.g., registrator br. 6.

²⁹ Spisak STRK, dokumenta na koje tužilaštvo namerava da se pozove i dokumenta na koja tužilaštvo ne namerava da se pozove, registrator br. 4.

je tužilac imao nameru da se osloni kao i oni na koje nije imao nameru da se pozove. Na glavnom pretresu održanom dana 30. marta 2012.g. tužilac nije precizirao da li i dalje ostaje pri svojoj inicijalnoj oceni. Imajući u vidu da su sva takva dokumenta bila podneta sudu u prilog optužnici, sudsko veće je razmotrilo spisak i dokaze tužilaštva u celini. Dokazi koje je tužilac podneo navedeni su u spisku u **ANEKSU I**, koji je sastavni deo ove presude.

44. Dokazi koje je podnela odbrana i koje je sudsko veće prihvatilo u toku glavnog pretresa navedeni su u **ANEKSU II** koji je sastavni deo ove presude.³⁰

45. Shodno tome, sudsko veće nije saslušalo nijednog svedoka *viva voce*. Sudsko veće primećuje da se Euleksov specijalni tužilac priklonio takvom smeru zastupanja predmeta odmah nakon odluke sudskog veća da izdvoji dokaze AZ. Time je ostavljen utisak da je tužilac, u stvari, odustao od daljnjeg gonjenja u predmetu u prvom stepenu kako bi se brže napredovalo prema završetku glavnog pretresa. Ovo može da se uradi kako bi se iskoristilo pravo tužilaštva na žalbu, što se posebno odnosi na isticanje pitanja prihvatljivosti dokaza AZ pred Vrhovnim sudom. U ZKPK je predviđena uloga tužilaštva i pretresnog suda. Iako sud ima obavezu da '... istinito i potpuno utvrdi činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke' (član 7. stav 1 i 2 ZKPK-a), on ne može da zameni tužilaštvo u postupku pošto bi time sud prekoračio svoju ulogu. Nezavisnost i nepristrasnost suda predstavljaju osnovni element pojma pravičnog suđenja.

46. Dalje, sudsko veće se poziva na član 379. ZKPK-a, koji predviđa da 'tužilac u svojoj završnoj reči iznese ocenu dokaza koji su izvedeni na glavnom pretresu, zatim izlaže svoje zaključke u pogledu činjenica koje su važne za odluku, i podnosi i obrazlaže svoj predlog o krivičnoj odgovornosti optuženog ...'. Uz saglasnost svih optuženih lica, njihovih branilaca i tužilaštva, stranke su upućene da podnesu svoje završne reči u pismenom obliku.³¹ Sudsko veće

---

³⁰ Spisak dokaza koje je podnela odbrana ne sadrži navedene delove dnevnika AZ. Poimence, dokaz odbrane D (FL) 1, 2, 2a, za koji se tvrdi da predstavlja delove dnevnika AZ, koji se nalaze u dokazima odbrane u registru br. I. Navedeni dokazi izuzeti su iz spiska u skladu sa rešenjem sudskog veća od 21.03.2012. godine kojim se dokazi AZ proglašavaju neprihvatljivima.

³¹ Zapisnik od 21. marta 2012. godine, stav 42-48,51-55, registrator br. 8.

je utvrdilo da su stranke na primeren način iskoristile pravo na iznošenje završne reči.³² Euleksov specijalni tužilac je u svojoj završnoj reči predložio da sudsko veće proglasi ‘...sve optužene krivima za krivična dela koja im se optužnicom stavljaju na teret i da ih se osudi u skladu sa zakonom’.³³ U obrazloženju ovog predloga, Euleksov specijalni tužilac izneo je da je ‘tužilaštvo mišljenja da su ovi dokazi’ (tj. dokazi sa ekshumacije iz grobne lokacije KER01, gde su pronađeni posmrtni ostaci pet tela), ‘u kombinaciji sa svim drugim dokazima koji su pročitani za zapisnik na pretresu održanom 22.³⁴ marta 2012. g, dovoljni da se dokaže krivična odgovornost svih optuženih’. Euleksov specijalni tužilac nije dao nikakvo dalje obrazloženje koje bi išlo u prilog tome da se svi optuženi proglase krivima za krivična dela koja im se stavljaju na teret.

47. U tom pogledu, sudsko veće podseća na obavezu koja je nametnuta tužiocu u skladu sa članom 379. ZKPK-a, prema kojoj tužilac mora da obrazloži svoj predlog. Kako bi obrazloženje imalo smisla, u njemu mora dovoljno detaljno da se navede na koje se dokaze, ili njihove delove, tužilaštvo oslanja, kako se takav dokaz odnosi na predloženu krivicu svakog optuženog lica i to po svakoj tački optužbe. Samo takvo obrazloženje ispunjava svrhu i funkciju člana 379. ZKPK-a. Obrazloženje koje je Euleksov specijalni tužilac dao u svojoj završnoj reči bilo je opšte, bez ikakve specifikacije, te iz tog razloga nije ispunilo zahteve iz člana 379. ZKPK-a.

48. Sudsko veće je, zbog toga, stavljeno u težak položaj. Kao što je ranije primećeno, sudsko veće ima obavezu da ‘... istinito i potpuno utvrdi činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke’, član 7 stav 1 ZKPK-a. Dakle, bez obzira što tužilaštvo nije obrazložilo predloženu krivičnu odgovornost optuženih, sudsko veće je detaljno ispitalo dokaze koji su podneseni sudu. Kao rezultat ispitivanja, sudsko veće je smatralo da je nužno i opravdano ponovo otvoriti postupak protiv optuženih: NK, NXX, FL i NS, shodno članu 385. stav 1 ZKPK.³⁵ Međutim, kao odgovor na takvu odluku sudskog veća, tužilaštvo je preformulisalo svoj prethodni stav da ‘... dokazi koje sadrži predmet više su nego dovoljni da omoguće sudskom

---

³² Zapisnik od 30. marta 2012. godine, stav 6-9, registrator br. 9.

³³ Završni pismeni podnesak tužilaštva od 22. marta 2012. godine, registrator br. 8.

³⁴ Tužilaštvo je verovatno htelo da se pozove na 21. mart 2012. godine kada jeste bila održana rasprava; rasprava nije održana dana 22. marta 2012.

³⁵ Zapisnik od 30.03.2012, stav9, registrator 9.

veću da dođe do upućene i pravične odluke o krivičnoj odgovornosti optuženih' i da 'tužilac neće izvoditi dalje dokaze ili zahtevati da se na glavnom pretresu prikupljaju dalji dokazi'. 'Stoga, tužilac traži od sudskog veća da donese odluku na osnovu dostupnih dokaza'.³⁶

49. Pod sadašnjim okolnostima, pozivanje svedoka po službenoj dužnosti imalo bi za posledicu prekoračenje nadležnosti veća i preuzimanje uloge stranke u postupku. Sudskom veću su ostali na raspolaganju pisani dokazi podneseni sudu, i obrazloženje tužilaštva, kako je navedeno u optužnici. U pogledu pisanih dokaza, sudsko veće primećuje da se smatralo da su pisani iskazi svedoka pročitani na osnovu saglasnosti stranaka. Dalje, odbrana nije iskoristila pravo da traži da se svedoci pozovu na glavni pretres. Odbrana je ostala pri takvom stavu i nakon što je sudsko veće najavilo ponovno otvaranje postupka.³⁷

C. Ocena dokaza

50. U vezi sa svakom tačkom optužnice protiv svakog pojedinog optuženog, kako bi se isti proglasili krivima, mora se postići standard da dokazi budu van razumne sumnje. Član 396. stav 7 ZKPK-a nalaže da 'sud treba jasno i iscrpno da objasni koje činjenice smatra dokazanim, a koje ne smatra dokazanim, kao i osnov za to'. Prema tome, sudsko veće mora utvrditi u vezi sa svakom tačkom optužbe koja se optuženima stavlja na teret da li se ono slaže van razumne sumnje te na osnovu celokupnih dokaza da je utvrđen svaki element tog zločina. Sudsko veće shodno članu 7. stav 1 i 2 ZKPK-a ...'mora istinito i u potpunosti utvrditi činjenice koje su važne

---

³⁶ Podnesak STRK-a, 04.04.2012, PPS br.07/10, registrator 9.

³⁷ Napominje se da je odbrana FL u podnesku, od 27.03.2012, izjavila: 'Odbrana nije pozvala nijednog svedoka ili se suočila sa ostalim dokazima Tužilaštva u ovom predmetu. Ovo nije nužno zbog jedinstvenih okolnosti samog slučaja.' Završni podnesci odbrane u ime FL, 27.03.2012, stav 16, registrator 9.

Ovakav stav odbrana nije promenila ni nakon 30. marta 2012. godine, kada je sudsko veće objavilo odluku da ponovo otvori postupak protiv optuženih: NK, NXX, FL i NS.

kako bi se donela zakonita odluka' i ...'ima dužnost da ispita pažljivo i sa maksimalnom profesionalnom posvećenošću, kako bi se, sa jednakom pažnjom, utvrdile činjenice protiv okrivljenog kao i one koje mu idu u ... prilog ...'.

51. Shodno odluci koju je doneo Euleksov specijalni tužilac da ne poziva svedoke tužilaštva da budu saslušani na sudu, sudsko veće prilikom razmatranja optužbi koje su navedene u optužnici može ocenjivati samo pismene dokaze koje je podneo tužilac. Sudsko veće smatra da u principu svi dokazi moraju da budu izvedeni na javnom pretresu u prisustvu optuženih u smislu protivargumenata. Ocena samo pismenih dokaza, a naročito izjava svedoka, sama po sebi postavlja sudskom veću ograničenja. Bez saslušanja svedoka tužilaštva i nemavši priliku da posmatra njihovo ponašanje, sudsko veće može izvesti zaključke u onolikoj meri koliko je to jasno potvrđeno dokazima, sa posebnim oprezom onda kada izjave svedoka treba da dokažu postupanje optuženih.

D. Dokazi konfiskovani pri pretresu

52. Odbrana NK je na rapravi održanoj dana 14. novembra 2011. godine tvrdila da je pretres obavljen u kući NK u XX, XX, bio bez adekvatnog sudskog ovlašćenja.³⁸ Na raspravi održanoj dana 1. decembra 2011. godine Euleksov specijalni tužilac je izjavio da nije bio dobijen sudski nalog te da je pretres obavljen na osnovu člana 245. stav 1 i 2 i člana 243. stav 2 i 7 ZKPK-a.³⁹ Tužilac je izjavio da nije nameravao da se osloni na dokaze koji su zaplenjeni u pretresu poseda NK u XX, XX. Međutim, dokazi koje je sudu podneo tužilac uključuju takođe i materijal koji potiče iz tog pretresa. Sudsko veće smatra da se ne može utvrditi da li je postojala ijedna okolnost iz člana 245. stav 1 ZKPK-a. Sudsko veće napominje da je u slučaju pretresa poseda NXX, NS, RM, BL i SS, Euleksov specijalni tužilac zatražio nalog za pretres.⁴⁰ Zbog toga ostaje

---

³⁸ Zapisnik 14.11.2011, stav 148-152, registrator 4.

³⁹ Zapisnik 01.12.2011, stav 28, registrator 4.

⁴⁰ Zahteva za pretres STRK-a, 16.03.2011, PPS br.07/10, GJPP registrator 3.

nejasno zašto tužilac nije zatražio nalog za pretres poseda NK. Tužilac nije naveo koje su posebne okolnosti dovele do toga da se izvrši pretres bez sudskog naloga.

53. Dakle, sudsko veće ne smatra da je pretres opravdan te se materijalni dokazi koji potiču iz tog pretresa i koji su podneseni sudu proglašavaju neprihvatljivima i izdvojeni su iz spisa predmeta shodno članu 246. stav 1 ZPKP-a. Izdvojeni dokazi navedeni su u **ANEKSU III** koji je sastavni deo ove presude.

54. Odbrana FL je na raspravi održanoj dana 7. marta 2012. godine tvrdila da je pretres koji je izvršen u kući FL bio izveden bez ispravnog sudskog ovlašćenja.⁴¹ Tužilaštvo je podnelo sudu registrator G STRK-a koji sadrži materijal pribavljen tokom pretresa 'kuće FL. Taj dokazni materijal je naveden kao podrška optužnici. Sudsko veće je zaključilo da sudski spis ne sadrži nalog za pretres predpretresnog sudije u istražnom slučaju broj GJPP 25/10 (PPS 07/10), čiji je rezultat sadašnja optužnica protiv optuženih u ovom predmetu. Odbrana FL podnela je sudu nalog za pretres, koji je izdao predpretresni sudija u jednom drugom istražnom slučaju GJPP 91/10 (PPS 425/09) u vezi sa krivičnim delima koja nisu povezana sa navodima iz ove optužnice. Taj nalog za pretres je prihvaćen kao dokaz na raspravi 7. marta 2012. godine.⁴² Prema nalogu za pretres koji je izdao predpretresni sudija, što se tiče FL, pretres je bio odobren na tri različite adrese, uključujući i posed u ulici ZZ, i jedan drugi u XX, XX. Dokazni materijal koji je podnelo tužilaštvo u registratoru G STRK-a ne sadrži indeks koji bi ukazivao koji su dokazi zaplenjeni na kojem posedu, jer se materijal samo odnosi na 'prebivalište FL'. Nadalje, odbrana FL podnela je sudu spisak konfiskovane imovine koju je zaplenila Euleksova Jedinica za istragu organizovanog kriminala, po tome se čini da su neki predmeti bili zaplenjeni takođe i na četvrtoj adresi u LL.⁴³ Ta adresa nije navedena u nalogu za pretres koji je izdao predpretresni sudija u ovoj drugoj istrazi.

---

⁴¹ Zapisnik 07.03.2012, stav 46, 48, 68, registrator 8.

⁴² D(FL)4d, Okružni sud u Prištini, nalog za pretres, 28.04.2010, GJPP 91/10 (PPS 425/09), registrator sa dokazima odbrane.

⁴³ D(FL)4b, Euleksova jedinica za organizovani kriminal, spisak zaplenjene imovine, registrator sa dokazima odbrane.

55. Tokom suđenja Tužilac nije objasnio osnove po kojima su stvari konfiskovane za sadašnji predmet. Ni sudski spisi a ni materijal dostavljen Sudu od strane Tužioca nisu sadržavali nalog za pretres prostorija izdat u drugoj istrazi. Sasvim suprotno, bio je to branilac koji je podneo kopiju naloga za pretres u drugoj istrazi GJPP 91/10 (PPS 425/09). Sudsko veće je zapazilo da u vreme kada je izdat nalog za pretres u drugoj istrazi dana 28 aprila 2010, Tužilac je već bio u posedu dokaza od AZ koji okrivljuju FL. Takođe, rešenje za proširenje istrage protiv FL nije naznačilo da je istraga proširena za FL kao ishod konfiskovanih predmeta tokom pretresa dana 28 aprila 2010. Za primenu Člana 244 ZKPK-a, predmeti moraju biti takvi da upućuju na još jedno krivično delo i sačinjavaju osnovu za pokretanje istrage. Tužilac nije objasnio ako je to i bio slučaj. Rešenje za proširenje istrage za FL nije sadržavalo ni tu identifikaciju. Prema tome, na osnovu materijala koji je dat Sudu, sudsko veće nije u mogućnosti da proveri postojanje okolnosti po Članu 244 ZKPK. Sudsko veće naglašava da Tužilac, u svom spisku koji je priložen zapisniku od 1 decembra 2011 (dokumenta na kojima Tužilastvo namerava da se osloni i dokumenta na kojima Tužilastvo ne namerava da se osloni, sudski povež br. 4), nije naznačio nijedan od konfiskovanih predmeta, sadržanih u povezu G STRK-a, u prebivalištu FL, kao dokazi na kojima Tužilac namerava da se osloni u navodima protiv optuzenog. Ipak, u pogledu gore spomenutog, sudsko veće ustanovljava da u sadašnjem predmetu nije bilo naloga za pretres prostorija izdatog od strane pretpretresnog Sudije za pretres prebivališta FL. Odredbe ZKPK-a su stroge u vezi sa posledicama kršenja zakona kad se radi o pretresu. Član 246. stav 1 i 6 ZKPK-a nalaže da dokazi dobijeni bez izdatog naloga za pretres, protivno odredbama zakona i protivno članu 245 stav 1, 3, 4 i 5 zakona, moraju se proglašiti neprihvatljivima. Shodno tome, dokazi koji se nalaze u povezu G STRK-a i koji su navedeni u **ANEKSU III** ove presude proglašeni su neprihvatljivima. ANEKS III sačinjava integralni deo ove presude.

V. NALAZI U POGLEDU OPTUŽBI

A. Rezime

56. Izjave svedoka koje se nalaze u dokazima sadržavale su svedočenja o navodnim drugim pritvorskim mestima OVK pored Klečke, i o događajima koji su se dešavali na drugim mestima osim u Klečki. Neki od tih iskaza otkrivaju dokaze o događajima koji bi mogli predstavljati zločine. Međutim, sudsko veće je ispitalo samo one iskaze svedoka koji se odnose na navode u optužnici. U nekim slučajevima, a posebno kada se radi o izjavama zaštićenih svedoka, sudsko veće se, koliko je god to bilo moguće, suzdržalo od citiranja detalja iz njihovih svedočenja kako bi se sačuvala njihova anonimnost od optuženih, odbrane i od javnosti.

57. U svetlu dokaza koje je podnelo tužilaštvo, sudsko veće je ubeđeno da je OVK držala zatvor, koji se takođe spominje i kao pritvorni centar, u selu Klečka 1999. godine. Sudsko veće nije moglo da zaključi da su uslovi u pritvornom centru sami po sebi bili takvi da su predstavljali okrutno postupanje.⁴⁴

58. Od osoba navedenih u optužnici, sudsko veće smatra da su anonimni svedok H i njegov brat bili podvrgnuti okrutnom postupanju u pritvornom centru OVK u Klečki, verovatno u februaru 1999. godine, isto tako i SA, u neko vreme između marta i aprila 1999. Nije bilo dovoljno dokaza da bi sudsko veće moglo da zaključi da su ostali zločini koji su navedeni u optužnici bili počinjeni u pritvornom centru OVK u Klečki ili u blizini pritvornog centra. Posmrtni ostaci nekih od žrtava pronađeni su u selu Klečka i dokazi su potvrdili njihov nestanak. Međutim, okolnosti njihovog nestanka i dalje su nejasne.

B. Postojanje OVK zatvora u selu Klečka

---

⁴⁴ Optužnica Euleksovog specijalnog tužioca se osvrće na 'nečovečne' uslove u pritvorskom centru OVK u selu Klečka. U ovoj optužnici sudsko veće je naizmenično koristilo termine 'nečovečno postupanje' i 'okrutno postupanje.' U predmetu *Naletilić i Martinović*, sudsko veće MKSJ napominje: Sudska praksa MKSJ-a pokazuje da su krivična dela nečovečnog postupanja i okrutnog postupanja rezidualne klauzule po članu 2. i 3. Statuta. Materijalno, elementi ovih krivičnih dela su isti.' *Tužilac vs. Mladena Naletilića \ Vinka Martinovića*, MKSJ, Sudska presuda od 31.03.2003, stav 246.

U predmetu *Kordić i Cerkez*, sudsko veće MKSJ potvrdilo je da je okrutno postupanje ekvivalent krivičnom delu nečovečnog postupanja *u sastavu propisa za teske povrede Ženevskih konvencija*'. *Tužilac vs. Dario Kordić i Mario Cerkez*, MKSJ, Sudska presuda od 26.02.2001, stav 265. Vidi takode *Tužilac v. Tihomir Blaškić*, MKSJ, Sudska presuda od 03.03.2000, stav 186.

59. Dela navedena u Optužnici su se navodno dogodila u, ili su vezana za zatvor OVK, takođe opisan kao pritvorni centar, smešten u selu Klečka, gde su pritvarani albanski civili osumnjičeni za saradnju sa srpskim režimom, srpski civili i pripadnici srpske policije i vojske. Zatvor u Klečkoj je služio i kao pritvorni centar za vojnike OVK koji su bili pod istragom ili su osuđeni za disciplinske prekršaje. Nekoliko svedoka je izjavilo da nisu znali za postojanje zatvora u selu Klečka ili da nisu tamo videli zatvorenike.⁴⁵ Stoga je neophodno, da sudsko veće ustanovi da li je zatvor OVK zaista postojao u selu Klečka i da li su osobe bile pritvarane tamo u vreme odigravanja događaja koje se spominje u optužnici.

60. Iako nije potpuno jasno, dokazi ukazuju na to da se tokom vremena odigravanja događaja selo Klečka nalazilo unutar operativne zone Paštrik.⁴⁶ Komanda 121. brigade, poznate i kao 'Kumanovska' brigada,⁴⁷ se nalazila u selu Klečka. BL (optuženi u prvoj presudi za Klečku) je izjavio da je bio vojnik u 121. brigadi od samog početka do kraja sukoba. On je isto posvedočio da je komanda 121. brigade bila locirana u selu Klečka.⁴⁸ Takođe, optuženi NS svedočio je da je štab 121. brigade bio stacioniran u selu Klečka godine 1999.⁴⁹ SS (optuženi u prvoj presudi za Klečku) potvrdio je da je 1998. godine njegova kuća u selu Klečka bila korišćena od strane OVK. U neko vreme, godine 1998., selo Klečka je bilo zapaljeno od strane srpskih snaga. Od januara 1999. do juna 1999. godine on je bio dodeljen 121. brigadi u Lužnici. Kao što proizilazi iz izjave SS, komandir 121. brigade je u aprilu 1999. bio stacioniran u selu Klečka.⁵⁰ BS (Optuženi u prvoj presudi za Klečku) je izjavio da je on bio član 121. brigade. On je bio u Klečkoj i štab 121. brigade

---

⁴⁵ Svedok E, 28.10.2010, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, pp.3, 4; Svedok G, 11.01.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, pp.3, 4, STRK regulator B; AQ, 07.06.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks policije, pp.3, 5, STRK regulator C; IA, 07.04.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, p.3, STRK regulator C; BZ, 05.04.2011, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, p.4, STRK regulator C; DD, 04.04.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, p.3, STRK regulator C; BEK, 08.01.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, p.4, STRK regulator C; AO, 30.11.2010, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, p.5, STRK regulator C.

⁴⁶ AQ, *ibid*, p.3; NK, 12.05.2011, STRK zapisnik o saslušanju osumnjičenog u istrazi, p.7, STRK regulator O.

⁴⁷ QK, 14.06.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, p.3, STRK regulator C; IA, *supra* beleška 45, p.3; NH, 02.12.2010, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, p.3, STRK regulator C; svedok G, *supra* beleška 45, p.3.

⁴⁸ BL, 11.05.2011, STRK zapisnik o saslušanju osumnjičenog u istrazi, p.3, STRK regulator O.

⁴⁹ NS, 11.05.2011, STRK zapisnik o saslušanju osumnjičenog u istrazi, p.3, STRK regulator O.

⁵⁰ SS, 11.05.2011, STRK zapisnik o saslušanju osumnjičenog u istrazi, pp.3, 4, STRK regulator O.

se nalazio u selu Klečka.⁵¹ Prema AK (optuženom u prvoj presudi za Klečku) godine 1999, do 18. aprila 1999. kada je ranjen, on je odlazio u selo Klečka kada je to bilo zahtevano od strane štaba ili od strane komande 121. brigade. Nije potpuno jasno iz izjave optuženog AK da li se glavni štab OVK isto tako nalazio u selu Klečka ili samo štab 121. brigade.⁵² Nekoliko svedoka, anonimni svedok M,⁵³ BAZ,⁵⁴ ST,⁵⁵ FK,⁵⁶ AQ,⁵⁷ AO,⁵⁸ su svedočili da je u selu Klečka bio smešten štab 121. brigade ili 121. brigada. BEK je svedočio da je 1999. godine bio u bazi OVK u selu Klečka.⁵⁹ Bivši OVK član IZ je izjavio da on nije bio u selu Klečka, ali je čuo da je baza OVK bila locirana tamo.⁶⁰ BZ je naglasio da je ponekad štab 121. brigade bio pomeran i u selo Beriša.⁶¹

61. Nekoliko svedoka⁶² kao i optuženi NK, NS i FL⁶³ su ukazivali da je glavni štab OVK bio lociran u selu Divljaka. Prema BZ od januara 1999. do sredine aprila 1999. on je bio načelnik generalštaba OVK. Štab se nalazio u selu Divljaka do aprila 1999. godine i onda je prebačen u Devetak, u blizini Štimlja. Svedok A, pored ostalih, nalazio se u glavnom štabu OVK u selu Divljaka. Svedok A je bio zadužen za vojni sud, a u njegovom radu mu je pomagao svedok E. BZ nije znao da li je postojao zatvor u selu Klečka, ali je znao da je postojao disciplinski centar u selu Ladrovac. Centar je bio pod nadležnošću vojnog suda i vojna policija je čuvala zatvor i zatvorenike.⁶⁴

---

⁵¹ BS, 12.05.2011, STRK zapisnik o saslušanju osumnjičenog u istrazi, p.4, STRK regulator O.

⁵² AK, 14.04.2011, zapisnik o saslušanju u pritvoru, sudski postupak regulator GJPP regulator 3.

⁵³ Anonimni svedok M, 20.05.2011, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, p.3, STRK regulator D.

⁵⁴ BZ, 23.05.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, STRK regulator D.

⁵⁵ ST, 25.05.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, STRK regulator D.

⁵⁶ FK, 31.05.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, STRK regulator D.

⁵⁷ AQ, *supra* beleška 45, p.3.

⁵⁸ AO, *supra* beleška 45, p.3.

⁵⁹ BEK, *supra* beleška 45, p.3.

⁶⁰ IZ, 19.05.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, SPRK regulator D.

⁶¹ BZ, *supra* beleška 45, p.5.

⁶² Naglašeno je da je OVK glavni štab mogao biti proširen i na druge lokacije.

svedok W opisuje maltretiranje na drugoj lokaciji, gde se po njegovim rečima nalazio štab OVK: svedok W, 16.06.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, SPRK regulator D.

BZ je svedočio da je do aprila 1999. glavni štab bio u selu Divljaka i da je onda premešten u Devetak, blizu Štimlja: BZ, *supra* beleška 45, p.2.

Optuženi FL je svedočio da je od novembra 1998. pa do kraja rata deo glavnog štaba bio u selu Divljaka a ostali delovi u drugim selima: FL, 17.05.2012, STRK zapisnik o saslušanju osumnjičenog u istrazi, p.5, STRK regulator O.

⁶³ NK, 11.05.2011, STRK zapisnik o saslušanju osumnjičenog u istrazi, p.5, STRK regulator O; NS, *supra* beleška 49, p.4; FL, *supra* beleška 62.

⁶⁴ BZ, *supra* beleška 45, pp.2, 3.

62. Prema izjavi optuženog NK u selu Klečka je postojao zatvor, koji je bio pod nadležnošću vojnog suda. NK se, u okviru vojne policije, bavio slučajevima vojnika i, povremeno, članovima vojne policije. NK je radio direktno sa šefom vojnog suda, svedokom A. Ako je NK smatrao da postoji osnovana sumnja za neku osobu, on bi tu osobu odvodio svedoku A, koji bi dalje razmatrao da li postoje razlozi za pritvor. NK je povremeno dolazio u zatvor u selu Klečka, bilo da dovodi osobe tamo ili da sprovede istragu. Iako NK nije naveo određene slučajeve, svedočio je da je bilo moguće da su i civili dovođeni u zatvor.⁶⁵

63. Po rečima NM, pri kraju 1998. godine dodeljen je OVK štabu u selu Divljaka. NM izjavljuje da je BZ bio načelnik generalštaba OVK. Pravno odeljenje se isto nalazilo u selu Divljaka. Seća se da su svedok A i svedok E radili tamo.⁶⁶ AH, koji se priključio vojnoj policiji OVK pri kraju decembra 1998. godine ili početkom januara 1999., seća se da je svedok A bio sudija vojnog suda, i da je jednom prilikom on otpratio uhapšenog vojnika do svedoka A.⁶⁷ Takođe, SB je poznao svedoka A kao sudiju, koji mu je dao neke forme ili šablone na sastanku koji je održan u selu Klečka ili u selu Divljaka.⁶⁸

64. Ovo je potvrđeno od strane svedoka A, koje je izjavio da je krajem 1998 godine preuzeo dužnosti direktora pravnog odeljenja OVK, u selu Divljaka. On je radio kao jedini sudija u oblasti Divljaka do aprila 1999 godine. Održavana su vojna suđenja, u prisustvu vojnog tužioca HK, i advokata odbrane po službenoj dužnosti svedoka E.⁶⁹ Izjava svedoka E potvrđuje da je on bio sa svedokom A u selu Divljaka, u blizini sela Klečka određeni period vremena. On je pomagao svedoku A u izradi nacrtu pravnih dokumenata i radio kao branilac za optužene OVK pripadnike.⁷⁰ Izjava HK potvrđuje da je on bio sa svedokom A od decembra 1998 do

---

⁶⁵ NK, *supra* beleška 46, pp.6, 7, 8, STRK registrator O.

⁶⁶ NM, 05.04.2011, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, STRK registrator C.

⁶⁷ AH, 27.05.2011, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, STRK registrator D.

⁶⁸ SB, 27.05.2011 STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, STRK registrator D.

⁶⁹ Svedok A, 23.09.2010, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, STRK registrator B.

⁷⁰ Svedok E, *supra* beleška 45.

marta/aprila 1999 godine u selu Divljaka, blizu Klečke, ali da nisu imali posla.⁷¹ Prema rečima HK u blizini sela Klečka je postojao zatvor gde je viđao da su osobe pritvarane.⁷²

65. Pored toga, i svedok A je izjavio da je često posećivao zatvor u selu Klečka, odmah pored sela Divljaka. Prema rečima svedoka A, nije bilo mnogo zatvorenika u zatvoru u selu Klečka. Improvizovani zatvori su postojali i u ostalim oblastima operacione zone Paštrik, Ladrovac i Kravasarija.⁷³ Preciznije, svedok A se seća slučaja BKU, komandira brigade, koji je osuđen na smrt po osnovu dezerterstva. BKU je poslat u zatvor u selu Klečka čekajući izvršenje kazne.⁷⁴ Pored toga, ostali svedoci, HK,⁷⁵ svedok E⁷⁶ su manje više znali o slučaju BKU. BZ je znao za slučaj BKU, ali po njegovom saznanju, BKU je bio držan u selu Ladrovac.⁷⁷ BKU je potvrdio da je bio komandir 123. brigade, a da je kasnije, dana 15. ili 16. januara 1999 godine uhapšen i bio je u pritvoru do 23. marta 1999. BKU je međutim odbio da precizira lokaciju na kojoj je bio pritvoren.⁷⁸ U vezi sa ovim, sudsko veće napominje da je svedok V svedočio kako je bio pripadnik OVK a kasnije je optužen da je špijun i nakon nekog vremena odveden u zatvor u selu Klečka. Tamo je svedok V video zatvorenog BKU zajedno sa ostalim zatvorenicima.⁷⁹

66. Pored svedoka V, i svedok F je svedočio da je marta 1999 godine uhapšen od strane OVK i odveden u kuću u selu Klečka, gde je držan u sobi, koja je izgledala kao podrum, zajedno sa ostalih pet ili šest zatvorenika. Svedok F je bio pritvoren zbog glasina da je on bio protiv OVK. On je bio ispitivan u kući u selu Klečka i kasnije pušten.⁸⁰ Anonimni svedok B je izjavio da je krajem aprila ili početkom maja 1999. godine bio kao čuvar sela kada su ga iznenadile srpske snage i onda je pobjegao u obližnje planine. Nakon nekoliko dana svedok B je uhapšen od strane srpske pešačke patrole, stavljen mu je povez na oči i odveden je u kuću, gde je bio ispitivan,

---

⁷¹ HK, 20.10.2010, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, STRK registrator C.

⁷² *Ibid.*

⁷³ svedok A, *supra* beleška 69, pp.3, 4.

⁷⁴ *Ibid.*, pp.1, 5, 6.

⁷⁵ HK, *supra* beleška 71.

⁷⁶ svedok E, *supra* beleška 45, pp.4, 5.

⁷⁷ BZ, *supra* beleška 45, p.4.

⁷⁸ BKU, 04.10.2010, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, p.2, STRK registrator B.

⁷⁹ svedok V, 18.04.2011, intervju dat švajcarskom zameniku saveznog tužioca, STRK registrator C.

⁸⁰ svedok F, 02.01.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, p.3, STRK registrator B.

udaran tvrdim predmetom preko celog tela i ispitivan o OVK. Anonimni svedok B je morao da im kaže ono što je znao. Nakon otprilike tri dana svedok B je pušten i nakon nekoliko dana se približio selu Klečka tražeći pomoć. Od svedoka B je zatraženo da se javi u štab u selu Klečka. U selu Klečka, u dvospratnoj kući, svedok B je bio smešten u jednoj od dve sobe u podrumu. Nakon pet ili šest dana svedok B je odveden gore i ispitivan. Svedok B je objasnio šta se dogodilo i šta je rekao sprpskim snagama. Nekoliko dana kasnije, svedoku B je data sudska odluka, i izrečena mu je kazna od trideset dana pritvora.⁸¹ U intervjuu datom specijalnom tužiocu Euleksa, svedoku B je pokazan dokument, od dana 17. Maja 1999 godine, 'odluka o pritvoru', koju je izdao vojni sud OVK. Odluka nosi ime istražnog sudije PU.⁸² U vezi sa ovim sudsko veće naglašava da je svedok A izjavio da je ime 'PU' ime koje je svedok A koristio umesto svog pravog imena, kako bi zaštitio sebe od bilo kakve moguće odmazde optuženih. Svedok A je isto tako potvrdio da je potpis na pomenutoj odluci vojnog suda OVK njegov.⁸³

67. Anonimni svedok C je izjavio da mu je marta 1999, u OVK štabu u Lapušniku rečeno da drže njegovog sina u selu Klečka. Svedok C je peške otišao do sela Klečka i odande je prevežen do sela Trpeza gde je zadržan u pritvoru. Nakon šest dana svedok C je vraćen u selo Klečka i stavljen u podrum. Svedok C je proveo oko sedam dana tamo i onda je pušten dana 03. aprila 1999.⁸⁴ Svedok M je isto tako izjavio da je uhapšen negde marta ili aprila 1999 i odveden u selo Klečka. Tamo je svedok M ispitivan od strane OVK pripadnika i sudije, i onda je nakon nekog vremena pušten.⁸⁵ Svedok O je svedočio da su ga 1998 ili 1999 godine OVK pripadnici odveli zajedno sa svedokom P, svedokom Q i SOS, koji su svi bili civili. Prvo su bili odvedeni u Likovac gde su bili držani dva dana. Nakon toga, svu četvoricu su odveli u selo Klečka i stavili ih u sobu sa jos trojicom, od kojih je jedan bio BKU. Svedok O je u selu Klečka bio držan jedan mesec.⁸⁶ Svedok Q nije mogao da se seti tačnog datuma kada su bili uhapšeni, ali je izjavio da je to bilo tokom zime 1999 godine i da je još uvek bilo snega na zemlji. Svedok Q je izjavio i da su prvo bili

---

⁸¹ Anonimni svedok B, 04.12.2010, izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks Policije, pp.4, 5, STRK registrator B.

⁸² *Ibid*, p.5.

⁸³ svedok A, *supra* beleška 69, pp.2, 8.

⁸⁴ Anonimni svedok C, 21.09.2010, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, pp.2, 3, 4, STRK registrator B.

⁸⁵ Anonimni svedok M, 30.03.2011, izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks Policije, STRK registrator D.

⁸⁶ svedok O, 24.05.2011, izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks Policije, pp.2, 3, 4, STRK registrator D.

odvedeni u Likovac, i da su držani dva dana i onda nakon toga odvedeni u Klečku. Svedok Q je izjavio da su u selu Klečka bili stavljeni u sobu zajedno sa još trojicom, od kojih je jedan bio BKU.⁸⁷ Izjava svedoka P se poklapa sa izjavama svedoka O i Q, u tome da su oni i SOS bili uhapšeni i da su prvobitno odvedeni u Likovac i onda u Klečku. Svedok P je izjavio da mu je tokom tog perioda vid bio slab, ali se prisećao da su u selu Klečka bili stavljeni u sobu sa ostalim zatvorenicima, koji su možda bili dvojica.⁸⁸ Sva trojica, svedok O, P i Q su izjavili da su pušteni u isto vreme a da je SOS pušten kasnije.

68. S obzirom na kombinovano dejstvo skupa gore navedenih dokaza, sudsko veće je uvereno da je zatvor postojao u selu Klečka gde su osobe pritvarane od strane pripadnika OVK. Na osnovu izjava svedoka, sudsko veće je u mogućnosti da identifikuje opis objekta koji je služio za pritvaranje osoba (stavovi 72-85. dole), u tome da je to bio porodični/stambeni objekat na dva sprata. Jedan sprat je izgledao kao prizemlje, ali je u stvari bio, barem jednim delom, izgrađen ispod nivoa zemlje. Postojale su dve sobe, gde su osobe bile pritvarane, sa najmanje jednim prozorom koji je gledao van. Toalet se nalazio vani u dvorištu. Sprat iznad su koristili pripadnici OVK a bio je korišćen i tokom ispitivanja pritvorenih osoba.

69. U optužnici se navodi da je pored 'zvaničnog' zatvora u selu Klečka, OVK koristila i druge objekte u selu Klečka za pritvaranje zatvorenika. Takvi objekti su se sastojali od spaljenih kuća, koji nisu imali ni najosnovnije uslove za život, i u kojima su zatvorenici ponekad bili držani u lancima.⁸⁹ Na osnovu pismenih dokaza, sudsko veće nije bilo u mogućnosti da zaključi da su takve spaljene kuće korišćene za pritvaranje osoba niti da identifikuje uslove pritvaranja u takvim spaljenim kućama. Pismeni dokazi svedoče o objektu kao što je naveden u stavu 68. iznad, i da je donji sprat objekta bio korišćen za pritvaranje osoba.

70. Okolnosti pritvaranja biće razmatrani u daljem delu ove presude.

---

⁸⁷ svedok Q, 26.05.2011, izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks Policije, pp.2, 3, 4, STRK registrator D.

⁸⁸ svedok P, 25.05.2011, izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks Policije, pp.2, 3, 4, STRK registrator D.

⁸⁹ Optužnica, p.23.

C. Narušavanje telesnog integriteta i zdravlja neutvrđenog broja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika

71. Optužnica donosi opšte navode o uslovima pritvora u selu Klečka, navodeći da je neutvrđeni broj srpskih i albanskih civila kao i srpskih vojnih zarobljenika držano u nečovečnim uslovima, uključujući držanje zatvorenika u lancima, neprikladnim prostorijama, preterane hladnoće, nedostatak higijenskih uslova, neadekvatne ishrane i čestih prebijanja. Optužnica dalje navodi imena pojedinih osoba, koje su bile maltretirane, a kao odgovorni se navode optuženi.

1. Uslovi pritvora

72. Na osnovu izjava svedoka, sudsko veće primećuje da iako su uslovi pritvora bili teški, uslovi sami po sebi nisu bili ravni okrutnom postupanju.

73. Svedoci F, O, P i Q, koji su izjavili da su bili pritvoreni u selu Klečka, naveli su da su im dati suđerasti dušeci da na njima spavaju, kao i ćebad.⁹⁰ Nijedan od svedoka nije naveo da mu je hrana bila uskraćena. Anonimni svedok C je rekao da je veoma mala količina hrane davana svakih 24 sata,⁹¹ Svedoci D, F, i anonimni svedok B je rekao da je hrana davana nekoliko puta dnevno.⁹² Takođe nijedan od svedoka nije rekao da mu je onemogućeno da koristi toalet. Svedoci D, O, P, Q i F su se sećali da nije postojao toalet unutra, nego bi ih pratili do toaleta u dvorištu.⁹³ Samo je anonimni svedok C rekao da mu tokom njegovog pritvora od oko sedam

---

⁹⁰ Svedok F, *supra* beleška 80; Svedok O, *supra* beleška 86; Svedok P, *supra* beleška 88; Svedok Q, *supra* beleška 87. Anonimni svedok B je izjavio da su im davani metalni kreveti za spavanje.

⁹¹ Anonimni svedok C, *supra* beleška 84, pp.2, 3, 4.

⁹² Svedok D, 18.01.2011, STRK zapis o saslušanju svedoka u istrazi, STRK registrator C i 24.12.2010, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, STRK registrator C; Svedok F, *supra* beleška 80; Anonimni svedok B, *supra* beleška 81.

⁹³ Svedok D, *ibid.* Svedok O, *supra* beleška 86; Svedok P, *supra* beleška 88; Svedok Q, *supra* beleška 87; Svedok F, *supra* beleška 80.

dana u selu Klečka nijednom nije bilo dozvoljeno da izađe iz ćelije. On je takođe opisao ćeliju kao štalu, sa vodom koja teče unutar ćelije.⁹⁴

74. Takođe, anonimni svedok M je rekao da nije postojao pod, samo zemlja, i da je voda tekla.⁹⁵ Ostali, Svedoci P i Q, su se prisećali da je pod bio pokriven drvenim daskama.⁹⁶ S obzirom na kontradiktorne izjave u vezi toga da li je pod bio zemljani i da je povremeno bio prekriven blatom, sudsko veće nije u mogućnosti da donese konkretnu odluku u vezi sa ovim.

75. Samo je svedok P izjavio da je smrdelo na đubrivo unutar sobe.⁹⁷ Nijedan drugi svedok nije pomenuo išta o tom mirisu. I dok je samo jedan svedok izjavio da nije bilo prozora,⁹⁸ nekoliko ostalih svedoka O, Q, P i V, i anonimni svedok I, rekli su da je postojao jedan ili više prozora.⁹⁹ Samo je svedok I izjavio u svom iskazu da je video 30 pritvorenih osoba u pritvornom centru u selu Klečka.¹⁰⁰ Toliki broj zatvorenika se ne pojavljuje u izjavama ostalih svedoka. Izjavama svedoka nije potvrđeno da su zatvorenici držani u lancima. Svedok A koji je redovno posećivao zatvor u selu Klečka dao je iskaz da se zatvorenici nisu žalili na tretman u zatvoru, osim jednog zatvorenika koji je bio umoran od sedenja u ćeliji po ceo dan i zatražio je od svedoka A da mu se omogući da odradi neki posao.¹⁰¹

76. Iz izjave svedoka D, koji je bio vojnik u srpskoj vojsci, se može zaključiti da je odveden u selo Klečka i da je stavljen u istu sobu u podrumu kao i SA (stavovi 88-93. dole). Isto tako, njegov opis kuće se uopšteno poklapa sa opisom koji su da li ostali svedoci. Svedok D se prisećao da je to bila dvospratna kuća. Zatvorenici su držani u podrumu, nije postojao toalet i po potrebi su zatvorenici otpraćivani do improvizovanog toaleta u dvorištu, koji se sastojao od

---

⁹⁴ Anonimni svedok C, *supra* beleška 84, pp.2, 3, 4.

⁹⁵ *Ibid.* Anonimni svedok M, *supra* beleška 53 i *supra* beleška 85.

⁹⁶ Svedok P, *supra* beleška 88; Svedok Q, *supra* beleška 87.

⁹⁷ svedok P, *supra* beleška 88.

⁹⁸ svedok F, *supra* beleška 80.

⁹⁹ svedok O, *supra* beleška 86; svedok Q, *supra* beleška 87; svedok P, *supra* beleška 88; svedok V, *supra* beleška 79; Anonimni svedok I, 22.11.2010, izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks Policije, STRK registrator B.

¹⁰⁰ Anonimni svedok I, *ibid.* Dokazni materijal P6, Anonimni svedok I, 02.11.2011, STRK zapisnik o saslušanju svedoka u istrazi, dokazni material tužilaštva registrator P1-P31.

¹⁰¹ svedok A, *supra* beleška 69, p.4.

rupe u zemlji, okružene drvenim daskama. Svedok D prisećao se da je jedan od zatvorenika pod imenom 'SH' bio prebijan ispred ostalih zatvorenika. Sudsko veće naglašava da je 'SH' nadimak SA (stav 92 dole). 'SH' je isto odvođen gore i svedok D ga je mogao čuti kako vrišti. Ostali zatvorenici nisu bili maltretirani u prisustvu svedoka D. Pored toga, sam svedok D nikada nije bio maltretiran. Iako je svedok D smatrao da su uslovi zatočeništva bili 'dosta loši', rekao je da im je hrana davana dva puta na dan, ujutru i posle podne. Prema svedoku D, nijedan zatvorenik nije bio vezan.¹⁰² U svom daljem iskazu svedok D je rekao da su zatvorenici spavali na sunderastim dušecima na betonskom podu. Ponekad ujutru im je davana kofa vode kako bi zatvorenici mogli da se operu. Mogli su i da založe drva unutar sobe.¹⁰³

77. Svedok F je uhapšen od strane pripadnika OVK u martu 1999 i odveden u selo Klečka, u kuću koja je ličila na porodičnu kuću. Koliko je svedok F mogao da se seti, soba u kojoj je bio stavljen nije imala nikakve prozore i izgledala je kao podrum. Ali je sneg bio visok napolju. Sa njim su bili još pet ili šest ostalih pritvorenika. Svedok F je rekao da je sa svima njima postupano dobro, da nisu bili prebijani, i da su imali hranu tri puta dnevno. Na podu su bile prostirke na kojima su spavali, kao i ćebad. U sobi je bio i šporet na drva koji je goreo, i koji je održavao sobu toplom. Pritvorenici su držani u sobi sa zatvorenim vratima koja preko dana nisu bila zaključavana. Vrata su bila zaključavana preko noći. Kada su pritvorenici morali da koriste toalet, pokucali bi na vrata i i onda bi im dozvolili da koriste toalet izvan kuće.¹⁰⁴

78. Prema izjavama svedoka O, P i Q, oni su bili uhapšeni od strane pripadnika OVK i pritvoreni u selu Klečka, u isto vreme, i u istoj sobi, zajedno sa osobom SOS. Svedoci O i Q prisetili su se da su u sobi bila još tri zatvorenika, od kojih je jedan bio BKU. Svedok P je rekao da mu je vid u to vreme bio slab i da je moguće da su u istoj sobi sa njim bila i ostala dva zatvorenika, svedok O, svedok Q kao i SOS. Sva tri svedoka O, P i Q su svedočila o tome da nijedan zatvorenik nije bio maltretiran. Mogli su da koriste toalet vani, udaljen nekoliko metara. Vrata ćelije su držana zaključana, ali su mogli da pokucaju na vrata i onda bi bili otpraćeni do

---

¹⁰² svedok D, *supra* beleška 92.

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ svedok F, *supra* beleška 80.

toaleta. Svedok Q je opisao toalet kao rupu u zemlji, sa delovima drvene građe sa strane i iznad glave. Svedok P je rekao da je mogao da oseti ostatke đubriva u sobi. Svedoci O, P i Q su rekli da su imali suđeraste dušeke za spavanje kao i ćebad. Svedoci O i Q nisu bili saglasni u tome da li je ili nije bilo nameštaja u sobi. Svedoci su dali različite informacije i u vezi broja prozora na sobi, jedan ili više prozora. Prema Svedocima P i Q, pod je bio pokriven drvenim daskama. Oba svedoka, P i Q, su izjavili da su se tokom svog boravka u Klečki plašili da ne budu ubijeni. Ipak, sudsko veće primećuje da taj njihov strah ne mora biti tačno vezan za njihovo pritvaranje u selu Klečka. Svedoci P, Q i O su izjavili da su prvo bili odvedeni u Likovac, i da su ih onda pripadnici OVK prevezli u Klečku. Na putu za Klečku u jednom trenutku je od njih zatraženo da izađu van vozila i da se postroje, a i maskirani i naoružani OVK pripadnici su izašli iz vozila. Svedok O je rekao da je od tada bio u strahu da ne bude ubijen.¹⁰⁵

79. Svedok V, koji je u Klečkoj bio pritvoren 56 dana, je rekao da se objekat sastojao od podruma i sprata. U nivou dvorišta su bile dve sobe, a iznad je bio još jedan sprat u kome se nalazila vojna policija. Gledajući iz ćelije, svedok V je mogao da vidi dvorište. Iznad vrata ćelije postojao je otvor i on je mogao da vidi ko dolazi i odlazi. BKU i dva brata KR su bili sa njim u ćeliji. Kasnije je donešen i treći brat, koji je ubrzo zatim pušten. BKU je nekoliko puta bio ispitivan na gornjem spratu. Svedok V nikada nije video da je BKU bio maltretiran. Svedok V je video tragove na njegovim rukama i ramenima, ali je BKU rekao da se sam povredio. Jednom je BKU imao slom, nakon što je primio pismo. Svedok V je mislio da je BKU bio osuđen na smrt. Svedok se prisećao da su i dva brata KR primili pisma u kojima se naređuje kazna smrću zbog optužbi da su špijuni. Svedok V se seća i mlađeg čoveka od oko 17 godina, iz sela Obri, koji je bio sa njima u sobi dva dana zato što je ukrao neke stvari. Pripadnici OVK su ga prebijali, a posebno BH. BH (poznat i kao 'GJ') je opisan kao 'kasapin', on je bio jedini koji je tukao bez milosti. U drugoj ćeliji su bila dva srbina, otac i sin. Oni nikada nisu bili maltretirani. Sam svedok V nikada nije bio maltretiran u selu Klečka, 'samo je primio dva udarca kolenom'.¹⁰⁶

---

¹⁰⁵ Svedok O, *supra* beleška 86; Svedok Q, *supra* beleška 87; Svedok P, *supra* beleška 88.

¹⁰⁶ Svedok V, *supra* beleška 79.

80. Sudsko veće primećuje da je pismena izjava svedoka V u nekim delovima nejasna. Svedok V je izjavio da mu je tokom boravka u zatvoru u Klečki MS pretio smrću. Svedok V je dalje nastavio: 'Izvukao me je iz ćelije sa vrećom navučenom preko moje glave i pretio mi smrću. Dok sam bio u zatvoru, MS, zajedno sa svojim rođakom i druge tri osobe, je tri puta dolazio u moju ćeliju. Jednom prilikom su mi pretili a drugi put me šutirali.'¹⁰⁷ U istoj izjavi, svedok V daje iskaz: 'Lično nisam nikada bio fizički maltretiran u selu Klečka. Samo sam primio dva udarca kolenom u stomak. Želeo bih da dodam je jednom prilikom mom ocu bilo dozvoljeno da me poseti u Klečkoj.'¹⁰⁸

81. Anonimni svedok B je izjavio da je maja 1999. godine bio pritvoren u selu Klečka, u dvospratnoj kući. Izgledalo je da su gornji sprat koristili pripadnici vojne policije OVK. Svedok B je smešten u jednoj od dve sobe u podrumu. Svedok B je mogao da izlazi u dvorište, gde se susreo sa druga dva pritvorena vojnika OVK i mogao je sa njima da priča. Svedok B je kasnije prebačen u ćeliju sa druga dva pritvorenika. Svedok B je opisao uslove kao dobrim. Imali su tri metalna kreveta, mogli su da jedu, da se redovno briju i da se peru. Vrata od ćelije su bila otvorena tokom dana i mogli su da izlaze napolje u dvorište. Vrata su se zaključavala tokom noći.¹⁰⁹

82. Anonimni svedok M, civilno lice, je izjavio da je u martu ili aprilu 1999. uhapšen od strane OVK i onda odveden u dvospratnu kuću u selu Klečka gde je stavljen u jednu od dve sobe u podrumu. Podrum je bio mračan, nije bilo poda, samo zemlja, sa vodom i blatom. Nakon nekih dva sata, svedok M je ispitivan. Prvo je svedok M svedočio da mu je prećeno nekim drvenim motkama ali nije bio udaran. Dalje svedok M izjavljuje da nije bio svedok nikakvih zločina u kući u Klečkoj ali je čuo neke osobe kako vrište jer su bili ispitivani na prvom spratu. Nakon povratka su izgledali kao da su tučeni, ali nije video da su krvarili. U vezi sa njegovim ispitivanjem u kući u

---

¹⁰⁷ Svedok V, *ibid*, p.4.

¹⁰⁸ svedok V, *ibid*, p.7.

¹⁰⁹ Anonimni svedok B, *supra* beleška 81.

selu Klečka, kasnije je anonimni svedok M svedočio da ga je nakon ispitivanja osoba sa maskom udarila dva puta motkom po leđima.¹¹⁰

83. Anonimni svedok L svedoči da je 1999. godine napustio 121. brigadu i hteo je da se pridruži 123. brigadi. Svedok L nije bio zadovoljan komandirima njegove jedinice u 121. brigadi. Kasnije je anonimni svedok L uhapšen od strane pripadnika vojne policije OVK i odveden u selo Klečka, i stavljen u neku vrstu garaže ili podruma privatne kuće. Podrum se nalazio na prizemlju. Objekat je imao jos jedan sprat. Svedok L je video jos jednog zatvorenog pripadnika OVK u svojoj ćeliji. Bilo je jasno da je bio dobro isprebijan. Svedok L je proveo noć u podrumu i sledećeg jutra je ispitivan od strane pripadnika OVK pod imenom ON. Svedoku L je rečeno da nije trebalo da pristupi drugoj brigadi bez odobrenja određene osobe. Nakon toga je svedok L pušten.¹¹¹

84. Anonimni svedok I, pripadnik OVK, je bio u selu Klečka u maju, junu 1999 godine. Svedok se prisećao da je u selu Klečka postojao pritvorni centar. Bila je to dvospratna kuća. Jednom prilikom je anonimni svedok I prolazio tuda i pogledao kroz prozor sa rešetkama sa vanjske strane i video oko 30 zatvorenika unutra. Svi su se nalazili u podrumu. Sa vanjske strane je izgledao kao prizemni sprat ali je to zapravo bio podrum. Vojna policija je bila na gornjem spratu. Svedok I nije lično bio svedok nikakvih zločina u Klečkoj.¹¹²

85. Svedok N je, najverovatnije u maju 1999. godine, odveden od strane pripadnika OVK ili u Klečku ili u selo Beriša u jednospratnu kuću sa podrumom. Svedok N je smešten u sobu u podrumu. Na podu su bili sunđereri. Toalet se nalazio napolje u dvorištu. Četvrtog dana, svedok N je odveden gore na intervju. Tokom tri dana svedoku N je davana hrana i vođen je napolje do toaleta. Svedok N nije bio maltretiran niti je bio svedok ikakvih zločina. Svedok N je mislio da je bio odveden zbog glasina da je sarađivao sa Srbima. Nakon intervjuja svedok N je pušten.¹¹³

---

¹¹⁰ Anonimni svedok M, *supra* beleška 53.

¹¹¹ Anonimni svedok L, 12.04.2011, STRK zapisnik saslušanja svedoka u istrazi, STRK registrator D.

¹¹² Anonimni svedok I, *supra* beleška 99.

¹¹³ Svedok N, 04.01.2011, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, STRK registrator C.

86. Sudsko veće napominje da je nekoliko svedoka svedočilo o tome da je određeni broj drugih zatvorenika bio, ili su izgledali tučeni. Sudsko veće ipak nije uvereno da su pritvorene osobe zaista bile predmet sistematskog maltretiranja putem nekog proizvoljnog izbora pritvorenika za maltretiranje. Izjave svedoka nisu dovoljne za donošenje zaključka da je samim tim što su bili pritvoreni u Klečkoj to bio razlog da budu u stalnom strahu da mogu biti fizički maltretirani ili usmrćeni. Iz gorenavedenog dokaza, sudsko veće nalazi da uslovi pritvora sami po sebi nisu predstavljali okrutno postupanje.

87. Da li određeno delovanje predstavlja okrutno postupanje je činjenično pitanje koje se treba odrediti od slučaja do slučaja.¹¹⁴ U vezi sa ovim, optužnica navodi imena osoba koje su bile predmet nehumanog postupanja, bivši direktor zatvora SA, bivši policajac YG, tri brata BK, EK i NXK, civili anonimni svedok H i njegov brat, pet pripadnika sprpske vojske DT, DV¹¹⁵, BC, ZF, ZT, VM i ND. Dokazi koje je podneo tužilac upućuju na to da su i neke druge osobe verovatno bile predmet okrutnog ophođenja. Međutim, oni nisu navedeni od strane tužioca u optužnici. Sudsko veće je ograničeno na navode u optužnici i veću nije omogućeno da proširi optužnicu. Zbog toga, navodno okrutno ophođenje prema osobama, koje su imenovane u optužnici, se dalje ispituje.

2. SA i YG

88. Kao što je u presudi razmatrano ranije (stav 67. iznad) anonimni svedok C je svedočio da je nakon zatvaranja u Trpezi, dana 26. marta 1999, odveden i stavljen u ćeliju u selu Klečka. Ćelija se nalazila u podrumu. Svedok C je tamo proveo oko sedam dana. U ćeliji su sa njim bili još četvorica drugih zatvorenika. Svedok C se sećao da je jedan od zatvorenika bio SA, a da je

---

¹¹⁴ *Tužilac v. Fatmir Ljimaj, Haradin Balja, Isak Musliu*, MKSJ, Presuda, 30.11.2005, stav 232.

¹¹⁵ Sudsko veće je naglasilo da je na 24. strani optužnice, koja sadrži navode tužioca u vezi nehumanog ophođenja prema uatvorenicima u Klečkoj, tužilac između ostalih naveo i DEV. Međutim, na drugim mestima u optužnici tužilac navodi DV. Isto tako dokaz sa lica mesta KER01 se odnosi na DV. Stoga, sudsko veće uzima ovo kao pravopisnu grešku na 24. stranici optužnice, i da je tužilac mislio na DV.

drugi bio iz Prizrena i zvao se I/Y. Svedok C je izjavio da je ćelija bila kao štala, i da nikada nije puštan da izađe van ćelije tokom njegovog boravka tamo. Voda je prolazila unutar ćelije i davali su im veoma malo hrane, otprilike na 24 sata po malo hleba. S vremena na vreme zatvorenici su odvođeni gore na ispitivanja. Svedok C se prisetio da je neko pod imenom H bio taj koji je dolazio i odvodio zatvorenike gore na saslušanje i tukao ih. Svi koji su bili u ćeliji sa svedokom C su bili teško pretučeni. Sam svedok C nije bio tučen ili ispitivan u selu Klečka. Svedok C je svedočio da je bilo vojnika koji su odlazili i dolazili u Klečku, ali nijednog nije mogao da prepozna. Na dan 03. aprila 1999, svedoka C je pustio 'MZ' / [name redacted], za koga je svedok C mislio da je direktor zatvora.¹¹⁶

89. Svedok A (stavovi 64-65. iznad) se prisetio da je video SA u selu Klečka. SA je bio pod istragom, ali njegov slučaj nikada nije došao do svedoka A. Postojale su glasine da je SA bio direktor zatvora u Vučitrnu ili Mitrovici i da je mučio političke zatvorenike. Svedok A je svedočio da je SA držan u jednoj od dve sobe na prizemlju, ali svedok A ne zna šta se dogodilo sa njim.¹¹⁷

90. Za razliku od anonimnog svedoka C, svedok A nije dao iskaz o uslovima pritvora u selu Klečka, niti da li je SA imao ikakve znakove fizičkog nasilja. Ali je u iskazu svedoka A rečeno da je SA bio u pritvoru OVK u selu Klečka. Maltretiranje SA se potvrđuje u izjavi svedoka D.

91. Svedok D, vojnik u srpskoj vojsci, je izjavio da je uhapšen 03. marta 1999 od strane pripadnika OVK. Svedok D je bio odvođen na nekoliko lokacija i nakon nekog vremena je odveden u dvospratnu kuću i smešten u podrumu. Tamo je bilo još oko šest drugih zatvorenika, svi Albanci. Oni su bili u lošem stanju i odmah se videlo da su bili tučeni. Svedok D se seća zatvorenika, starijeg čoveka, koga su ostali zvali 'SH'. Ostali zatvorenici su rekli da je on pre konflikta bio direktor zatvora u Smrekovnici. Nekoliko puta su vojnici OVK dolazili u njihovu sobu i tukli 'SH' na očigled svih. Ponekad su odvodili 'SH' gore i zatvorenici su ga mogli čuti kako vrišti. Nijedan drugi zatvorenik nije bio maltretiran u prisustvu svedoka D.¹¹⁸

---

¹¹⁶ Anonimni svedok C, *supra* beleška 84, pp.4, 5.

¹¹⁷ svedok A, *supra* beleška 69, p.6.

¹¹⁸ svedok D, *supra* beleška 92.

92. Svedok R je svedočio da je SA, sa nadimkom 'SH' ili 'SHK', nestao 15. marta 1999, i da je zadnji put viđen u Mitrovici. SA je 25 godina radio kao direktor okružnog zatvora Smrekovnica u Mitrovici. Svedok R nije upoznat sa daljim detaljima oko nestanka SA.¹¹⁹

93. S obzirom na gorenavedene dokaze sudsko veće je ubeđeno da je SA bio pritvoren u pritvornom centru u selu Klečka koji je vodila OVK, najverovatnije od marta 1999, do 03. aprila 1999 godine. Sudsko veće isto tako prihvata da SA nije imao aktivnu ulogu u neprijateljstvima u to vreme. Iako sudsko veće nije u mogućnosti da potpuno proceni u kojoj je meri SA bio tučen, sudsko veće je uvereno da se to prebijanje može smatrati okrutnim postupanjem. Sudsko veće primećuje da su oba svedoka, anonimni svedok C i svedok D, opisala ophođenje kao 'teško prebijanje'. To se poklapa sa izjavom svedoka C o tome da je SA bio tučen i ispred ostalih zatvorenika, u ćeliji, i da su se iz ćelije mogli čuti vrisci SA kada je on odvođen gore.

94. Ostavljajući za sada po strani pitanje o krivičnoj odgovornosti optuženih, sudsko veće je uvereno da je SA bio maltretiran na način koji mu je naneo ozbiljne psihičke i fizičke patnje, i predstavlja ozbiljan napad na ljudsko dostojanstvo.

95. Što se tiče osobe pod imenom YG, sudsko veće primećuje da se samo anonimni svedok C sećao osobe I/Y koja je bila pritvorena u selu Klečka. Iako postoji mogućnost da se to može odnositi na osobu YG, ne postoje dodatni dokazi za to. Kao takav, iskaz anonimnog svedoka C nije dovoljan kako bi podržao navode u optužnici da je YG bio pritvoren u selu Klečka, ili da je on bio predmet okrutnog postupanja.

3. Braća BK, EK i NXK

---

¹¹⁹ Svedok R, 22.12.2010, izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks Policije, STRK registrator C.

96. Svedok V je izjavio da je krajem 1997. godine postao punopravni pripadnik OVK. Kasnije je svedok V hapšen tri puta od strane OVK. Jednom prilikom je odveden u selo Klečka gde je držan 56 dana. Tokom ovog vremena on je bio u sobi sa BKU, i u neko vreme sa dvojicom braće, IS i EL, koji su bili iz sela Crni Lug. Treći brat je donešen kasnije i odmah je pušten. Dva brata, IS i EL, su u zatvoru bili negde između 20 i 30 dana, a onda su prebačeni u drugi zatvor. Dva brata si rekla svedoku V da su bili optuženi da su špijuni. Svedok V je svedočio da su IS i EL bili prebijani dva ili tri puta, ali svedok V nije znao ko ih je tukao. IS i EL su bili šutirani, šamarani i tučeni bejzbol palicama. Obično su oni koji su ih prebijali dolazili predveče. HS i 'MZ' su proveravali ko dolazi i odlazi iz zatvora.¹²⁰

97. Sudsko veće primećuje da postoji nedoslednost vezano za ime jednog od braće po sećanju svedoka V i imena navedenog u optužnici.

98. Svedok A je rekao da se seća trojice braće KR koji su bili odvedeni od strane vojne policije u zatvor u selu Klečka. Jedan od braće se zvao BA. Svedok A nije mogao da se seti da li je on ili neko od pripadnika vojne policije bio taj koji je ispitivao trojicu braće KR. Oni su bili optuženi za saradnju sa Srbima. Nikada nisu donešeni ispred svedoka A na suđenju. Svedok A je čuo da su trojica braće KR pušteni od strane FL.¹²¹

99. Svedok T je poznavao trojicu braće, BK, EK i NXK, koji su ziveli u selu CRL. Iz izjave svedoka T proizilazi da su dva brata, EK i NXK, uhapšeni od strane OVK godine 1999, najverovatnije februara 1999. BA je uhapšen od strane OVK jedan mesec kasnije. Svedok T je sreo NX nekoliko dana kasnije nakon sto su braća bila puštena. Svedok T je izjavio da nije video nikakve rane na NXK . I NXK je izjavio da mu ništa nisu radili. Kasnije je svedok T čuo na radiju da je NX familija ubijena od strane srpskih snaga.¹²²

---

¹²⁰ Svedok V, *supra* beleška 79.

¹²¹ Svedok A, *supra* beleška 69, p.4.

¹²² Svedok T, 03.05.2011, izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks Polcije, pp.4, 5, 6, STRK registrator C.

100. Sudsko veće je uvereno da su tri brata BK, EK i NXK bili u pritvoru OVK u selu Klečka. Sudsko veće isto tako prihvata i da braća nisu aktivno učestvovala u neprijateljstvima u to vreme. Međutim, dokazi o postupku nad njima u OVK zatvoru u selu Klečka, su veoma ograničeni. Samo je svedok V dao iskaz o maltretiranju i to samo za dva brata, a takođe nije bio precizan u identifikaciji jednog od dvojice braće. Štaviše, iskaz svedoka V je kontradiktoran iskazu svedoka T. Iz tog žaloga, pismeni iskaz u spisu nije dovoljan da se zaključi da su braća BK, EK i NXK bili podvrgnuti okrutnom posrpuanju u OVK zatvoru u selu Klečka.

4. Anonimni svedok H i njegov brat

101. Anonimni svedok H je dao iskaz da su on i njegov brat, dana 27. februara 1999, bili zarobljeni od strane grupe od četiri ili pet muškaraca, od kojih su trojica bili u uniformama OVK a dvojica u civilnoj odeći. Anonimnom svedoku H i njegovom bratu je stavljen povez na oči i onda su odvedeni na neku lokaciju. Tamo je svedok H ispitivan. Dok je svedok H odgovarao na pitanja, stalno je bio udaran štapovima i pesnicama. Svedok H je bio okružen četvoricom ili petoricom muškaraca koji su se smenjivali u udaranju sa čime su stigli. Kada bi svedok H pao na zemlju oni bi ga podigli i nastavili sa prebijanjem. Kada se svedok H onesvestio i pao na zemlju, oni su počeli da ga udaraju motkama po stopalima nastavljajući i da ga šutiraju po celom telu. I kako svedok H nije mogao da ustane zbog toga što je bio prebijen, on je podignut i odveden van kuće gde je bačen u blato i sneg. Svedok H se osvestio zbog hladnoće i mogao je da čuje vriske svog brata koji su dolazili iz kuće. Nakon nekog vremena, oni su došli i podigli svedoka H, i odneli ga na sprat gde je njegov brat ležao. Obojici su stavljene lisice dok su još uvek imali kapuljače navučene preko glave. Kasnije su im dvojica u uniformama OVK skinuli kapuljače. Te iste noći, neki ljudi su došli gore i odneli svedoka H dole u podrum jer on nije mogao da hoda. Njegov brat je odvučen preko stepenica tako što su ga vukli za noge. U podrumu su ih stavili na tanke sunđeraste duške. Svedok H je mogao da vidi povrede na svom bratu kao i duboku posekotinu koju je imao na čelu. Svedok H je bio veoma slab i jedva da je mogao da dosegne flašu vode koja se nalazila tu blizu kako bi mogao da da malo vode svom bratu. Svedok H je

uspeo da dohvati flašu i pokušao da svom bratu da malo vode, ali on nije mogao da proguta vodu. Dok je brat svedoka H umirao, svedok H je vrištao za pomoć, ali niko nije došao. Svedok H je pokušao da oživi svog brata dajući mu disanje usta-na-usta i pokušavajući da mu masira srce laktom, ali je njegov brat umro. Svedok H je držao svog brata na rukama neko vreme. Već je bilo svanulo kada je grupa ljudi sišla dole, predvođeni civilom strog od oko 55 godina, koji se svedoku H obratio na srpskom jeziku pitajući svedoka H da li je bio mučen i da li je njegov brat umro zbog mučenja. Svedok H je odgovorio da su on i njegov brat bili mučeni i da je njegov brat umro zbog tog mučenja. Svedok H je dao iskaz da se čovek izvinuo i da je rekao da će pozvati lekara. Sledećeg dana, veća grupa pripadnika OVK je došla u podrum. Neki od njih su pokušavali da mu obuju čizme, ali to nije bilo moguće zato što je svedok H bio svuda otečen i imao je bolove. Tog istog dana grupa OVK članova je prebacila svedoka H i mrtvo telo njegovog brata u OEBS. Svedok H nije mogao da vidi rutu kojom su išli zato što je svedok H imao kapuljaču na glavi sve vreme. OEBS osoblje je odmah odvelo svedoka H u bolnicu. Prva dva dana svedok H je bio na odeljenju intenzivne nege zbog nekoliko preloma na njegovom licu, ramenu i rukama, i njegovog sveopšteg stanja. Svedok H je ostao u bolnici deset dana i kasnije je nastavio lečenje u drugoj bolnici.¹²³

102. I dok svedok H, zbog toga što je imao povez preko očiju, nije mogao da identifikuje lokaciju gde su on i njegov brat bili pritvoreni, svedok A je dao iskaz da je informisan o tome da se dva srpska zarobljenika nalaze u selu Klečka. Svedok A je odmah otišao u zatvor u selu Klečka. Kada je svedok A stigao, jedan od srpskih zatvorenika je već bio mrtav, i bilo je vidljivo da je drugi zatvorenik bio tučen zato što mu je lice bilo oteklo. Svedok A je razgovarao sa njim na Srpskom jeziku. Srpski zatvorenik je rekao da nije pripadnik vojske a da je drugi zatvorenik njegov brat, koji je bio vojnik. Svedok A se seća da su oba zatvorenika nosili uniforme. Svedok A je pozvao lekara koji je sačinio medicinski izveštaj. Srpski zatvorenik koj je još uvek bio živ je bio u veoma lošem stanju. Svedok A mu je dao neke lekove. Nakon konsultacije sa BZ, koji je bio šef generalštaba, svedok A je naredio da se dva zatvorenika predaju OEBS-u.¹²⁴ BZ se seća da je razgovarao sa svedokom A o dvojici Srba, ali je rekao da su oni bili odvedeni u pritvorni centar u

---

¹²³ Anonimni svedok H, 24.08.2010, izveštaj ispitivanja svedoka Euleks Policije, STRK registrator B.

¹²⁴ svedok A, *supra* beleška 69, p.5.

selu Ladrovac. Svedok A mu je rekao da je jedan od njih preminuo. BZ je predložio da doktor poseti Srbe i da utvrdi uzrok smrti. Isto se seća da su obojica bila predana nekoj međunarodnoj organizaciji.¹²⁵

103. Sudsko veće nalazi da je iskaz anonimnog svedoka H dosledan iskazu koji je dao svedok A. Sudsko veće primećuje da je i BZ informisan od strane svedoka A o dvojici Srba, od kojih je jedan preminuo. BZ je rekao da su oni bili pritvoreni u selu Ladrovac. Međutim, BZ nije lično video anonimnog svedoka H i njegovog brata u pritvornom centru i verovatno se oslanjao na informacije koje su dali drugi. Stoga, takve glasine ne mogu da diskredituju iskaz anonimnog svedoka H i svedoka A da su anonimni svedok H i njegov brat bili pritvoreni u selu Klečka. Sudsko veće je uvereno da su anonimni svedok H i njegov brat odvedeni u OVK pritvor u pritvornom centru u selu Klečka. Sudsko veće prihvata i da svedok H i njegov brat nisu imali aktivnu ulogu u neprijateljstvima u to vreme.

104. Ostavljajući za sada po strani pitanje o krivičnoj odgovornosti optuženih, sudsko veće je uvereno da su anonimni svedok H i njegov brat bili prebijani na način opisan od strane anonimnog svedoka H koji dalje potvrđuje i svedok A. Takva prebijanja u kombinaciji sa time da je anonimni svedok H bio svedok smrti svog brata koji mu je preminuo na rukama kao rezultat teškog fizičkog maltretiranja, bez mogućnosti da svedok H traži medicinsku pomoć i bez bilo kakve pružene medicinske pomoći, predstavljaju okrutno postupanje prema anonimnom svedoku H i njegovom bratu.

---

¹²⁵ BZ, *supra* beleška 45, p.4.

5. DT, DV¹²⁶, BC, ZF, ZT, VM i ND

105. Što se tiče navoda o uslovima pritvora, i teškog prebijanja DT, DV, BC, ZF, ZT, VM i ND, optužnica ne precizira na kojim se dokazima tužilaštvo oslanja za utvrđivanje tih navoda.¹²⁷

106. Sudsko veće primećuje da se za druge optužbe u optužnici u vezi sa DT, DV, BC, ZF, ZT, VM i ND, tužilaštvo oslanjalo na iskaz kooperativnog svedoka AZ.

107. Pored svedočenja AZ, spis sadrži izveštaje o ekshuminaciji i dalju DNK identifikaciju sa dve lokacije u selu Klečka, KER01 i KEQ01.

108. Na lokaciji KER01 nađeni su ostaci pet tela,¹²⁸ a na lokaciji KEQ01 su nađeni ostaci dva tela.¹²⁹ Putem DNK identifikacije, utvrđeno je da posmrtni ostaci koji su nađeni na lokaciji KER01 pripadaju DT, DV, BC, ZF i ZT.¹³⁰ Putem DNK identifikacije, utvrđeno je da posmrtni ostaci dva tela koja su nađena na lokaciji KEQ01 pripadaju VM i ND.¹³¹

109. Dalje, tužilaštvo je sudu podnelo pismenu izjavu TM. TM je dao iskaz da je u aprilu 1999 bio komandir Vojnog odseka Jugoslovenske armije u Prizrenu. Prema saznanjima TM, dana 09. aprila 1999, dva pripadnika rezervnih snaga Jugoslovenske armije, ZF i ZT, su dobrovoljno

---

¹²⁶ Sudsko veće primećuje da na 24. stranici optužnice, koja sadrži navode tužilaštva o nehumanom ophođenju prema zatvorenicima u selu Klečka, tužilaštvo je između ostalih navelo i DEV. Međutim, na drugim mestima u optužnici tužilaštvo spominje DV. Pored toga, dokaz sa lokacije KER01 spominje DV. Stoga sudsko veće to uzima za pravopisnu grešku na 24. stranici optužnice, i da je tužilaštvo zapravo htelo da imenuje DV.

¹²⁷ Optužnica, pp.23-26.

¹²⁸ Euleks policija, policijski izveštaj o ekshuminaciji, 30.09.2009, predmet br.0068-09-ECW4, STRK registrator H; Euleks policija, policijski izveštaj o proceni, 24-26.08.2009, predmet br.0068-09-ECW4, STRK registrator H.

¹²⁹ STRK registrator I.

¹³⁰ UNMIK Kancelarija za nestala lica i forenziku, 05.02.2010, KER01-001B, MPU 2000-010251 (ZF), STRK registrator L; Ministarstvo pravde Kosova, KER01/004B, MPU 2000-000251 (ZT), STRK registrator L; Ministarstvo pravde Kosova, Kancelarija za nestala lica i forenziku, KER01-005B, MPU 1999-000047 (BC); UNMIK Kancelarija za nestala lica i forenziku, KER01-006B, MPU 1999-010047 (DV), STRK registrator L; UNMIK Kancelarija za nestala lica i forenziku, KER01-007B, MPU 2000-020251 (DT); Međunarodna komisija za nestala lica, lista DNK podudarnih izveštaja za: UNMIK-OMPF, 001/10, 186/09, 178/09, 177/09, 168/09, STRK registrator H.

¹³¹ Euleks Kancelarija za nestala lica i forenziku, potvrda identiteta, KEQ01-002B, MPU 1999-000043 (VM), STRK registrator I; Euleks Kancelarija za nestala lica i forenziku, potvrda identiteta, KEQ01-001B, MPU 2001-000001 (ND), STRK registrator I.

napustili svoju jedinicu i otišli u napuštene kuće gde su živeli muslimani i Albanci gde su ukrali neke stvari, nakon čega je naređeno da ZF i ZT budu odvedeni na Vojni sud u Prištini. Dana 11. aprila 1999, TM je izdao naređenje da se krene na put. DV i BC su bili u pratnji. Od osoba koje su krenule na put, DT je bio direktno podređen TM. Kasnije je TM saznao da vozilo nije išlo putanjom kojom su trebali da idu, nego je skrenulo u selo Novake, i onda je verovatno krenulo putem sela Đinovce. Istog dana, oko 16:00 časova, pripadnik OVK koji se predstavio kao 'BJ' oglasio se preko radio veze navodeći da je vozilo sa pripadnicima jugoslovenske armije oteto i da DV u tom trenutku pije kafu sa njim. 'BJ' nije pomenuo ostale osobe koje su kidnapovane. TM nije znao šta se dogodilo sa vojnicima. Kasnije je pročitao članak u novinama o kidnapovanim vojnicima, objavljen u 'Večernjim novostima', sa fotografijom pripadnika OVK koji drži odrubljene ljudske glave. TM nije nikog prepoznao na toj slici.¹³² Treba napomenuti da se u kasnijem intervjuu datom dana 11. aprila 2005 iskaz TM razlikovao od njegove početke izjave u tome da je u tom radio pozivu dana 11. aprila 1999 rečeno da je DT kidnapovan, kao i ZF, ZT, DV i BC.¹³³ U svom daljem iskazu TM je naveo da je 'BJ' komandovao jedinicom OVK 'Crmi Orlovi' i da je isto poznat i kao 'TR'. Njegovo ime je bilo IT, a njegov komandir je bio RH. Obojica su bili smešteni u Iglarevu.¹³⁴

110. Anonimni svedok I je u iskazu specijalnom tužiocu Euleksa izjavio da je aprila 1999 bio u selu Klečka i video da su četiri OVK pripadnika, MS, BKA, SK i MK, doveli četiri srpska oficira, koje su ranije toga dana uhapsili. Anonimni svedok I je video da srpskim oficirima nisu bile vezane ruke ali da im je bilo oduzeto oružje. Pripadnici vojne policije su preuzeli nadzor nad srpskim oficirima i stavili ih u podrum kuće. Anonimnom svedoku I je rečeno da je ime jednog od oficira DM ili 'tako nekako'. Anonimni svedok I nije znao šta se desilo sa njima kasnije.¹³⁵

---

¹³² Dokaz P21b, TM, Odeljenje za borbu protiv organizovanog kriminala, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije, zapis, 27.01.2005, Dokazi tužilaštva registrator P1-P31.

¹³³ Dokaz P21c, Tomislav Mitić, Odeljenje za borbu protiv organizovanog kriminala, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije, zapis, 11.04.2005, Dokazi tužilaštva registrator P1-P31.

¹³⁴ Dokaz P21b, TM, *supra* beleška 132; Dokaz P 21c, TM, *ibid*.

¹³⁵ Dokaz P6, anonimni svedok I, *supra* beleška 100.

111. Sudsko veće nalazi da dokaz ne potkrepljuje u dovoljnoj meri navode tužilaštva da su srpski oficiri bili podvrgnuti nehumanom ophođenju dok su bili u OVK pritvoru u pritvornom centru u selu Klečka.

112. Međutim, iz dokaza proizilazi da su srpski oficiri DT, ZF, ZT, DV i BC nestali dana 11. Aprila 1999. Prema iskazu TM, pomenuti srpski oficiri su bili kidnapovani od strane pripadnika OVK. Istog dana, 11. aprila 1999, TM je vezano za kidnapovanje bio kontaktiran od strane pripadnika OVK pod imenom 'BJ' koji je bio stacioniran u Iglarevu. Anonimni svedok je u svom iskazu naveo da je u aprilu 1999. u OVK bazi u selu Klečka video da su dovedena četiri srpska zatvorenika. Anonimni svedok I se seća da je ime jednog od oficira bilo DM ili 'tako nekako', koje je, barem što se tiče imena, slično imenu DM. Dalje, tela petorice oficira su nađena na lokaciji KER01 u selu Klečka. U pogledu ovih dokaza, sudsko veće smatra da je prilično verovatno da su DT, ZF, ZT, DV i BC bili donešeni u OVK pritvorni centar u selu Klečka u aprilu mesecu 1999 godine. Iz dokaza dalje proizilazi da su oni bili ubijeni.

113. Što se tiče VM i ND, nema dovoljno dokaza na osnovu kojih bi sudsko veće moglo da izvede zaključak o njihovom nestanku i njihovom ubistvu koje je usledilo nakon toga, što proizilazi iz post mortem izveštaja sa lokacije KEQ01.

D. Mučenje četvorice srpskih vojnih zatvorenika

114. U optužnici se navodi da su sredinom ili krajem aprila 1999. četiri srpska vojna rezervista odvedena u prizemlje glavne kuće OVK u Klečki. Tamo su ih tukli jedan ceo dan. NS i NXK su ih ispitivali dok su ih tukli. U premlaćivanju su učestvovali i SS i BS. Istog dana, zatvorenici su prebačeni u jednu od spaljenih kuća, a nekoliko dana kasnije, isti zatvorenici su ubijeni i pokopani. Kako sledi iz optužnice, ostaci četvorice zatvorenika pronađeni su u masovnoj grobnici u kojoj je bilo pet tela (KER01) (stav 108. gore).

115. Optužnica se isključivo oslanja na iskaz kooperativnog svedoka AZ. Sem tog iskaza, u spisu predmeta su i ekshumacijski izveštajii dalje identifikacije po DNK za lokacije u Klečki, KER01. Na lokaciji KER01 pronađeni su ostaci pet tela, koja su DNK analizom identifikovana kao tela DT, DV, BC, ZF i ZT (stav 108. gore).¹³⁶

116. Kao što je već napomenuto (stav 109. gore), TM posvedočio je da je aprila 1999. bio komandant prizrenskog vojnog odseka Vojske Jugoslavije. Dana 11. aprila 1999. dva pripadnika rezervnih snaga Vojske Jugoslavije, ZF i ZT odvedeni su pod pratnjom DV, BC i DT na vojni sud u Prištini. Istog dana, oko 16:00 časova, pripadnik OVK koji se predstavio kao 'BJ' poslao je poziv preko radio stanice i javio da je vozilo sa vojnicima Vojske Jugoslavije oteto i da tog časa pije kafu sa DV. 'BJ' nije pomenuo koja su lica oteta. TM nije znao što se desilo s vojnicima. Kasnije je pročitao članak o otetim vojnicima koji su objavile 'Večernje novosti', uz koji je bila fotografija sa pripadnicima OVK koji su držali odsečene ljudske glave. TM nije prepoznao nikoga na slici. Primećeno je da se u kasnijem iskazu, 11. aprila 2005. TM udaljio od svog prvog iskaza, jer je rekao da je tokom poziva preko radija 11. aprila 1999. rekao da je otet DT, kao i ZF, ZT, DV i BC. U svojim kasnijim izjavama TM je posvedočio da je 'BJ' komandovao 'Crnim orlovima' OVK i da je bio poznat i kao 'TR'. Ime mu je IT, a komandant mu je bio RH. Obojica su bili stacionirani u Iglarevu.¹³⁷

117. Anonimni svedok I posvedočio je da je aprila 1999. bio u Klečki i video da su četiri pripadnika OVK, MS, BKA, SK i MK, doveli četiri srpska oficira, koje su bili uhapsili ranije tog dana. Anonimni svedok I video je da srpski oficiri nisu imali svezane ruke ali im je oružje bilo oduzeto. Pripadnici vojne policije preuzeli su srpske oficire i uveli ih u podrum kuće. Anonimnom svedoku I rečeno je da je ime jednog oficira bilo DM ili 'tako nekako'. Anonimni svedok I ne zna šta se sa njima desilo kasnije.

118. Sudsko veće nalazi da nema dovoljno dokaza koji bi konkretno potvrđivali navode tužilaštva da su oficiri Srbi bili mučeni dok ih je držala OVK u centru za pritvaranje u Klečki.

---

¹³⁶ *Supra* beleška 130.

¹³⁷ Dokaz P 21, TM, *supra* beleška 126 i *supra* beleška 127.

119. Međutim, kako je gore zaključeno, iz dokaza proizlazi da su srpski oficiri DT, ZF, ZT, DV i BC nestali 11. aprila 1999 godine. Prema iskazu TM, pomenute srpske oficire su oteli pripadnici OVK. Istog dana, 11. aprila 1999 godine, TM je u vezi sa otmicom kontaktirao pripadnik OVK zvan 'BJ' koji je bio stacioniran u Iglarevu. Anonimni Svedok I je posvedočio da je aprila 1999 godine u OVK bazi u Klečki video kako dovode četiri uhapšena zarobljena Srbina. Anonimni svedok I se prisetio da je ime jednog od oficira DM ili 'tako nekako', što, prema krsnom imenu, podseća na ime DV. Dalje, pronađena su tela petorice oficira na lokaciji KER01 u Klečki. U svetlu ovog dokaza, sudsko veće smatra da da je veoma verovatno da su DT, ZF, ZT, DV i BC dovedeni u OVK centar za pritvaranje u Klečki aprila 1999. Iz dokaza dalje proizlazi da su bili ubijeni.

E. Ubistvo četiri srpska vojna zarobljenika

120. U optužnici se navodi da su četiri rezervista srpske vojske, koji su sredinom / krajem meseca aprila 1999 odvedeni u glavnu kuću OVK u selu Klečka i tamo pritvoreni (stav 114 iznad), kasnije ubijeni od strane pet pripadnika OVK na obližnjem polju. Optužnica se oslanja na iskaz kooperativnog svedoka AZ u tome da su četiri srpska vojna rezervista oteta od strane NS, NXX i NK i dvojice drugih pripadnika OVK čija imena AZ ne može da se seti. AZ nije mogao da vidi samo pogubljenje, nego je video četiri zatvorenika koji su odvedeni na mesto izvršenja i onda je čuo pucnje.

121. Ostavljajući po strani iskaz AZ, spis sadrži ekshumanacione izveštaje i dalju DNK identifikaciju sa lokacije KER01 u selu Klečka. Na lokaciji KER01 nadjeni su posmrtni ostaci pet tela, za koja je putem DNK identifikacije utvrđeno da pripadaju DT, DV, BC, ZF i ZT (para.108 iznad).¹³⁸ Prema post mortem izveštajima, uzrok smrti BC, ZF i ZT, su pucnji u glavu, a DT: prerezan vrat, udarac tupim predmetom u predelu grudi i desne podlaktice, i DV: vrat prerezan oštrim predmetom. Dalje, kao što je ranije zaključeno (stav 109 iznad), TM je potvrdio nestanak

---

¹³⁸ *Supra* beleška 130.

DT, DV, BC, ZF i ZT dana 11. aprila 1999, i u vezi sa njihovim nestankom TM je kontaktirao pripadnik OVK 'BJ'. Anonimni svedok I (stav 110 iznad) je svedočio da je aprila 1999. video četiri srpska oficira koja su donešena u Klečku.

122. U svetlu ovih dokaza, sudsko veće smatra da postoji velika verovatnoća da su DT, ZF, ZT, DV i BC dovedeni u zatvorski centar OVK u Klečki u mesecu aprilu 1999 godine. U vezi njihovog nestanka, sudsko veće može da zaključi samo to da su oni ubijeni i da je uzrok njihove smrti dat u post mortem izveštajima.

F. Mučenje zatvorenika pripadnika srpske vojske

123. Optužnica navodi da je zatvorenik srpske nacionalnosti, obučen u civilnu odeću, doveden u zatvor u selu Klečka negde krajem aprila 1999 i ubijen nekoliko sati kasnije. Tužilaštvo se oslanja na svedočenje kooperativnog svedoka AZ u tome da je srpski zarobljenik, pre nego što je ubijen, bio ispitivan i udaran i šutiran od strane FL. AZ je bio prisutan kada je FL ispitivao zarobljenika, kao i ostali pripadnici OVK, uključujući NS, NXK, NK, BL, SS i BS. Optužnica, citirajući iskaz AZ, navodi da su, pre nego što je ubijen, zarobljenika opet tukli NK i NXK.

124. Dalje, optužnica kaže da, u sadašnjoj fazi, nije moguće ustanoviti da li je srpski zarobljenik koji je mučen i kasnije ubijen zapravo DT ili DV, čiji su posmrtni ostaci nađeni u masovnoj grobnici KER01 u selu Klečka.

125. Sudsko veće zapaža da nijedan drugi dokaz ne svedoči preciznije o navodnom mučenju srpskog vojnog zarobljenika kao što to navodi tužilaštvo u optužnici. Ako se izuzme svedočenje AZ, sudsko veće za DT i DV upućuje na ekshumacione dokaze na lokaciji KER01 i post mortem izveštaje. Na osnovu ovih dokaza, sudsko veće zaključuje da su DT i DV ubijeni i da je uzrok

njihove smrti opisan u post mortem izveštajima, za DV: vrat prerezan oštrim predmetom,¹³⁹ i DT: vrat prerezan oštrim predmetom, povreda tupim predmetom u predelu grudi i desne podlaktice.¹⁴⁰

G. Ubistvo srpskog vojnog zarobljenika

126. U optužnici se navodi da je u aprilu 1999, ne pre 11. aprila 1999, pripadnik srpske vojske donešen u zatvor u selu Klečka i ubijen kosom nekoliko sati kasnije od strane NS, na šta ga je uputio FL. Kooperativni svedok AZ dao je kosu NS kako bi zaklao zarobljenika. U optužnici se kaže da je kooperativni svedok AZ dao kosu optuženom AK, koji ju je dalje dao NS. U vezi sa optuženima NS, NK i NXK, u optužnici se tvrdi da su oni bili deo grupe koja je dovela zarobljenika do mesta izvršenja i ostavila žrtvu na raspolaganju izvršiocu kao i da je onemogućila njegov beg.

127. Gore opisan razvoj događaja se zasniva na izjavama kooperativnog svedoka AZ datim policiji i tužilaštvu. Iskaz AZ je proglašen neprihvatljivim i stoga ga sudsko veće neće uzeti u razmatranje prilikom donošenja ove presude. Međutim, sudsko veće upućuje na delimično povlačenje optužnice, koju je podneo specijalni tužilac Euleksa dana 11. novembra 2011, čime su otpuštene gore navedene optužbe protiv optuženog AK. Kod delimičnog povlačenja optužnice specijalni tužilac Euleksa je rekao da je optuženi 'AK podneo tužilaštvu dokumenta (uključujući lekarske nalaze i fotografije), u vezi sa njegovim navodnim ranjavanjem tokom rata'. 'Posebno, u lekarskom nalazu se kaže da je dana 18. aprila 1999 gdin. KR zadobio nekoliko rana iz vatrenog oružja po raznim delovima tela, uključujući i njegovo grlo.' 'Datumi u dokumentima

---

¹³⁹ UNMIK kancelarija za nestala lica i forenziku, Odeljenje pravosuđa, izveštaj sa autopsije, grobno mesto u Klečki, 29.10.2009, predmet br. KER01/006B, STRK regulator L; Odeljenje pravosuđa, Kancelarija patologa, umrlica, DV, 12.12.2009, predmet br. KER01-006B, MPU 1999-010047, STRK regulator L.

¹⁴⁰ UNMIK kancelarija za nestala lica i forenziku, Odeljenje pravosuđa, izveštaj sa autopsije, grobno mesto u Klečki, 29.10.2009, predmet br. KER01/007B, STRK regulator L; Odeljenje pravosuđa, Kancelarija patologa, umrlica, DT, 04.03.2010, predmet br. KER01-007B, MPU 2000-020251, STRK regulator L.

koje je predao KR, a koja nisu bila poznata tužilaštvu u vreme optužnice, ne podudaraju se sa datumima iz iskaza AZ.¹⁴¹

128. Ako izostavimo iskaze AZ, među dokazima su izveštaji o ekshuminaciji i obdukcioni izveštaji kao i dalja DNK identifikacija sa lokacije KER01 u selu Klecka. Posmrtni ostaci pet tela pronadjeni su na lokaciji KER01, za koje je putem DNK identifikacije utvrđeno da pripadaju DT, DV, BC, ZF i ZT. Post mortem izveštaj za DV se za uzrok smrti navodi: vrat prerezan oštrim predmetom.¹⁴² Obdukcioni izveštaj za DT daje uzrok smrti: vrat prerezan oštrim predmetom, povreda tupim predmetom u predelu grudi i desne podlaktice.¹⁴³ Dalje, ekshumacioni izveštaji sa lokacije KER01 u Klečki, potvrđuju da je nađena kosa među ljudskim ostacima.¹⁴⁴ Iz iskaza forenzičara pri Odeljenju za sudsku medicinu (OSM) MG takve povrede su mogle biti nanešene srpom ili kosom.¹⁴⁵ Forenzički antropolog pri OSM TF dao je iskaz da ustanovljene povrede odgovaraju onima koje bi ostavilo predmet kao što je kosa, nađena na toj lokaciji.¹⁴⁶ Forenzički arheolog pri OSM CC je ocenila da je sečivo ostavljeno u grobu verovatno u isto vreme kada i telo 001B.¹⁴⁷

129. Nema dovoljno dokaza da se utvrdi da su DT ili DV ubijeni pod tačno onim okolnostima koji su opisani u optužnici, tačnije, ko ih je ubio i po čijem naređenju. Sem gore navedenih posrednih zaključaka vezano za DT, DV, BC, ZF i ZT (para.112), sudsko veće je na osnovu post mortem izveštaja uvereno da su DV i DT ubijeni i da je uzrok njihove smrti opisan u njihovim post mortem izveštajima.

---

¹⁴¹ STRK delimično povlačenje optužnice, *supra* beleška 4.

¹⁴² UNMIK kancelarija za nestala lica i forenziku, Odeljenje pravosuđa, izveštaj sa autopsije, grobno mesto u Klečki, 29.10.2009, predmet br. KER01/006B, STRK regulator L; Odeljenje pravosuđa, Kancelarija patologa, umrlica, DV, 12.12.2009, predmet br. KER01-006B, MPU 1999-010047, STRK regulator L.

¹⁴³ UNMIK kancelarija za nestala lica i forenziku, Odeljenje pravosuđa, izveštaj sa autopsije, grobno mesto u Klečki, 29.10.2009, predmet br. KER01/007B, STRK regulator L; Odeljenje pravosuđa, Kancelarija patologa, umrlica, DT, 04.03.2010, predmet br. KER01-007B, MPU 2000-020251, STRK regulator L.

¹⁴⁴ Policijski izveštaj o ekshuminaciji, *supra* beleška 122.

¹⁴⁵ MG, 20.01.2010, STRK zapisnik o saslušanju sudskog veštaka u istrazi, p.3, STRK regulator L.

¹⁴⁶ TF, 20.01.2010, STRK zapisnik o saslušanju sudskog veštaka u istrazi, p.3, STRK regulator L.

¹⁴⁷ Dokaz P23, Sesili Kroper, 06.12.2011, STRK zapisnik o saslušanju sudskog veštaka u istrazi, p.3, Dokazi tužilaštva regulator P1–P31.

H. Ubistvo ND i VM

130. Optužnica navodi da je dana 03. aprila 1999 kooperativnom svedoku AZ rečeno da je FL naredio da se ubiju ND i VM, dva srpska policajca koji su bili pritvoreni oko tri meseca u spaljenim kućama u selu Klečka. Nakon što je AZ zatražio da mu FL to potvrdi lično, FL se iznenadio da su ta dvojica još uvek živa. Sledeći dan je FL otisao u zatvor u selu Klečka zajedno sa NXK, NK i NS. Tamo je naredio da se zarobljenici izvuku iz spaljene kuće i da se dovedu na lokaciju poznatu kao Canova livada. Kooperativni svedok AZ, optuženi AK i BL odveli su zatvorenike na lice mesta. Tamo je FL naredio kooperativnom svedoku da lično upuca dvojicu zatvorenika. Što se tiče optuženih NXK, NK i NS, u optužnici se kaže da su optuženi doprineli zločinu time što su stavili žrtve na raspolaganje izvršiocu, onemogućivši im bilo kakav vid bekstva; i samim svojim prisustvom, čineći naredbu FL još ubedljivijom za kooperativnog svedoka.

131. Navedeni opis događaja se zasniva na iskazima AZ. Ostavljajući po strani taj opis, spis sadrži izveštaj o ekshuminaciji kao i obdukcione izveštaje i dalju DNK identifikaciju sa lokacije KEQ01 u selu Klečka. Posmrtni ostaci dva tela su nađeni na lokaciji KEQ01. Za posmrtne ostatke dva tela koja su nađena na lokaciji KEQ01 je putem DNK identifikacije utvrđeno da pripadaju VM i ND.¹⁴⁸ Obdukcioni izveštaj za VM daje uzrok smrti: rane od vatrenog oružja na glavi i telu.¹⁴⁹ U obdukcioni izveštaju za ND za uzrok smrti se navodi: rane od vatrenog oružja na glavi.¹⁵⁰ Umrlice za VM i ND kao mesto gde je nastupila smrt navode: Klečka, opština Lipljan.¹⁵¹

---

¹⁴⁸ Kancelarija Euleksa za nestala lica i forenziku, potvrda identiteta, 10.12.2010, slučać br. KEQ01-002B, MPU 1999-000043 (VM), STRK registrator I; Kancelarija Euleksa za nestala lica i forenziku, potvrda identiteta, 10.12.2010, predmet br. KEQ01-001B, MPU 2001-000001 (Nebojša Đuričić), STRK registrator I.

¹⁴⁹ Ministarstvo pravde Kosova, Kancelarija za nestala lica i forenziku, izveštaj o autopsiji, grobno mesto u Mališevu, 14.09.2010, predmet br. KEQ01/002B, STRK registrator I.

¹⁵⁰ Ministarstvo pravde Kosova, Kancelarija za nestala lica i forenziku, izveštaj o autopsiji, grobno mesto u Mališevu, 14.09.2010, predmet br. KEQ01/001B, STRK registrator I.

¹⁵¹ Kancelarija Euleksa za nestala lica i forenziku, umrlica, 14.12.2010, VM, MPU 1999-000043, KEQ01-002B, STRK registrator I; Kancelarija Euleksa za nestala lica i forenziku, umrlica, 14.12.2010, ND, MPU 2001-000001, KEQ01-001B, STRK registrator I.

132. Ne postoje dalji dokazi o okolnostima u vezi sa smrću VM i ND.

133. Stoga sudsko veće nalazi da ne mogu da se utvrde konkretni navodi iz optužnice i sudsko veće može samo da zaključi da su VM i ND bili ubijeni.

I. Ubistvo AA

134. U optužnici se navodi da je 03/04 aprila 1999, AA, zatvorenika civila, u neposrednoj blizini zatvora u selu Klečka iz vatrenog oružja ubila grupa koju su sačinjavali NK, NXK, NS i RM. Što se tiče optuženog NS, u optužnici se kaže da je optuženi bio u grupi koja je dovela AA, držala ga na raspolaganju izvršiocima, sprečila ga da pobjegne, i zajednički ugurala AA u rupu, gde je on upucan iz vatrenog oružja. Optužnica tvrdi da su optuženi NK i NXK ubili AA pucajući na njega sa svojim automatskim puškama AK-47.

135. Gore navedeni opis događaja se zasniva na iskazima kooperativnog svedoka AZ datim policiji i tužilaštvu.

136. Ostavljajući po strani iskaz AZ, anonimni svedok C je dao iskaz da je dana 26. marta 1999 bio stavljen u ćeliju u selu Klečka. U ćeliji su sa njim bila još četvorica zatvorenika, uključujući i albance pod imenom AA. On je rekao svedoku C je rekao da ga je srpska armija koristila kako bi im pokazivao lokacije albanskih sela i položaje OVK, pa se zato smatra da je on sarađivao sa njima. Svedok C je izjavio da su svi njegovi cimeri bili tučeni (stav 88. iznad). Dalje, svedok C daje iskaz da je pušten dana 03. aprila 1999 zajedno sa ostalim zatvorenicima, uključujući i AA. Svedok C je otpratio AA do sela Stankovce i predao ga starešini sela ili koordinatorskom, SI, i zatražio od njega da otprati AA do sela 'Dobraševce', gde se nalazila AA porodica. Sledećeg dana je počela srpska ofanziva, i svedok C je mislio da je AA sam pokušao da dođe do 'Dobraševca'.¹⁵²

---

¹⁵² Anonimni svedok C, *supra* beleška 84.

137. U optužnici se kaže da je AA pušten zajedno sa svedokom D. U vezi sa tim sudsko veće zapaža da se svedok D seća osobe pod imenom 'SH (stav 91 iznad), i rekao da je on pušten zajedno sa još tri zatvorenika, od kojih su dvojica bili otac i sin, ali nije mogao da se seti imena trećeg zatvorenika niti odakle je.¹⁵³

138. Sudsko veće nalazi da su dokazi u vezi sa AA ograničeni. Samo je anonimni svedok C izjavio da je bio pušten zajedno sa AA iz pritvornog centra u selu Klečka. AA se i dalje vodi kao nestao.¹⁵⁴ Iako telo pokojnika nije nađeno, može se utvrditi krivično delo ubistva,¹⁵⁵ ali ovom konkretnom slučaju sudsko veće ne može da izvede zaključak da je AA ubijen tačno na način koji je opisan u optužnici.

VI. NALAZI O ODGOVORNOSTI OPTUŽENIH

A. Model odgovornosti

139. Na početku, sudsko veće je prinuđeno da pomene nedostatke sadržane u optužnici a koji se tiču navodnog modela odgovornosti protiv optuženih.

140. Tačka optužnice 1 protiv NK kaže da je NK optužen '... u svojstvu OVK ... **komandira**, i kao osoba koja ima **odgovorni položaj** u pritvornom centru u selu Klečka ...'. Tačka optužnice 1 protiv FL kaže da je FL optužen '... kao OVK ... **komandir** i kao osoba **koja ima sveobuhvatnu kontrolu** nad pritvornim centrom u selu Klečka ...'. Tačka optužnice 2 i tačka 3 optužuju FL i u

---

¹⁵³ Svedok D, *supra* beleška 92.

¹⁵⁴ Dokaz P3, memorandum Euleks Odeljenja sa sudsku medicinu, 12.10.2011, 2011-DFM-129, Dokazi tužilaštva registrator P1-P31.

¹⁵⁵ *Tužilac v. Miroslav Kvočka, Mlađo Radić, Zoran Žigić, Dragoljub Prcać*, MKSJ, Presuda po žalbi, 28.02.2005, stav 326; *Tužilac v. Sefer Halilović*, MKSJ, Sudska odluka, 16.11.2005, stav 37; *Tužilac v. Radoslav Brđanin*, MKSJ, Sudska odluka, 01.09.2004, stav 385.

svojstvu 'OVK **komandira**'. Tačka optužnice 1 protiv NS kaže da je NS optužen '... u svojstvu pripadnika OVK koji ima **odgovorni** položaj unutar pritvornog centra u selu Klečka'.¹⁵⁶

141. Nijedna od tački optužnica protiv NXK ne navode komandnu odgovornost vezano za pritvorni centar u selu Klečka ili na bilo koji drugi način. Međutim, dokazi koje je sud pregledao idu u podršku navodima da je NXK zapravo imao poziciju komandne odgovornosti u pogledu pritvornog centra. Shodno tome, sud je pozvao tužioca da razmisli o izmeni optužnice kako bi uključila te navode protiv njega. Nakon zasedanja dana 30. marta 2012, kada su postupci prekinuti, tužilaštvo je sa svojim podneskom, dana 04. aprila 2012, odbilo da izmeni optužnicu, i ostalo pri tome da sudsko veće treba da nastavi po osnovima optužnice u svojoj trenutnoj formi, i da sudsko veće '... donese odluku zasnovanu na dostupnim dokazima'.

142. Gore pomenuti tekst optužnice zahteva da optužnica navede nadređenu (komandnu) odgovornost optuženih, NK, FL i NS. Međutim, u optužnici se ne navodi pravni odnos za taj model odgovornosti. Optužnica samo upućuje na odredbe KZSFRJ i KZK o saučesništvu, kao što je definisano u Članu 22. KZSFRJ, ili saizvršilaštvu, kao što je definisano u Članu 23. KZK. Ista tačka optužnice navodi i saizvršilaštvo za iste zločine.

143. Član 22. KZSFRJ i Člana 22. KZK stoga potvrđuju samo taj deo iste tačke optužnice koja navodi da su optuženi počinili iste zločine u saizvršilaštvu.

144. Dalje, optužnica ne uspeva da u dovoljnoj meri odredi razloge optužbe u smislu nadređene (komandne) odgovornosti. Član 6(3)(a) ECHR daje pravo optuženoj osobi da bude informisana o razlozima optužbe, tj. delima za koja se tereti i na kojima se optužnica zasniva, kao i o prirodi optužbe, tj. pravnu klasifikaciju datih dela. Pored toga, informacije o prirodi i razlozima optužbe moraju biti adekvatni kako bi omogućili optuženom da shodno tome pripremi svoju odbranu.¹⁵⁷

---

¹⁵⁶ Optužnica, pp.3, 9, 11.

¹⁵⁷ *Pogledati Ayçoban i ostali v. Turske*, ECLJP, Presuda, 22.12.2005, stav 21, <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-71817>.

145. Član 305(1)3)4)5). ZKPK izričito traži da optužnica mora da sadrži pravnu klasifikaciju krivičnog prekršaja uz citiranje odredaba krivičnog zakonika; okolnosti za utvrđivanje krivičnog dela **sa preciznošću**; kao i objašnjenje za osnov podizanja optužnice na osnovu rezultata istrage i dokaza koji utvrđuju ključne činjenice.

146. Godine 1977 doktrina nadređene (komandne) odgovornosti je prihvaćena kao međunarodno običajno pravo i ozakonjeno je kao Dodatni Protokol I Ženevske Konvencije, odnoseći se na međunarodne oružane sukobe. Status međunarodnog običajnog prava je potvrđeno izričitim uključenjem nadređene (komandne) odgovornosti u Članu 7(3). Statuta MKSJ i Članu 6(3). Statuta Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSJ), kao i Član 28. Rimskog statuta za MKS.¹⁵⁸ Treba naglasiti da Internacionalno pravo priznaje principe komandne odgovornosti, kako u *međunarodnim* tako i u *internim* oružanim konfliktima.¹⁵⁹

147. Elemente nadređene odgovornosti pod međunarodnim običajnim pravom je izradio MKSJ u slučaju *Celebici*:

- 1) postojanje odnosa nadređeni-podređeni;
- 2) da je nadređeni znao ili je imao razloga da zna da će krivično delo biti, ili je već počinjeno; i
- 3) nadređeni nije preduzeo neophodne i razumne mere da spreči krivično delo ili da kazni njegove izvršioce.¹⁶⁰

148. U skladu sa sudskom praksom MKSJ, kada je nadređena krivična odgovornost navedena, materjalne činjenice koje moraju biti izrečene u optužnici su:

---

¹⁵⁸ Rimski statut zaista uključuje najskorija izlaganja bazirana na sporazumima ovog pravnog principa. Ipak treba reći da Član 28. Rimskog statuta ne odražava međutim u potpunosti međunarodno običajno pravo.

¹⁵⁹ *Pogledati* Fond za humanitarno pravo, Komandna odgovornost: Savremeno pravo, dostupno na <http://www.hlc-rdc.org/uploads/editor/Command%20Responsibility.pdf> (zadnji put pristupljeno 28.06.2012); *Tužilac v. Fatmir Ljimaj, Haradin Balja, Isak Musliu*, MKSJ, sudska presuda, 30.11.2005, stav 519

¹⁶⁰ *Tužilac v. Zejnil Delalić, Zdravko Mucić, poznat kao 'Pavo', Hazim Delić, Esad Landžo, poznat kao 'Zenga'*, MKSJ, Sudska presuda, 16.11.1998, stav 346; *Tužilac v. Fatmir Ljimaj, Haradin Balja, Isak Musliu*, MKSJ, Sudska presuda, 30.11.2005, stav 520.

- 1) (i) da je optuženi nadređeni (ii) svom podređenom u dovoljnoj meri identifikovan (iii) nad kojim je imao efektivnu kontrolu – u smislu materjalne mogućnosti da spreči ili kazni krivično ponašanje i (iv) za čija je dela on navodno odgovoran;
- 2) ponašanje optuženog na osnovu kojeg se može naći da je on (i) znao ili je imao razloga da zna da će zločini biti izvršeni ili su već izvršeni od strane njegovih podređenih, i (ii) srodno ponašanje ostalih za koje je on navodno odgovoran; i
- 3) ponašanje optuženog na osnovu kojeg se može naći da nije preduzeo neophodne i razumne mere da spreči takva dela ili da kazni osobe koje su ta dela izvršila.¹⁶¹

149. Nadređeni može posedovati *mens rea* za nadređenu odgovornost kada:

- 1) je imao stvarna saznanja, uspostavljena putem direktnih ili posrednih dokaza, da su njegovi podređeni počinili ili se spremaju da počine zločine; ili
- 2) kada je posedovao informaciju o prirodi, koja bi ga u najmanju ruku upozorila na rizik takvih prekršaja tako što bi ukazivala na potrebu dodatne istrage kako bi se utvrdilo da li su njegovi podređeni počinili takve zločine ili će ih tek počinuti.¹⁶²

150. Što se tiče *mens rea*, postoje dva načina u kojima se pripadajuće stanje uma može izjasniti:

- 1) ili se specifično stanje samog uma treba izjasniti kao materijalna činjenica, u kojem slučaju su činjenice na kojima će se utvrditi materijalne činjenice obično pitanje dokaza, i ne moraju se izjasniti; ili
- 2) dokazne činjenice iz kojih će se zaključiti stanje uma trebaju biti izjašnjene.

Svaka od materijalnih činjenica se obično mora izjasniti izričito, iako u nekim slučajevima može biti dovoljno ako se one iskažu neophodnim obuhvatanjem. Ovo temeljno pravilo izjašnjenja međutim nije u skladu ako izjasnjenje samo pretpostavlja postojanje pravnog preduslova.¹⁶³

¹⁶¹ *Tužilac v. Tihomir Blaškić*, MKSJ, Presuda po žalbi, 29.07.2004, stav 218; *Tužilac v. Miroslav Deronjić* Odluka, stav 15 (naređujući tužilaštvu da jasno izjasni poziciju formirajući bazu za optužbe nadređene odgovornosti); *Tužilac v. Milorad Krnojelac*, MKSJ, Odluka sudskog veća o preliminarnom zahtevu za formu izmenjene optužnice, 11.02.2000, stav 18; *Tužilac v. Radoslav Brđjanin i Momir Talic*, MKSJ, Odluka sudskog veća, 20.02.2001, stav 19.

¹⁶² *Tužilac v. Zejnil Delalić, Zdravko Mucić, poznat kao 'Pavo', Hazim Delić, Esad Landžo, poznat kao 'Zenga'*, MKSJ, sudska presuda, 16.11.1998, stav 383; i *Tužilac v. Zejnil Delalić, Zdravko Mucić, poznat kao 'Pavo', Hazim Delić, Esad Landžo, poznat kao 'Zenga'*, ICTY, presuda na žalbu, 20.02.2001, stavovi 223, 241.

151. Nasuprot gore navedenom, optužnica u ovom slučaju potkrepljuje optužbe gde se navodi nadređena odgovornost optuženog sa sledećim:

- 1) NK je bio jedan od odgovornih za upravljanje zatvorom u selu Klečka, uključujući prijem i upis zatvorenika. NK je bio 'zonski policajac', zadužen da istraži svakoga koga je želeo. NK je ispitivao zatvorenike a jednom prilikom je i tukao zatvorenika.¹⁶⁴
- 2) FL je imao sveukupnu komandu i kontrolu nad zatvorom u selu Klečka. FL je bio načelnik vojne policije OVK u toj oblasti. FL je izdavao naređenja gde će zatvorenici biti pritvoreni. FL je učestvovao u ispitivanjima. FL je imao vlast da naredi otpuštanje zatvorenika. FL je najmanje jednom prilikom lično učestvovao u mučenju srpskog zatvorenika u selu Klečka. FL je imao vlast da naredi pogubljenje određenih zatvorenika.¹⁶⁵ FL je naredio kooperativnom svedoku AZ da ubije VM i ND.¹⁶⁶
- 3) NS je bio jedan od odgovornih za upravljanje zatvorom u selu Klečka, uključujući prijem i upis zatvorenika. Zatvorenici su predavani NS na odgovornost. NS je bilo dozvoljeno da ulazi u generalštab OVK u selu Divljaka.¹⁶⁷

152. U optužnici nisu navedene dalje materjalne činjenice za optužbe gde se navodi nadređena odgovornost optuženih.

153. U vezi sa ovom tačkom, sudsko veće je primorano da otvori diskusiju, preciznije o tački optužnice 1 protiv optuženih, NK, FL i NS i tački optužnice 2 protiv FL.

154. Tačka optužnice 1 navodi nadređenu odgovornost optuženih kao 'OVK komandira' i/ili 'pripadnika OVK sa odgovornim pozicijama' unutar pritvornog centra u selu Klečka, u krivičnim delima narušavanje telesnog integriteta i zdravlja neodređenog broja srpskih i albanskih civila i

---

¹⁶³ *Tužilac v. Tihomir Blaškić*, MKSJ, Presuda po žalbi, 29.07.2004, stav 219; *Tužilac v. Radoslav Brdjanin i Momir Talic*, MKSJ, Odluka sudskog veća, 20.02.2001, stav 48.

¹⁶⁴ Optužnica, p.25.

¹⁶⁵ Presuda, p.26.

¹⁶⁶ Presuda, p.27.

¹⁶⁷ Presuda, p.25.

zarobljenih pripadnika srpske armije, pritvorenih u zatvoru u selu Klečka. Optužnica, kao što je gore navedeno (stav 87.), imenuje i konkretne pojedince koji su bili podvrgnuti nehumanom postupanju. U tački optužnice 1 protiv svakog od optuženih, tužilac nije izneo nikakve dalje materjalne činjenice osim onih opisanih u stavu 151. iznad u presudi.

155. Dalje, pod tačkom optužnice 2 FL je optužen kao 'komandir' u krivičnom delu mučenja srpskog vojnog zarobljenika, pritvorenog u pritvornom centru u selu Klečka.¹⁶⁸ Međutim, optužnica sadrži samo materjalne činjenice za aktivno učešće FL u krivičnom delu. Tačnije, optužnica navodi da je FL ispitivao, udarao pesnicama i nogama srpskog vojnog zatvorenika, zajedno sa drugim navedenim optuženima.¹⁶⁹

156. Kao takve, poučno je da sudsko veće pomene nedostatak iznošenja materjalnih činjenica koje bi bile osnov za navode o nadređenoj odgovornosti optuženih. Optužnica uopšteno ne uspeva da iznese i pokaže materjalne činjenice vezane za postojanje veze nadređeni-podređeni za tačku optužnice 1 protiv NK, FL i NS kao i tačku optužnice 2 protiv FL; da su optuženi znali, ili imali razloga da znaju, da će se krivično delo izvršiti ili je već izvršeno; i da optuženi nisu preduzeli neophodne i razumne mere kako bi sprečili krivično delo ili kaznili njihove izvršioce.

157. Sudsko veće mora da istakne da u slučajevima gde se navodi odgovornost nadređenog, veza između svakog optuženog sa njegovim podređenim je od suštinskog značaja. Prag koji treba doseći u određivanju veze nadređeni-podređeni je efektivna kontrola podređenog – materjalna mogućnost da spreči ili kazni izvršenje krivičnog dela, bez obzira na način na koji je ta kontrola vršena.¹⁷⁰

158. Dalje, važno je pokazati da je optuženi znao za zločine, i pokazati neophodne i razumne mere koje optuženi nije preduzeo kako bi sprečio zločine ili kako bi kaznio svoje podređene.

---

¹⁶⁸ Optužnica, p.9.

¹⁶⁹ Optužnica, pp.29, 30.

¹⁷⁰ *Tužilac v. Zejnil Delalić, Zdravko Mucić, poznat kao 'Pavo', Hazim Delić, Esad Landžo, poznat kao 'Zenga'*, MKSJ, Presuda po žalbi, 20.02.2001, stav 256.

159. Pored toga, na mestima gde tužilac iznosi odgovornost nadređenog, nije adekvatno podržati tu odgovornost navodima da su optuženi aktivno učestvovali, uključujući naređivanje ostalim izvršiocima. Optužbe za nadređenu odgovornost traže da se utvrdi odgovornost za **propuste** – gde je odgovornost nadređenog s pravom iznešena, optuženi se smatra odgovornim za nepreduzimanje neophodnih i razumnih mera kako bi **sprečio** određena dela, ili zato što **nije kaznio** njihove počinioce. U slučaju kada se navodi da su podređeni pratili naređenja optuženih, to onda ne predstavlja optužbu za komandnu odgovornost.¹⁷¹

160. Tamo gde se optuženi krive za obe odgovornosti, i krivičnu odgovornost nadređenog kao i aktivno učestvovanje (lična odgovornost), optužnica mora da jasno podeli ova dela iz razloga što iste činjenice ne mogu u isto vreme da dovedu do dva tipa odgovornosti.¹⁷²

161. Svi ti nedostaci u optužnici su trebali biti eliminisani u potvrdnoj fazi optužnice. Sudija za potvrđivanje optužnice niti jednom nije vratio optužnicu tužiocu shodno članu 306(2). KZKP. Kao takvim, sudsko veće ima tačke optužnice protiv optuženih, gde se navodi odgovornost nadređenog, ali bez dovoljnih materjalnih činjenica koje bi u celosti potvrdile sve elemente odgovornosti nadređenog; i sa istom tačkom optužnice gde se navodi odgovornost nadređenog, zajedno sa aktivnim učešćem optuženih u zločinima. Preciznije, tačka optužnice 1 protiv NK, FL i NS kao i tačke optužnice 2 i 3 protiv FL.

162. Iako suočeno sa ovim poteškoćama, sudsko veće ipak ostaje vezano članom 396(7). KZKP da '... jasno i iscrpno kaže koje činjenice smatra da su dokazane ili nisu dokazane, kao i osnov za iste'. Stoga je sud u potpunosti ispitao dokaze vezane za navode za nadređenu odgovornost, kao i aktivno učešće optuženih, kao što se traži u optužnici. U proceni nadređene odgovornosti, sudsko veće je uzelo u obzir elemente modela odgovornosti koje su utvrđene u međunarodnom

---

¹⁷¹ *Tužilac v. Protais Zigiranyirazo*, MKSJ, Odluka sudskog veća o uslovnom zahtevu za dozvolu tužilaštva za izmenu optužnice i na protiv-zahtev odbrane protiveći se formi preinačene optužnice, 02.03.2005, stav 19, <http://www.unictr.org/Portals/0/Case/English/Zigiranyirazo/decisions/020305.pdf>.

¹⁷² *Pogledati Tužilac v. Joseph Kanyabashi*, MKSJ, Odluka sudskog veća po preliminarnoj molbi odbrane za nedostatke u formi optužnice, 31.05.2000, stavovi 5.8-5.11, <http://www.unictr.org/Portals/0/Case/English/Kanyabashi/decisions/defect.pdf>.

običajnom pravu i koje su razmatrane iznad. U vezi sa ovim, sudsko veće zapaža da je Evropski sud za ljudska prava (ECHR) držao u slučaju *Kononov v. Latvia* da nema kršenja *nullum crimen, nulla poena sine lege* (Član 7(1). ESLJP), kada su u vreme navedenih dela ona predstavljala prekršaje koji su definisani sa dovoljnom dozom podložnosti i predvidljivosti od strane zakona i običaja ratovanja.¹⁷³

163. U postupku ocenjivanja odgovornosti nadređenog, sudsko veće je sa pažnjom analiziralo dokaze kao i da li dokazi svedoče o nadređenoj odgovornosti optuženih. U ovom ocenjivanju je od presudne važnosti za sudsko veće bilo da razmotri koju su ulogu optuženi, NK, FL i NS, imali vezano za pritvorni centar u selu Klečka. Sudsko veće ima na umu da 'je neophodno da nadređeni ima efektivnu kontrolu nad osobama koje izvršavaju osnovne povrede međunarodnog humanitarnog prava, kako bi princip odgovornosti nadređenog bio primenjiv, u smislu imanja materjalne mogućnosti da spreči i kazni izvršenje ovih prekršaja'.¹⁷⁴

164. Dalje, sudsko veće je pregledalo dokaze vezane za navode o aktivnom učešću optuženih NK, NXK, FL i NS u izvršenju zločina.

B. NK

165. U optužnici se navodi da je NK, kao pripadnik i komandir OVK, i kao osoba koja je imala odgovornu poziciju u pritvornom centru Klečka, i u saizvršilaštvu sa ostalim navedenim optuženima, narušio telesni integritet i zdravlje neutvrđenog broja srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika, pritvorenim u pritvornom centru u Klečki. Sudsko veće nije bilo u mogućnosti da zaključi da su uslovi u pritvornom centru sami po sebi predstavljali okrutno

---

¹⁷³ *Kononov v. Latvia*, EKLJP, Veliko veće, Presuda, 17.05.2010, stavovi 211, 213, 238, 244.

<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-98669>.

¹⁷⁴ *Tužilac v. Zejnil Delalić, Zdravko Mucić, poznat kao 'Pavo', Hazim Delić, Esad Landžo, poznat kao 'Zenga'*, MKSJ, Sudska presuda, 16.11.1998, stavovi 377-378; i potvrđena u *Tužilaac v. Zejnil Delalić, Zdravko Mucić, poznat kao 'Pavo', Hazim Delić, Esad Landžo, poznat kao 'Zenga'*, MKSJ, presuda po žalbi, 20.02.2001, stav 197.

postupanje. Međutim, sudsko veće je našlo da su određene osobe koje su imenovane u optužnici kao anonimni svedok H, njegov brat kao i SA bili podvrgnuti okrutnom postupanju.

166. Dalje, u optužnici se navodi da je NK, u saizvršilaštvu, ubio AA; učestvovao u ubijanju četiri srpska vojna zatvorenika koji su bili pritvoreni u zatvoru Klečka; narušio telesni integritet i zdravlje srpskog vojnog zarobljenika pritvorenog u zatvoru Klečka; i nakon toga učestvovao u ubijanju srpskog vojnog zaarobljenika; i da je učestvovao u ubijanju VM i ND.

1. Uloga NK u zatvoru Klečka

167. Nekoliko svedoka, uključujući i QK,¹⁷⁵ i BZ,¹⁷⁶ je znalo NK kao člana 121. brigade ('Kumanova' brigada). Tokom glavnog pretresa NK je potvrdio da je njegov nadimak bio 'BF'.¹⁷⁷

168. BZ, koji je bio načelnik generalštaba OVK od januara meseca 1999 do aprila 1999 godine, navodi da je nakon novembra/decembra meseca 1998 komandir 121. brigade postao HS. Po sećanju BZ, 'BF' je bio član 121. brigade pod komandom FL i kasnije pod komandom HS (pogledati diskusiju ispod).¹⁷⁸

169. U vezi komande, sudsko veće zapaža da je po iskazu anonimnog svedoka C, u glavnom štabu OVK u Lapušniku, bio muslimanski sudija koji je naredio vojnicima da stave lisice i uhapsu svedoka C. Nakon toga je svedok C odvežen u selo Trpeza. Anonimni svedok C prisećao se jednog od pripadnika OVK koga su zvali 'BF' ili 'N'. 'BF' je bio jedan od trojice pripadnika OVK koji

---

¹⁷⁵ QK, *supra* beleška 47, p.4.

¹⁷⁶ BZ, *supra* beleška 45, p.5.

¹⁷⁷ Zapisnik 11.11.2011, stav 25, Sudski postupak registrator 3. Na saslušanju u pritvoru 16 March 2011, NK je naveo da je imao nadimak 'BF' tokom rata. *Pogledati* Zapisnik o saslušanju u pritvoru 16.03.2011, p.1, GJPP registrator 2.

¹⁷⁸ BZ, *supra* beleška 45, pp.2, 4, 5.

su vozilom dovezli svedoka C u selo Trpeza, i tamo ga pritvorio, ispitivao i bio prisutan kada je svedok C bio tučen i učestvovao u prebijanju, i kasnije je pustio i odveo svedoka C u Klečku.¹⁷⁹

170. Kao takav, iskaz svedoka C je sugerisao da je 'BF' postupao po naređenju muslimanskog sudije u Lapušniku. Međutim, sudsko veće nije u mogućnosti da izvede zaključak da je tačno optuženi NK bio taj koji je postupao po naređenju muslimanskog sudije, zbog toga što je izjava svedoka C nejasna u vezi identiteta osobe 'BF'. Svedok C je izjavio da je nakon rata pokušao da sazna ko je 'BF' i saznao da je njegovo ime NS.¹⁸⁰ Kao takvim, sudsko veće opet nije moglo da zaključi iz iskaza svedoka C da je optuženi NK taj koji je odveo svedoka C u Klečku, što može da ukaže na funkcije NK u vezi sa Klečkom.

171. U vezi sa Klečkom, po sećanju BZ, on je video osobu 'BF' u glavnom štabu 121. brigade u Klečki ili Beriši, zbog toga što se glavni štab selio tokom vremena.¹⁸¹ Iskaz BZ ipak ne daje više detalja o ulozi NK u pritvornom centru Klečka, kako bi omogućio sudskom veću da izvuče bilo kakve zaključke.

172. NK je izjavio da je povremeno dolazio u zatvor Klečka, bilo da odvede zatvorenike tamo ili da izvrši ispitivanja ali ne i da izvrši inspekciju zatvora. On je isto tako posećivao Klečku jer je komanda 121. brigade bila locirana tamo. Prema izjavi NK njegov rad se sastojao od predmeta protiv pripadnika OVK, međutim on je rekao da se ne seća da su civili odvođeni u zatvor Klečka, iako je to bilo moguće. NK nikada nije video nijednog srpskog civila ili vojnika u Klečki. Dalje se u izjavi NK navodi, da je radio prison sa svedokom A i u svom radu je pratio instrukcije svedoka A.¹⁸²

173. Svedok A je dao iskaz da je u pojedinim slučajevima naređivao da se neke osobe pritvore u zatvoru u Klečki. Tačnije, svedok A je uputio na slučaj BKU, koji je bio optužen za dezertstvo i

---

¹⁷⁹ Anonimni svedok C, *supra* beleška 84, pp.2, 3, 4.

¹⁸⁰ Anonimni svedok C, *supra* beleška 84, p.3.

¹⁸¹ BZ, *supra* beleška 45, pp.2, 4, 5.

¹⁸² NK, *supra* beleška 46.

gde je svedok naredio da se BKU pritvori u zatvoru u Klečki čekajući izvršenje njegove kazne. Međutim, po iskazu svedoka A zatvor je bio pod fizičkom kontrolom vojne policije OVK, i određena osoba je bila nadležna za zatvor - zatvorski 'direktor'- čijeg imena svedok A nije mogao da se seti. U isto vreme, svedok A je znao 'BF', ali samo kao oficira vojne policije. Svedok A ga je video u Klečki kao i u generalštabu, i svedok A je izdao 'BF' smernice o ponašanju vojne policije.

174. Iz iskaza svedoka A ne proizilazi da je NK ('BF') vršio komandu nad zatvorom u Klečki. Sudsko veće zapaža da, iako je svedok A izjavio da je redovno odlazio u zatvor u selu Klečka, svedok A je opisao 'BF' kao oficira vojne policije.¹⁸³

175. Isto se i BZ prisećao 'BF', ali samo kao pripadnika 121. brigade, i BZ nije bio dalje upoznat sa dužnostima 'BF'.¹⁸⁴

176. Sudsko veće zapaža da je anonimni svedok H dao iskaz da su, kada su svedok H i njegov brat odvedeni od strane pripadnika OVK dana 27. februara 1999, u jednom trenutku on i njegov brat su klečali. Osoba obučena u civilnu odeću i naoružana sa automatskom puškom je ispalio hitac neposredno pored glave svedoka H. Anonimni svedok H nije znao dali je to bilo slučajno ili namerno, ali je druga osoba u civilnoj odeći rekla: 'B, šta to radiš?' Nakon što su u grupi razgovarali međusobno, naredili su svedoku H i njegovom bratu da se pomere jos 10 metara uzbrdo i da legnu. Svedok H je mislio da će biti ubijeni, ali im je osoba koja je držala veoma veliku pušku rekla da se ne brinu jer oni neće da ih ubiju. Anonimnom svedoku H je rečeno da će o njihovoj sudbini odlučiti komandir. Nakon otprilike 10 minuta naišao je komandir sa grupom od oko četiri ili šest muškaraca, i svi su nosili OVK uniforme sa obeležjima. Anonimni svedok H i njegov brat su onda stavljeni u vozilo.¹⁸⁵

---

¹⁸³ Svedok A, *supra* beleška 69.

¹⁸⁴ BZ, *supra* beleška 45, p.5.

¹⁸⁵ Anonimni svedok H, *supra* beleška 123.

177. Moramo se prisjetiti da je sudsko veće našlo da su anonimni svedok H i njegov brat bili odvedeni u zatvor u Klečki i bili podvrgnuti okrutnom postupanju (stavovi 101-104. iznad).

178. U vezi sa ovim, iskaz anonimnog svedoka H ukazuje na to da je 'B' učestvovao u pritvaranju svedoka H i njegovog brata, ali da je on sa druge strane čekao naređenja od nadređenog komandira. Dokazi ukazuju da je 'BF' bio nadimak NK.

179. Pored anonimnog svedoka H, i anonimni svedok I je ukazao na ponašanje NK u zatvoru Klečka. Tačnije, anonimni svedok I se prisećao da je aprila 1999 godine, kada su četiri srpska oficira dovedena u Klečku, upravo NK ('B') bio taj koji je preuzeo srpske oficire.¹⁸⁶ Anonimni svedok I je isto naveo da je NK ('BF') bio 'zonski policajac' i njegova dužnost je bila da sprovodi istrage i da je mogao da istraži koga je hteo.¹⁸⁷

180. U vezi iskaza anonimnog svedoka H i anonimnog svedoka I, sudsko veće mora da napravi razliku kada ti iskazi svedoče o ulozi NK u pritvornom centru Klečka, i odvojenim činjeničnim navodima o aktivnom učešću NK u navodnim zločinima. U vezi sa ovim drugim, iskazi svakog od anonimnih svedoka odnosi se na odvojene navode i kao takvi povlače član 157(3). ZKPK.

181. U vezi sa ulogom NK u pritvornom centru Klečka, sudsko veće napominje da ni iskaz anonimnog svedoka H niti iskaz anonimnog svedoka I upućuju na to da je NK davao naređenja ili instrukcije ili je vršio disciplinske mere u pritvornom centru Klečka. I dok iskazi svedoče da je NK viđen u pritvornom centru Klečka, iskazi ne uspevaju da utvrde da je NK vršio komandu nad pritvornim centrom.

182. U ispitivanju nadređene odgovornosti NK u pritvornom centru Klečka, sudsko veće beleži da iskazi ukazuju da je NK bio povezan i sa dva tima OVK na dve lokacije, u Belanici i u Sedlaru (Lipljan). Stoga, ne izgleda da je NK isključivo vezan za Klečku, nego da je bio podeljen između najmanje tri lokacije.

---

¹⁸⁶ Dokaz P6, anonimni svedok I, *supra* beleška 100, p.2.

¹⁸⁷ Anonimni svedok I, *supra* beleška 99, p.7.

183. U vezi sa Belanicom, sudsko veće primećuje da je AH, administrator u vojnoj policiji OVK, dao iskaz da je krajem 1998 godine bio stacioniran u Belanici, i da je njegov neposredni nadzornik bio UG a da je viši u lancu komande bio NK.¹⁸⁸ Međutim, AH nije znao koje su bile dužnosti NK.

184. Po iskazu IZ, bivšeg pripadnika 121. brigade, tim od oko sedam do osam oficira vojne policije je bio stacioniran u Belanici i njihov vođa je bio UG. IZ međutim nije znao ko je bio komandir vojne policije za celu oblast.¹⁸⁹

185. BAZ je dao iskaz da se jula/avgusta 1998. pridružio vojnoj policiji i da je bio stacioniran u Belanici, a da je njegov vođa tima bio UG. Po oceni BAZ niko nije znao ko je kome odgovoran. Kasnije je BAZ saznao da je UG bio odgovoran NXK. Jedna od dužnosti BAZ je bila da prati kretanja vojnika. Kao odred, nikada nikog nisu uhapsili. BAZ nikada nije bio u Klečki tokom rata.¹⁹⁰

186. Dok u vezi sa selom Sedlare, iz iskaza SB proizilazi da je od sredine januara 1999. on bio pripadnik vojne policije i da je bio stacioniran u Sedlaru. Njegov komandir je bio AS a viši u komandi je bio NK. Po iskazu SB, njihova dužnost u Sedlaru je bila da održavaju red na pijaci, gde su se kretali ljudi koji su bili raseljeni od strane srba. Oni su i pomagali iseljenima kako bi se smestili. Deo dužnosti SB je bila da istražuje pripadnike OVK za disciplinske prekršaje, ali SB nije mogao da se seti takvih slučajeva.¹⁹¹

2. Odgovornost NK

---

¹⁸⁸ AH, 14.12.2010, Izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks policije, STRK registrator D; AH, *supra* beleška 67.

¹⁸⁹ IZ, *supra* beleška 60, p.4.

¹⁹⁰ BAZ, *supra* beleška 54.

¹⁹¹ SB, *supra* beleška 68.

187. U svetlu gore iznešenog, dokazi ne omogućuju sudskom veću da sa sigurnošću utvrdi da je postojala veza nadređeni-podređeni izmedju NK i pojedinaca koji su postupali sa zatvorenicama u pritvornom centru Klečka. Dokazi ne omogućuju sudskom veću da sa sigurnošću zaključi da je NK znao, ili je imao razloga da zna, da će određeni pojedinci, kao što su anonimni svedok H, njegov brat ili SA, biti podvrgnuti ili su bili podvrgnuti okrutnom postupanju; i da NK nije preduzeo neophodne i razumne mere kako bi sprečio zločine ili kaznio njihove počinioce.

188. Stoga sudsko veće odbija navode tužilaštva u optužnici o nadređenoj odgovornosti NK.

189. Pored nadređene odgovornosti, u optužici se navodi i aktivno učešće NK u narušavanju telesnog integriteta i zdravlja srpskih i albanskih civila kao i srpskih vojnih zarobljenika, pritvorenih u zatvoru Klečka. Sudsko veće je našlo da uslovi pritvora u zatvoru Klečka *per se* nisu predstavljali okrutno postupanje, ali da su od osoba navedenih u optužnici, anonimni svedok H, njegov brat i SA bili podvrgnuti okrutnom postupanju.

190. Kao što je razmatrano u presudi iznad (stavovi 176-178, 180) iskaz anonimnog svedoka H navodi da je 'B' učestvovao u pritvaranju svedoka H i njegovog brata. Međutim, sudsko veće nije u stanju da donese bilo kakve zaključke u vezi sa tim iskazom po sili člana 157(3). ZPKP. Štaviše, sudsko veće napominje da iz iskaza svedoka A proizilazi da je svedok A otišao u zatvor Klečka odmah nakon što je saznao da su anonimni svedok H i njegov brat pritvoreni u Klečki. Iz dalje izjave svedoka A se kaze da je video 'direktora' zatvora kada je otišao tamo, kao i neku ženu koja je bila tamo u to vreme. Svedok A je konsultovao BZ, načelnika generalštaba, i oni su se složili da zatvorenike predaju OEBS-u, i da je onda svedok A naredio njihov prenos.¹⁹² Sudsko veće primećuje da je svedok A video anonimnog svedoka H i njegovog brata nakon što su bili podvrgnuti okrutnom postupanju u zatvoru Klečka, međutim, ne postoji nagoveštaj u iskazu svedoka A koji bi povezao NK sa zločinima.

---

¹⁹² *Ibid.*

191. Stoga, sudsko veće nalazi da nije sa sigurnošću dokazano da je NK podvrgnuo okrutnom ponašanju anonimnog svedoka H, ili njegovog brata ili SA.

192. Dalje, optužnica navodi da je NK, u saizvršilaštvu, ubio AA; da je učestvovao u ubijanju četiri srpska vojna zarobljenika koji su bili pritvoreni u zatvoru Klečka; da je narušio telesni integritet i zdravlje srpskog vojnog zarobljenika pritvorenog u zatvoru Klečka; da je onda učestvovao u ubijanju srpskog vojnog zarobljenika; i učestvovao u ubijanju VM i ND.

193. Sudsko veće primećuje da se za krivicu NK za izvršenje ovih zločina tužilaštvo u optužnici isključivo oslanja na iskaz kooperativnog svedoka AZ. Tužilaštvo se oslanja na iskaz Z u vezi sa navodnim učešćem NK u ubijanju AA;¹⁹³ učešće u ubijanju četiri srpska vojna zarobljenika pritvorena u zatvoru Klečka;¹⁹⁴ narušavanja telesnog integriteta i zdravlja i ubistvo srpskog vojnog zarobljenika pritvorenog u zatvoru Klečka;¹⁹⁵ kao i ubijanje VM i ND.¹⁹⁶

194. Ne postoje dalji dokazi u spisu u vezi sa ovim zločinima koji bi potvrdili krivicu NK. Kao što je razmatrano ranije u presudi, postoje ekshumacioni i post mortem dokazi koji potvrđuju smrt navedenih osoba (stav 108. above). Međutim, to ne pomaže u donošenju zaključaka o identitetu izvršilaca. U vezi ubistva AA, tužilaštvo se poziva na anonimnog svedoka C i svedoka D, ali ni ti svedoci ne daju dokaze o identitetu izvršilaca.

195. Čak i u slučaju da iskazi AZ nisu bili izuzeti, sudsko veće ne bi bilo u mogućnosti da donese odluku o krivici NK na osnovu tih iskaza, po sili člana 157(4). ZKPK, koji propisuje da 'sud ne može nikoga da proglasi krivim samo na osnovu svedočenja koje je dao kooperativni svedok'.

---

¹⁹³ Optužnica, pp.28, 29.

¹⁹⁴ Optužnica, pp.32, 33.

¹⁹⁵ Optužnica, pp.29, 30, 30, 31. Napominje se da je na stranicama 29, 30 optužnice tužilaštvo kvalifikovalo zločin protiv srpskog vojnog zarobljenika kao mučenje. Međutim, optužba vezana za NK ne sadrži krivično delo mučenja, nego 'narušavanje telesnog integriteta i zdravlja srpskog vojnog zarobljenika' (pogledati tačku optužnice 4 protiv NK u optužnici, p.4).

¹⁹⁶ Optužnica, pp.27, 28.

196. Sudsko veće nalazi da nije sa sigurnošću utvrđeno da je NK počinio dela za koje se optužuje, shodno članu 390 3). ZKPK-a.

C. NXK

197. Optužnica navodi da je NXK, kao pripadnik OVK, i u saizvršilaštvu sa ostalim navedenim optuženima, narušio telesni integritet i zdravlje srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika, pritvorenih u pritvornom centru Klečka. Po nalazu sudskog veća anonimni svedok H i njegov brat su bili podvrgnuti okrutnom postupanju u pritvornom centru OVK u Klečki, najverovatnije februara 1999 godine, kao i SA, negde u martu 1999. do 03. aprila 1999 godine.

198. Za navode o narušavanju telesnog integriteta i zdravlja srpskih i albanskih civila kao i srpskih vojnih zarobljenika, tužilaštvo se u optužnici oslanja na anonimne svedoke B, I, L i M, koji su videli NXK u pritvornom centru Klečka.¹⁹⁷ U vezi sa ovim, sudsko veće je našlo da sami uslovi pritvora kao takvi nisu predstavljali okrutno postupanje.

199. Sudsko veće zapaža da su optužbe protiv NXK donešene od strane tužilaštva zasnovane na aktivnom učešću NXK u navodnim zločinima a ne na nadređenoj odgovornosti. Stoga će sudsko veće ispitati samo odgovornost NXK po osnovu njegovog navodnog aktivnog učešća.

200. Iz dokaza proizilazi da je oko, i tokom tog perioda vremena, NXK delovao na različitim lokacijama na Kosovu.

201. Preciznije, BAZ, koji se u julu/avgustu 1998 godine priključio vojnoj policiji i bio stacioniran u Belanici, je dao iskaz da je vođa njegovog odreda bio UG, koji je dalje bio odgovoran NXK. BAZ

---

¹⁹⁷ Optužnica, p.26.

je vođao UG i NXK kako dolaze i odlaze. Kasnije je BAZ saznao da je NXK bio stacioniran u 'Kosterc / Nishor', kao šef vojne policije.¹⁹⁸

202. Iz izjave NXK sledi da je od decembra 1998 on bio premešten u operacionu zonu Paštrik, u Kostrce (Suva Reka), kao komandir vojne policije, a 123. brigada je bila odgovorna za tu oblast.¹⁹⁹

203. Svedok A je dao iskaz da je NXK bio oficir vojne policije koji je delovao u operacionoj zoni Paštrik. Dalje, svedok A se prisetio da je kontaktirao NXK kada je A otišao u zatvor Kravasarija.²⁰⁰

204. prema iskazu BZ, NXK je bio član 121. brigade, i od decembra 1998. ili januara 1999. on je bio komandir bataljona vojne policije, pod direktnom komandom uprave vojne policije na čelu sa FL. Bataljon vojne policije je bio raširen na različite lokacije, Divljaka, Berisa i Ladrovac. Prema onome što je BZ znao, NXK se kretao između ovih lokacija shodno potrebama.²⁰¹

205. Dalje, dokazi ukazuju da je oko i tokom tog perioda vremena NXK viđan i u pritvornom centru Klečka.

206. Prema oceni anonimnih svedoka L, M, I i B, NXK je izvršavao određene funkcije u pritvornom centru Klečka, u kontekstu postupaka protiv pripadnika OVK. Međutim, nijedan od svedoka nije povezo NXK upravo sa okrutnim postupanjem nad određenim osobama, kao što su anonimni svedok H ili njegov brat, ili SA.

207. Anonimni svedok L je izjavio da je bio pripadnik OVK, da je 1999. odlučio da se pridruži drugoj brigadi, i da je bio pozvan u Javor. Kada je svedok L stigao u Javor, uhapšen je od strane mlađeg pripadnika OVK, pripadnika vojne policije OVK, i onda odveden i pritvoren u Klečki.

---

¹⁹⁸ BAZ, *supra* beleška 54.

¹⁹⁹ NXK, *supra* beleška 63, p.3.

²⁰⁰ Svedok A, *supra* beleška 69, p.7.

²⁰¹ BZ, *supra* beleška 45, p.5.

Sledećeg dana je ispitivan od strane pripadnika OVK pod imenom ON iz Belanice. Anonimnom svedoku L je i rečeno da nije trebao da se pridruži drugoj brigadi, bez predhodnog odobrenja. Ispitivanje anonimnog svedoka L je prekinuto od strane 'NX', sa prezimenom [redacted] ili KR, koji je posle rata radio kao policajac u Prizrenu. I upravo je NX bio taj koji je pustio svedoka L iz pritvornog centra Klečka. Tokom svog zatočeništva, anonimni svedok L je video još jednog pritvorenog pripadnika OVK, koji mu je rekao da je bio pretučen naočigled njegove familije kada je dovođen u pritvor. Međutim, svedok L nije video da je iko bio tučen u pritvornom centru Klečka. Anonimni svedok L isto tako nije video ni jednog drugog zatvorenika u Klečki.²⁰²

208. Anonimni svedok I, bivši pripadnik OVK, izjavio je da je između maja 1999. i juna 1999. bio stacioniran u Klečki. On je lično poznao zatvorskog čuvara AZ ('MZ'). Anonimni svedok I je redovno viđao AZ u Klečki. Često je viđao i NXK u pritvornom centru Klečka, koji je pod komandom imao devet brigada vojne policije, od 121. brigade do 129. brigade. Svedok I je video i mnoge druge pripadnike OVK i vojne policije u Klečki. Čuo je da je dosta osoba odvedeno u Klečku ali nije bio svedok ikakvih zločina.²⁰³ U drugoj izjavi, anonimni svedok I se prisetio da je aprila 1999 godine, kada je četiri srpskih oficira dovedeno u Klečku, NXK bio taj koji je preuzeo dužnost nad srpskim oficirima.²⁰⁴

209. Anonimni svedok M je dao iskaz da je on civil i da je uhapšen u martu ili aprilu 1999. i odveden u Klečku. On je istog dana ispitivan, i od osobe koju je svedok M opisao kao sudiju. Svedoku M je prećeno drvenim motkama, ali nije bio udaran. Jedna osoba pod maskom je stajala pored vrata i pretila svedoku M da će da ga tuče. U svojoj kasnijoj izjavi anonimni svedok M je izjavio da ga je, nakon što je sudija završio ispitivanje, osoba pod maskom udarila dvaput po leđima.²⁰⁵ U daljoj izjavi svedoka M se kaže da je NXK u određenom trenutku došao zajedno sa sudijom, upitao zašto su svedok M i neke druge osobe tu, otvorio vrata i pustio ih. Svedok M je rekao da je čuo osobe koje su vrištale na gornjem spratu tokom njihovog ispitivanja. Nakon

---

²⁰² Anonimni svedok L, *supra* beleška 111.

²⁰³ Anonimni svedok I, *supra* beleška 99.

²⁰⁴ Dokaz P6, Anonimni svedok I, *supra* beleška 100.

²⁰⁵ Anonimni svedok M, *supra* beleška 53.

njihovog povratka izgledali su kao da su tučeni. Međutim, svedok M nije lično bio svedok prebijanja. Svedok M nije znao organizaciju niti hijerarhijsku strukturu zatvora Klečka. Svi, osim sudije, su imali maske. Svedok M je kasnije čuo glasine da je ime sudije ON i da je on iz Belanice. Svedok M je smatrao da je pritvorni centar Klečka bio pod odgovornošću FL, koji je vodio 121. brigadu. Ona je delovala u toj oblasti i glavni štab brigade se nalazio u Klečki. Svedok M nije znao ko je bio zadužen za zatvor.²⁰⁶

210. Sudsko veće zapaža da iskaz anonimnog svedoka M upućuje na prisustvo NXK u zatvoru Klečka otprilike u vreme kada je svedok M čuo određene osobe kako vrište na gornjem spratu i video da su te osobe izgledale pretučene. Izjava anonimnog svedoka M je znatno redukovana u skladu sa merama zaštite identiteta svedoka. Iz izjave svedoka M nije jasno ko su bile te osobe, i da li te osobe mogu biti anonimni svedok H, njegov brat, ili SA. Iskaz svedoka M nije dovoljan za donošenje određenih zaključaka vezano za odgovornost NXK. Pored toga, drugi dokazi ne potvrđuju ponašanje NXK prilikom podvrgavanja određenih osoba okrutnom postupanju, kao što su anonimni svedok H, njegov brat, ili SA. U svakom slučaju, sudsko veće mora da podseti na član 157(3) ZKPK-a koji bi ograničio sudsko veće u donošenju odluke o krivici optuženog '... samo na osnovu svedočenja, ili dajući presudan značaj svedočenju, jedinog svedoka čiji je identitet nepoznat odbrani i optuženom'.

211. Prema anonimnom svedoku B, bivšem pripadniku OVK, on je pritvoren u Klečki najverovatnije u maju 1999 godine. Kada je svedok B ušao u dvorište kuće u Klečki, video je NXK, koga je on znao kao šefa vojne policije. NXK je upitao svedoka B zašto je on tu i ko mu je dao dozvolu da se popne na vrh planine (stav 66. iznad). Dalje je svedoku B rečeno da će morati da ostane u zatvoru dokle god je njegov slučaj pod istragom. Anonimni svedok B se prisetio da je nadzornik zatvora bio AM. Nakon pet ili šest dana, svedok B je odnešen gore, gde je svedok B opet video NXK i još jednu osobu. Svedok B je još jednom objasnio da je, nakon što je uhvaćen od strane srba, morao da im kaže lokacije OVK kao i imena pripadnika OVK koje je on znao. Anonimni svedok B je pušten iz Klečke nakon 21. dan, zbog rizika od srpske ofanzive. Tokom

---

²⁰⁶ Anonimni svedok M, *supra* beleška 85.

njegovog zatočenja u Klečki, svjedok B nije video nikakve zločine.²⁰⁷ U vezi sa anonimnim svjedokom B, sudsko veće zapaža da je svjedoku A pokazano rešenje, od dana 17. maja 1999, od strane vojnog suda OVK, koje naređuje pritvor za anonimnog svjedoka B od 14. maja 1999 do 14. juna 1999 godine.²⁰⁸ Svjedok A je prepoznao svoj potpis, međutim nije se sećao tačnog slučaja anonimnog svjedoka B. Svjedok A je izjavio da bi on takav tip dokumenta dao osobi koja je odgovorna za zatvor, bez ikakve sumnje. Međutim, svjedok A nije mogao da se seti imena osobe koja je upravljala zatvorom u Klečki.²⁰⁹ Sa ovim u vezi, sudsko veće primećuje da je izvesno da je svjedok A poznavao FL, NXK, NK, 'BF' i 'FT'.²¹⁰

212. Sudsko veće zapaža da, iako je svjedok A naveo da je redovno odlazio u zatvor Klečka, on se sećao NXK samo kao oficira vojne policije operativne zone Paštrik. Dok sa druge strane iskazi anonimnih svjedoka L, I, M i B iznad upućuju na to da je NXK imao određenu vlast u zatvoru Klečka. Isto tako, NB, bivšem članu OVK, je rečeno da su AJK, AO, AGO i DR pritvoreni u zatvoru Klečka. Sva četvorica, osim AO, su pripadali vojnoj policiji OVK. NXK i 'BF' su im rekli da su uhapšeni i zatražili da predaju svoje oružje. Štaviše, NXK je izdavao naređenja zatvorenicima i vojnicima u zatvoru Klečka i bio je zadužen za zatvor.²¹¹

213. Bez obzira na indikacije u iskazu da je NXK imao određenu vlast u zatvoru Klečka, sudskom veću nije dozvoljeno da se dalje upušta u dalje ispitivanje i, štaviše, ne može da izvuče bilo kakve zaključke u vezi sa ovim. Optužnica navodi samo aktivno učešće NXK u zločinima, i sudsko veće ne može izaći iz tog okvira. Optužnica, uprkos dokazima koji mogu podržati navode nadređene odgovornosti, ne sadrži takve optužbe protiv NXK. Što se tiče odgovornosti NXK, sudsko veće procenjuje da, iako je imao veze sa zatvorom Klečka i bio je viđen tamo, to NXK ne povezuje sa konkretnim navodnim zločinima, kao što je okrutno postupanje nad anonimnim svjedokom H, njegovim bratom ili SA.

---

²⁰⁷ Anonimni svjedok B, *supra* beleška 81.

²⁰⁸ Svjedok A, *supra* beleška 69, prilog izjavi 0096-09-EWC2/025

²⁰⁹ Svjedok A, *supra* beleška 69, pp.8, 3.

²¹⁰ Svjedok A, *supra* beleška 69, pp.4, 6, 7.

²¹¹ Dokaz P 17, NB, STRK zapisnik o saslušanju svjedoka u istrazi, 12.09.2011, Dokaz tužilaštva registrator P 1 - P 31.

214. U optužnici se dalje navodi da je NXK, postupajući u saizvršilaštvu, ubio AA; mučio; i učestvovao u ubijanju četiri srpska vojna zarobljenika koji su bili pritvoreni u zatvoru Klečka; narušio telesni integritet i zdravlje srpskog vojnog zarobljenika koji je bio pritvoren u zatvoru Klečka; i nakon toga učestvovao u njegovom ubistvu; kao i da je učestvovao u ubijanju VM i ND.

215. Sudsko veće zapaža da je tužilaštvo zasnovalo krivicu NXK u svim ovim zločinima na osnovu svedočenja kooperativnog svedoka AZ. Ne postoje dalji dokazi u spisu koji bi potvrdili ponašanje NXK u izvršenju ovih navodnih zločina. Kao što je razmatrano gore u presudi, postoje ekshumacioni i post mortem dokazi u vezi činjeničnih navoda, međutim, ti dokazi nimalo ne sugerišu identitet izvršilaca. Kao rezultat toga, čak i da dokazi AZ nisu isključeni, sudsko veće bi bilo ograničeno u donošenju odluke o krivici na osnovu iskaza jedinog svedoka, ograničeno članom 157 (4). ZKPK-a.

216. Sudsko veće nalazi da nije u dovoljnoj meri dokazano da je NXK izvršio dela za koja se optužuje, shodno članu 390 3). ZKPK-a.

D. FL

217. U optužnici se navodi da je FL, u svojstvu pripadnika i komandira OVK, i kao osoba koja je imala sveobuhvatnu kontrolu nad pritvornim centrom Klečka, u saizvršilaštvu sa ostalim navedenim optuženima, narušio telesni integritet i zdravlje neutvrđenog broja srpskih i albanskih civila kao i srpskih vojnih zarobljenika, pritvorenim u pritvornom centru Klečka. Treba podsetiti da je sudsko veće našlo da uslovi pritvora *per se* nisu predstavljali okrutno postupanje, ali da su anonimni svedok H, njegov brat i SA bili podvrgnuti okrutnom postupanju.

218. Dalje, optužnica ističe da je FL, u svojstvu pripadnika i komandira OVK, mučio srpskog vojnog zarobljenika, pritvorenog u pritvornom centru Klečka; i učestvovao u ubijanju VM i ND, dvojice srpskih policajaca pritvorenih u pritvornom centru Klečka.

1. Uloga FL u zatvoru Klečka

219. U vezi sa ulogom FL u pritvornom centru Klečka, optužnica navodi da je FL imao sveobuhvatnu komandu i kontrolu nad pritvornim centrom. FL je bio na čelu vojne policije OVK u toj oblasti, i izdavao je naređenja gde će se zatvorenici pritvarati. Optužnica kaže da je FL imao vlast da izdaje naređenja za otpust i pogubljenje određenih zatvorenika.²¹²

220. Procena je sudskog veća da dokazi upućuju da je tokom tog perioda vremena FL bio na čelu vojne policije OVK, unutar glavnog štaba OVK u selu Divljaka. Pre njegovog imenovanja na tu poziciju, on je bio komandir 121. brigade. Zamenik FL je bio HS ('TI'), koji je, nakon što je FL postavljen u glavnom štabu OVK, postao komandir 121. brigade.

221. Sudsko veće izvlači ovakve nalaze iz izjava različitih svedoka. NM je pri kraju 1998 godine dodeljen glavnom štabu OVK u selu Divljaka (stav 63. iznad). NM je dao iskaz da je FL na početku bio komandir 121. brigade. Prilikom restrukturiranja glavnog štaba, FL je imenovan za šefa vojne policije OVK, a zamenik FL, HS, ga je zamenio na mestu komandira 121. brigade.²¹³

222. Ovo je potvrđeno iskazom BZ (stavovi 61, 63. iznad), koji je radio kao načelnik generalštaba OVK u selu Divljaka od januara 1999. do sredine aprila 1999 godine. Po svedočenju BZ, FL je bio komandir 121. brigade a njegov zamenik je bio HS. Od januara 1999. do aprila 1999 godine FL je imenovan za šefa vojne policije OVK, nakon restrukturiranja OVK u novembru-decembru 1998. HS je onda postao komandir 121. brigade.²¹⁴

---

²¹² Optužnica, p.26.

²¹³ NM, *supra* beleška 66.

²¹⁴ BZ, *supra* beleška 45, pp.2, 3, 4; isto BAZ, *supra* beleška 54, p.3.

223. I ostali svedoci, AQ,²¹⁵ AO,²¹⁶ NB,²¹⁷ svedok G,²¹⁸ IZ,²¹⁹ RI (bivši pripadnik 121. brigade),²²⁰ FK (bivši pripadnik vojne policije OVK),²²¹ su ukazivali da je tokom tog perioda vremena HS bio komandir 121. brigade. Po iskazu BZ 'BF', kao pripadnik 121. brigade, je početno bio pod komandom FL a onda pod komandom HS.²²²

224. Pored dokaza koji su predhodno pomenuti, dalji dokazi potvrđuju da je i vojna policija OVK delovala u bazi OVK u Klečki. Prema anonimnom svedoku I, vojna policija OVK se nalazila na gornjem spratu baze OVK u Klečki.²²³ Po iskazu svedoka A, vojna policija OVK je imala fizičku kontrolu nad zatvorom Klečka.²²⁴ Kao što je navedeno gore u presudi (stav 76.) svedok D, bivši vojnik u srpskoj armiji, je u martu 1999. bio pritvoren i u zatvoru Klečka na 10 dana. U Klečki je svedok D video mnoge pripadnike OVK. Svedok D je lično video kako pripadnik OVK ženskog pola prebija 'SH (stav 76. iznad). Pomenuti ženski pripadnik je nosila kamuflažnu uniformu ali je imala značku na njenoj ruci, na kojoj je pisalo 'vojna policija' na albanskom jeziku. Prema svedoku D, ona je bila neka vrsta oficira vojne policije.²²⁵ Po sećanju anonimnog svedoka B, prilikom njegovog pritvora u zatvoru Klečka, oficir vojne policije 'FE' je čuvao pritvorene osobe.²²⁶

225. Po iskazu FK, koji je bio dodeljen vojnoj policiji početkom 1999 godine, on nikada nije čuvao zatvorenike, ali je moguće da je neki pripadnik vojne policije čuvao zatvorenike u bazi OVK u Klečki.²²⁷

---

²¹⁵ AQ, *supra* beleška 45, pp.3, 4, 5.

²¹⁶ AO, *supra* beleška 45, p.3.

²¹⁷ Dokaz P 17, NB, *supra* beleška 189, p.2.

²¹⁸ Svedok G, *supra* beleška 45, p.3.

²¹⁹ IZ, *supra* beleška 60, p.3.

²²⁰ RI, 24.05.2011, Izveštaj ispitivanja svedoka Euleks policije, p.3, STRK registrator D.

²²¹ FK, *supra* beleška 56, pp.4, 5.

²²² BZ, *supra* beleška 45, p.5.

²²³ Anonimni svedok I, *supra* beleška 99, p.5.

²²⁴ Svedok A, *supra* beleška 69.

²²⁵ Svedok D, 24.12.2010, Izveštaj o ispitivanju svedoka Euleks policije, pp.5, 6, STRK register C.

²²⁶ Anonimni svedok B, *supra* beleška 81, p.5.

²²⁷ FK, *supra* beleška 56, pp.4, 5.

226. Dokazi isto upućuju da je vojna policija OVK možda bila zadužena i da sprovodi istrage. Svedok A se prisetio slučaja SA. Za SA je rečeno da je bio zatvorski direktor u Vučitrnu ili Mitrovici i da je mučio mnoge političke zatvorenike. Prema svedoku A, slučaj SA nikada nije došao do njega, i samo su istražitelji, misleći na vojnu policiju OVK, radili na slučaju.²²⁸

227. Kao što je rečeno ranije, iz dokaza isto proizilazi da se NXK, kao pripadnik vojne policije OVK, nalazio u bazi OVK u selu Klečka.

228. Dalje, dokazi upućuju na to da su pripadnici vojne policije OVK vršili transport pritvorenika do, i iz Klečke. Svedok A je u svom iskazu rekao da je vojna policija OVK odvela u zatvor Klečka braću KR, koji su bili optuženi za saradnju sa srbima. Isto tako, svedok A se prisećao da je moguće da je on zatražio od vojne policije OVK da dovedu BKU na dodatno ispitivanje u vezi navoda za dezerterstvo.²²⁹ AH, pripadnik vojne policije OVK, prisetio se da je jednom prilikom ispratio uhapšenog vojnika do svedoka A.²³⁰ Svedok V, bivši član OVK, koji je služio i u 121. brigadi, je u svom iskazu rekao da je vojna policija OVK bila zadužena za transfer zatvorenika od privremenog zatvora u selu Sedlare do zatvora u Klečki.²³¹ Sličan način rada se može videti i na drugim lokacijama. Preciznije, po iskazu BZ, disciplinski centar u selu Ldrovac je bio pod nadležnošću vojnog suda OVK, ali je vojna policija OVK čuvala zatvor i zatvorenike.²³²

229. Što se tiče komandnog položaja koji je vršio FL u vezi sa pritvornim centrom Klečka, sudsko veće beleži da je anonimni svedok I izjavio da je video FL nekoliko puta u Klečki godine 1999, i da je FL bio stacioniran u zgradi gde se nalazila kuhinja.²³³ U isto vreme dokazi upućuju na razne pripadnike OVK koji su u nekoliko različitih navrata identifikovani da su bili zaduženi za zatvor Klečka ili da su izdavali naređenja da se određene osobe pritvore, otpuste ili ubiju. U mnogo navrata su svedoci davali iskaz da je od njih traženo da se jave u Klečku ili su bili

---

²²⁸ Svedok A, *supra* beleška 69.

²²⁹ Svedok A, *supra* beleška 69.

²³⁰ AH, *supra* beleška 67, p.3.

²³¹ Svedok V, *supra* beleška 79.

²³² BZ, *supra* beleška 45.

²³³ Anonimni svedok I, *supra* beleška 99, p.6.

odvođeni u pritvor u Klečku, međutim, svedoci nisu pružili dokaze koji bi omogućili sudskom veću da ustanovi da li je to bilo pod nadređenom odgovornošću FL.

230. Svedok A je bio šef pravnog odeljenja u glavnom štabu OVK u selu Divljaka a održavao je i vojna suđenja kao sudija. Po iskazu svedoka A, BKU, bivši komandir OVK brigade, je uhapšen i donešen ispred svedoka A. BKU je rekao svedoku A da je cela njegova brigada dezertirala, i da je on otišao u Albaniju. S obzirom na ozbiljnost slučaja, svedok A ga je osudio na smrt ispred streljačkog voda. Međutim, počela je NATO intervencija i svedok A je preuzeo odgovornost za ne izvršenje njegove kazne i odlučio je da BKU zaslužuje još jednu šansu. BKU je pušten i nakon toga se hrabro borio.²³⁴ Ne postoji nikakva referenca vezano za bilo kakvu ulogu FL u ovom procesu.

231. Po sećanju svedoka E, koji je radio zajedno sa svedokom A, svedok A mu je ispričao priču o BKU i da je BKU bio u zatvoru. Svedok A je bio veoma zabrinut za situaciju BKU, i upitao svedoka E šta da rade povodom njega.²³⁵

232. I BZ se sećao slučaja BKU. Prema BZ, doneta je odluka da se uhapsi BKU i da se izvede pred vojni sud znajući koliko je ozbiljno BKU navodno prekršio vojna pravila.²³⁶ BZ nije bio siguran gde je BKU bio pritvoren. Nakon NATO intervencije, počela je srpska ofanziva. I dok su srpske snage razbijale liniju fronta, svedok A je upitao BZ za vojnike koji su u to vreme bili u pritvoru, uključujući i BKU. BZ je rekao da oni trebaju biti pušteni i da se njihovi slučajevi ponovo razmotre nakon rata. Svedok A je delio isto mišljenje.²³⁷

233. Nakon što je svedok A saznao za zatvaranje dva srpska vojnika u zatvoru Klečka, svedok A je otišao u pritvorni centar Klečka da ih poseti. Kako je sudsko veće našlo, ta dva zatvorenika su bila anonimni svedok H i njegov brat. U vezi oslobađanja svedoka H i njegovog brata, svedok A

---

²³⁴ Svedok A, *supra* beleška 69, p.5.

²³⁵ Svedok E, *supra* beleška 45, p.4.

²³⁶ BZ, *supra* beleška 45, p.4.

²³⁷ BZ, *supra* beleška 45, p.5.

je izjavio da se konsultovao sa BZ, i naredio da se oba zatvorenika predaju OEBS-u.²³⁸ Sudsko veće beleži da je prema anonimnom svedoku H, osoba koja je posetila njega i njegovog brata nakon prebijanja njemu rekla da on nije znao da su bili uhvaćeni od strane OVK. Anonimni svedok H je mislio da je ta osoba pod tim podrazumevala da je mogla nešto da uradi da je znao da su on i njegov brat odvedeni od strane OVK.²³⁹

234. Što se tiče OVK zatvora u Klečki, po iskazu AQ, bivše pripadnice OVK, izgledalo je kao da je HS bio zadužen za kuću u Klečki.²⁴⁰ Iako je svedok A u njegovoj izjavi pominjao direktora zatvora u Klečki, svedok A nije dao iskaz o njegovom identitetu. Što se tiče HS, svedok A je izjavio da on ne poznaje nikoga pod imenom HS, ali se svedok A prisetio osobe 'TI', koji je bio komandir u to vreme. Svedok A je video osobu 'TI' u Klečki.²⁴¹

235. Svedok V je dao iskaz da je bio pritvoren u zatvoru Klečka 56 dana i da je bio zajedno sa BKU. Prema svedočenju svedoka V, komandir i šef zatvora je bio 'MZ', a njegovo ime je bilo AM,²⁴² i da su HS i 'MZ' proveravali ko je ulazio i izlazio iz zatvora. U vezi sa ovim, sudsko veće beleži da se svedok A sećao 'MZ' kao običnog pripadnika a da je svedoku A bilo poznato ime AZ, ali da nije mogao da se seti njegovog lica.²⁴³ Dok sa druge strane, prema anonimnom svedoku I, koji je bio stacioniran u Klečki negde u maju 1999, junu 1999 godine, AZ ('MZ') je bio čuvar u zatvoru Klečka. AZ je nosio crnu uniformu sa znakovima vojne policije na levoj ruci. Još jedan čuvar zatvora je bio i AK.²⁴⁴ Po iskazu anonimnog svedoka C, on je iz zatvora Klečka otpušten od strane 'MZ' [name redacted]. Svedok C je mislio da je 'MZ' direktor zatvora. Po svedočenju svedoka C, zatvorenici su odvođeni iz podruma gore na sprat na ispitivanje od strane osobe za

---

²³⁸ Svedok A, *supra* beleška 69, p.5.

²³⁹ Anonimni svedok H, *supra* beleška 123, p.9.

²⁴⁰ AQ, *supra* beleška 45, p.5.

²⁴¹ Svedok A, *supra* beleška 69.

²⁴² Svedok V, *supra* beleška 79, pp.6, 10.

²⁴³ Svedok A, *supra* beleška 69, p.8.

²⁴⁴ Anonimni svedok I, *supra* beleška 99, pp.5, 6.

koju je svedok C čuo da ga neko zove 'komandir H.'²⁴⁵ Anonimni svedok B je izjavio da je nadzornik zatvora bio AM.²⁴⁶

236. Tokom svog pritvora, svedok V je dva puta ispitivan od strane FL, HS, svedoka A i 'MZ'. Svedok A je bio sudija, a FL i HS su bili tužitelji. Svedoka V je branio advokat iz Peći. Postupak je sproveden u Novom Selu, u privatnom objektu. Nakon postupka, svedok V je otišao pravo kući.²⁴⁷

237. Po iskazu svedoka V, BKU je ispitivao svedok A, FL, ali od svih najviše HS ('TI'). Jednog dana je BKU primio pismo, za koje je svedok V mislio da je smrtna presuda. Prema svedoku V, jedina osoba koja je imala vlast da napise takvo pismo je bio svedok A. Svedok V se isto prisetio i prebijanja mladića, starosti od oko 17 godina, koji je ukrao neke stvari. Svedok je mogao čuti kako tuku tog mladića. Mladić je rekao da ga je tukao BH, koji je čuvao zatvorenike.²⁴⁸

238. Po sećanju svedoka G, bivšeg pripadnika 121. brigade, pozvan je na intervju u Klečku zbog rasprave ili tuče sa nekim zatvorenicima. U Klečki ih je komandir HS ('TI') naterao da se rukuju, i rekao im da ne treba da se tuku međusobno.²⁴⁹

239. U svetlu gorenavedenih dokaza, sudsko veće procenjuje da su različite osobe bile aktivne u zatvoru Klečka.

240. Što se tiče FL, svedok A je dao iskaz da je čuo da su braća KR puštena iz zatvora Klečka od strane FL i da je samo FL imao tu moć zbog toga što je on bio šef vojne policije.²⁵⁰ Pored toga, svedok T je izjavio da mu je jedan od pritvorene braće NXK rekao (stav 99. iznad) da ga je FL

---

²⁴⁵ Anonimni svedok C, *supra* beleška 84, p.5.

²⁴⁶ Anonimni svedok B, *supra* beleška 81, p.5.

²⁴⁷ Svedok V, *supra* beleška 79.

²⁴⁸ Svedok V, *supra* beleška 79.

²⁴⁹ Svedok G, *supra* beleška 45, p.3.

²⁵⁰ Svedok A, *supra* beleška 69, p.4.

pustio.²⁵¹ Sudsko veće beleži da se pomenuti dokaz zasniva na prepričavanju. Slična tvrdnja je data od strane anonimnog svedoka M, čije je mišljenje da je FL bio na dužnosti po različitim funkcijama u pritvornom centru Klečka. U isto vreme, anonimni svedok M je izjavio da on nije znao ko je bio zadužen za zatvor, ako se to može i nazvati zatvorom, jer je to bila samo kuća.²⁵²

241. U vezi sa izjavama svedoka A, svedoka T i anonimnog svedoka M, sudsko veće zapaža da svedoci nisu dali iskaz da su lično videli da je upravo FL izdavao bilo kakve instrukcije ili naređenja ili da je imao disciplinska ovlašćenja u Klečki.

242. Štaviše, sudsko veće zapaža da je po iskazu anonimnog svedoka I, kada su u aprilu 1999. četiri pripadnika OVK donela u Klečku četiri srpska oficira, i kada ih je preuzela vojna policija, i FL bio prisutan toga dana u Klečki. Prema anonimnom svedoku I, on je video FL u kuhinji, međutim, on nije znao da li se FL uopšte bavio ovim zatvorenicima.²⁵³

243. U smislu goreiznešenog, dokazi ne utvrđuju sa sigurnošću da je FL znao ili je imao razloga da zna da će određene osobe, kao što su anonimni svedok H, njegov brat ili SA, biti podvrgnuti, ili su već bili podvrgnuti okrutnom postupanju; i da FL nije preduzeo neophodne i razumne mere kako bi sprečio zločine ili kaznio njihove počinioce.

244. Optužnica pominje i poziciju FL kao šefa vojne policije OVK u toj oblasti.²⁵⁴ Međutim, to samo po sebi nije dovoljno. Nadređena odgovornost se zasniva na **stvarnoj moći** nadređenog da kontroliše radnje svojih podređenih, imajući **materijalnu mogućnost** da spreči i kazni izvršenje zločina.²⁵⁵ U ovom određenom slučaju, dokazi izvedeni od strane tužilaštva ne utvrđuju da je FL imao komandu nad radom pritvornog centra Klečka kako bi ga učinili odgovornim za okrutno postupanje nad određenim osobama.

---

²⁵¹ Svedok T, *supra* beleška 122, p.5.

²⁵² Anonimni svedok M, *supra* beleška 85, p.5.

²⁵³ Dokaz P6, anonimni svedok I, *supra* beleška 100.

²⁵⁴ Optužnica, p.26.

²⁵⁵ *Tužilac v. Zejnil Delalić, Zdravko Mucić, poznat kao 'Pavo', Hazim Delić, Esad Landžo, poznat kao 'Zenga'*, MKSJ, Sudska presuda, 16.11.1998, stav 377.

245. Sudsko veće napominje da je veoma često bilo nejasno pod čijim su uputstvima osobe hapšene i pritvarane u zatvoru Klečka.

246. Svedok A nije znao ko je uhapsio BKU i gde je BKU bio pritvoren pre nego je donešen do svedoka A.²⁵⁶ Isto je rekao i svedok E.²⁵⁷

247. BEK se prisetio da su u proleće 1999 godine snage OVK bile naterane od strane srpskih snaga da se povuku, i da je OVK došla u njegovo selo. Pripadnici OVK su se smestili u kuću u komšiluku. Nakon što je BEK video da je kuća prenatrpana, predložio je da grupa pripadnika OVK ode u njegovu kuću. Pripadnici OVK su ušli u njegovu kuću lomeći vrata, i BEK se potukao sa pripadnikom OVK koji je slomio vrata. Nakon nekoliko dana vojna policija OVK je došla do BEK i zatražila od njega da ode u Klečku kako bi dao izjavu. BEK je stigao u bazu OVK u Klečki i kontaktirao jednog od pripadnika tamo, koji je pokušao da ga ošamari, ali su mu ostali pripadnici govorili da to ne radi. Nakon toga BEK je jedan drugi pripadnik OVK rekao da treba da se javlja u bazu na svaka tri sata.²⁵⁸

248. Svedok N je dao iskaz da je nakon NATO intervencije, najverovatnije u maju 1999, odveden u pritvor od strane OVK i odveden u kuću u selu Klečka ili Beriša. Tamo je svedok N stavljen u podrum. Nakon tri dana svedok N je odnešen na gornji sprat na ispitivanje. Svedok N nije znao ko je bio komandir baze OVK.

249. AO, bivši pripadnik, je izjavio da su mu, otprilike 45 dana nakon početka NATO intervencije, pripadnici OVK rekli da ode u Klečku i da se javi 'TI' zbog optužbi da je povredio civila. Kada je otišao u bazu OVK u Klečki, AO nije video 'TI'. AO su tamo ispitivala tri ili četiri

---

²⁵⁶ Svedok A, *supra* beleška 69, p.5.

²⁵⁷ Svedok E, *supra* beleška 45, p.4.

²⁵⁸ BEK, *supra* beleška 45.

pripadnika OVK. AO je insistirao da mu se pokaže pisana odluka u vezi optužbi protiv njega. Njemu međutim nije data nikakva formalna odluka, i on je pušten sledećeg dana.²⁵⁹

250. Svedok F je dao iskaz da je u martu 1999 uhapšen od strane pripadnika OVK, u crnim uniformama, i da je odvežen u bazu OVK u selo Klečka. Osobe koje su uhapsile svedoka F se nisu predstavile. U Klečki je bio pritvoren zbog glasina da je bio protiv OVK. U Klečki je svedok F bio ispitivan od strane četiri ili pet osoba i zaključeno je da je došlo do nesporazuma prilikom njegovog pritvaranja. Svedok F nije poznavao ni jednu osobu od onih koji su ga uhapsili, niti čuvare, niti osobe koje su ga ispitivale.²⁶⁰

251. Pored toga, anonimni svedok B je dao iskaz da nije znao ko su oficiri vojne policije OVK koji su došli do njega i zatražili da se javi u Klečku.²⁶¹

2. Odgovornost FL

252. U svetlu gore navedenog, sudsko veće konstatuje da dokazi koje je izvelo tužilaštvo ne dokazuju van razumne sumnje da je FL imao najveću odgovornost u pritvornom centru Klečka, toliko da ga to čini odgovornim za okrutno postupanje prema nekim licima, kao što je anonimni svedok H, njegov brat ili SA. Dokazi takođe ne potvrđuju da je FL aktivno učestvovao u okrutnom postupanju prema nekim licima, uključujući anonimnog svedoka H, njegovog brata ili SA.

253. Dalje, nema dokaza, sem dokaza kooperativnog svedoka AZ, koji bi povezali FL sa navodnim mučenjem srpskog vojnog zatvorenika i ubistva VM i ND.

---

²⁵⁹ AO, *supra* beleška 45, pp.3, 4, 5.

²⁶⁰ Witness F, *supra* beleška 80, p.3.

²⁶¹ Anonymous Witness B, *supra* beleška 81, p.4.

254. Sudsko veće primećuje da se aktivno učešće FL u mučenju srpskog vojnog zatvorenika i ubistva VM i ND iz optužnice isključivo oslanja na dokaze kooperativnog svedoka AZ.²⁶²

255. Kao što je i ranije smatrano postoje obdukциони dokazi koji potvrđuju smrt pojedinih lica (stav 108 gore). Ipak, ne postoje dalji dokazi o identitetu počinioca. Stoga, čak uz dokaze kooperativnog svedoka AZ u spisu predmeta, sudsko veće nije u stanju da odluči o krivici, posebno imajući u vidu član 157 (4) ZKPK.

256. Sudsko veće konstatuje da nije dokazano van razumne sumnje da je FL počinio dela za koja je optužen, shodno članu 390 3) ZKPK.

E. NS

257. Optužnica navodi da je NS, u svojstvu pripadnika OVK koji je imao odgovoran položaj u pritvornom centru Klečka, u saučesništvu sa označenim optuženim ugrožavao telesni integritet i zdravlje srpskih i albanskih civila i srpskih vojnih zarobljenika koji su bili zatočeni u pritvornom centru Klečka. Sudsko veće je konstatovalo da uslovi u pritvornom centru sami po sebi ne predstavljaju okrutno postupanje prema pojedincima imenovanim u optužnici u pritvornom centru Klečka: anonimnom svedoku H, njegovom bratu i SA.

258. Dalje, u optužnici se tvrdi da je NS u saučesništvu sa drugim označenim optuženima mučio četiri srpska vojna zarobljenika koji su bili zatočeni u pritvornom centru, da je učestvovao u ubistvu četiri srpska vojna zarobljenika koji su bili zatočeni u pritvornom centru, da je ubio srpskog vojnog zarobljenika koji je bi zatočen u pritvornom centru, da je učestvovao u ubistvu AA i da je učestvovao u ubistvu VM i ND.

---

²⁶² Optužnica, str.27, 29, 30.

1. Uloga NS u zatvoru Klečka

259. Što se tiče uloge NS u pritvornom centru Klečka, optužnica navodi da je NS bio među onima koji su odgovorni za upravljanje zatvorom, uključujući prijem i prijavljivanje zatvorenika. Po dolasku u zatvor odgovornost za neke zatvorenike je prenet na NS.²⁶³

260. Nekoliko svedoka se seća NS ('FT'). QK je poznavao NS kao pripadnika OVK.²⁶⁴ Svedok A je znao njegov nadimak 'FT', ali nije znao njegovo pravo ime. Svedok A je često viđao 'FT' u Klečki.²⁶⁵ BZ se seća 'FT', kao oficira u komandi 121. brigade.²⁶⁶ Anonimni svedok I je video 'FT', kome je ime NN, nekoliko puta u Divjake. Prema anonimnom svedoku I, 'FT' je bio smešten u kasarni, ali mu je takođe bio dozvoljeno da uđe u glavni štab.²⁶⁷

261. U drugoj izjavi anonimni svedok I se seća da su aprila 1999. godine četiri srpska oficira dovedena u Klečku i da je vojni policajac NS ('FT') preuzeo odgovornost za srpske oficire.²⁶⁸

262. Nema daljih dokaza, sem dokaza kooperativnog svedoka AZ, o vezi NS sa pritvornim centrom u Klečki.

2. Odgovornost NS

263. Obzirom na gore navedeno sudsko veće smatra da dokazi nisu dovoljni da se ustanovi van razumne sumnje da je NS bio na odgovornom položaju u pritvornom centru Klečka kako je navedeno u optužnici. Dokazi koje je izveo tužilac ne dokazuju van razumne sumnje da je NS

---

²⁶³ Optužnica, p.25.

²⁶⁴ QK, *supra* beleška 47, p.4.

²⁶⁵ Svedok A, *supra* beleška 69, p.7.

²⁶⁶ BZ, *supra* beleška 45, p.5.

²⁶⁷ Anonimni svedok I, *supra* beleška 99, p.6.

²⁶⁸ Dokazni predmet P6, anonimni svedok I, *supra* beleška 100, p.2.

imao najveću odgovornost u pritvornom centru Klečka, toliku da ga to čini odgovornim za okrutno postupanje prema pojedinim licima, uključujući anonimnog svedoka H, njegovog brata ili SA. Dokazi takođe ne utvrđuju aktivno učešće NS u okrutnom postupanju prema pojedinim licima, uključujući anonimnog svedoka H, njegovog brata ili SA.

264. Navodi optužnice da je NS učestvovao u mučenju četiri srpska vojna zarobljenika pritvorenih u pritvornom centru Klečka, ubistvu srpskog vojnog pritvorenog u pritvornom centru Klečka, u ubistvu AA i ubistvu VM i ND se oslanjaju na dokaze kooperativnog svedoka Z.²⁶⁹ Nema daljih dokaza koji bi potvrdili da je NS počinio ove zločine.

265. Kako je ranije smatrano postoje obdukциони dokazi koji potvrđuju smrt pojedinih lica (stav 108 gore). Ipak, ne postoje dalji dokazi o identitetu počinioca. Stoga, čak uz dokaze kooperativnog svedoka AZ u spisu predmeta, sudsko veće nije u stanju da odluči o krivici, posebno imajući u vidu član 157 (4) ZKPK.

266. Sudsko veće smatra da nije dokazano van razumne sumnje da je NS počinio dela za koja se tereti, shodno članu 390 3) ZKPK.

267. U svetlu gore navedenog, dokazi koje je izveo tužilac nisu dovoljni za utvrđivanje krivice optuženog van razumne sumnje. Zato je utvrđeno da optuženi nije kriv po svim tačkama optužnice za koje se tereti.

VII. TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA I IMOVINSKOG ZAHTEVA

---

²⁶⁹ Optužnica, pp.28, 29, 30, 31, 32, 33.

268. Pošto je utvrđeno da optuženi nije kriv, prema članu 99. (2) 1) do 5) ZKPK, troškovi optuženih, branioca kao i troškovi prevođenja i tumačenja biće naplaćeni iz budžetskih sredstava po važećim tarifama, shodno članu 103. (1) ZKPK.

269. Nije podnet nikakav imovinski zahtev. Zbog toga nije doneto nikakvo rešenje shodno članu 396 (4) ZKPK.

Predsedavajući sudija:

Zapisničar:

EULEKS sudija Džonatan Velford-Karol

EULEKS Pravni referent

Zane Ratnis

Članovi veća:

Sudija Šćipe Ćerimi

EULEKS sudija Din Pineles

POUKA O PRAVNOM LEKU: Ovlašćena lica mogu da ulože pisanu žalbu na ovu presudu Vrhovnom Sudu Kosova u roku od petnaest (15) dana od dana prijema kopije presude, shodno članu 398 (1) ZKPK.

ANEKS I

DOKAZI KOJE JE PODNELO TUŽILAŠTVO

(STRK registrar B)

- 1) **Svedok Y**, 20.4.2012. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, STRK registrar B.
- 2) **Anonimni svedok C**, 21.09.2010. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi sa priložima, STRK registrar B.
- 3) **Anonimni svedok I**, 22.11.2010. godine, zapisnik - izjava svedoka sa ispitivanja, STRK registrar B.
- 4) **Svedok A**, 23.09.2010. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi sa priložima, STRK registrar B.
- 5) **Svedok F**, 02.01.2011. godine, zapisnik ispitivanja svedoka – izjava svedoka sa priložima, STRK registrar B.
- 6) **BKU**, 04.10.2010. godine i 15.10.2010. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi sa priložima, STRK registrar B.
- 7) **Svedok E**, 28.10.2010. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi sa priložima, STRK registrar B.
- 8) **Anonimni svedok B**, 04.12.2010. godine, zapisnik ispitivanja svedoka – izjava svedoka sa priložima, STRK registrar B.
- 9) **Svedok G**, 11.01.2011. godine, zapisnik ispitivanja svedoka – izjava svedoka sa priložima, STRK registrar B.
- 10) **Anonimni svedok H**, 24.08.2010. godine, zapisnik ispitivanja svedoka – izjava svedoka sa priložima, STRK registrar B.

(STRK regulator C)

- 11) **QK**, 14.06.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK regulator C.
- 12) **AQ**, 07.06.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi sa priložima, STRK regulator C.
- 13) **Svedok T**, 03.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK regulator C.
- 14) **Svedok D**, 24.12.2010, izveštaj - izjava svedoka u istrazi; 18.01.2011, SPRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, STRK regulator C.
- 15) **Svedok V**, 18.04.2011, Saslušanje u svojstvu svedoka sa priložima, STRK regulator C.
- 16) **HAB**, 08.04.2011, SPRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, STRK regulator C.
- 17) **IA**, 07.04.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK regulator C.
- 18) **NAM**, 06.04.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi sa prilogom, STRK regulator C.
- 19) **NM**, 05.04.2011, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi sa priložima, SPRK regulator C.
- 20) **BZ**, 05.04.2011, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi sa priložima, STRK regulator C.
- 21) **DD**, 04.04.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK regulator C.
- 22) **ZK**, 01.04.2011, SPRK zapisnik ispitivanja svedoka in u istrazi, STRK regulator C.
- 23) **BEK**, 08.01.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi sa priložima, STRK regulator C.
- 24) **Svedok N**, 04.01.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi sa priložima, STRK regulator C.
- 25) **Svedok O**, 24.12.2010, izveštaj - izjava svedoka u istrazi; 15.01.2011. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, oba u STRK regulatoru C.
- 26) **Svedok R**, 22.12.2010, izveštaj - izjava svedoka u istrazi sa priložima, STRK regulator C.
- 27) **NH**, 02.12.2010, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK regulator C.
- 28) **AO**, 30.11.2010, izveštaj - izjava svedoka u istrazi sa priložima, STRK regulator C.
- 29) **HK**, 20.10.2010. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi sa priložima, STRK regulator C.
- 30) **BT**, 08.10.2010. godine, izveštaj - izjava svedoka u istrazi sa priložima, STRK regulator C.
- 31) **JU**, 24.08.2010. godine, izveštaj - izjava svedoka u istrazi sa prilogom, STRK regulator C.
- 32) **GB**, 24.08.2010. godine, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK regulator C.

(STRK registrator D)

- 33) **Anonimni svedok L**, 12.04.2011. godine, SPRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 34) **Anonimni svedok M**, 30.03.2011. godine, izveštaj - izjava svedoka u istrazi; 20.05.2011. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, oba u STRK registratoru D.
- 35) **AH**, 14.12.2010. godine, izveštaj - izjava svedoka u istrazi; 27.05.2011. godine, SPRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, oba u STRK registratoru D.
- 36) **SB**, 27.05.2011. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 37) **Svedok U**, 25.06.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 38) **Svedok W**, 16.06.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 39) **IZ**, 19.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 40) **BAZ**, 23.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 41) **ST**, 25.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 42) **RI**, 24.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 43) **FK**, 31.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 44) **ZS**, 18.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi; 23.07.2011, STRK zapisnik ispitivanja svedoka, oba u STRK registratoru D.
- 45) **VS**, 17.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi; 23.07.2011, SPRK zapisnik saslušanja svedoka, oba u STRK registratoru D.
- 46) **LS**, 18.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi; 23.07.2011 SPRK zapisnik saslušanja svedoka, oba u STRK registratoru D.
- 47) **Svedok O**, 24.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 48) **Svedok Q**, 26.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi STRK registrator D.
- 49) **Svedok P**, 25.05.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.
- 50) **BET**, 05.04.2011, izveštaj - izjava svedoka u istrazi, STRK registrator D.

(STRK registrator F)

- 51) Otpusna lista, **dokument** označen **0096-09-EWC2/019**, STRK registrator F.
- 52) Potvrda, dokument označen **0096-09-EWC2/020**, STRK registrator F.
- 53) Potvrda o službi u OVK, dokument označen **0096-09-EWC2/021**, STRK registrator F.
- 54) Pravilnik o proceduri postupanja prema zatvorenicima, dokument označen **0096-09-EWC2/022**, STRK registrator F.
- 55) Napomena vojnom zatvoru, dokument označen **0096-09-EWC2/023**, STRK registrator F.
- 56) Službeni izveštaj, dokument označen **0096-09-EWC2/024**, STRK registrator F.
- 57) Presuda, dokument označen **0096-09-EWC2/025**, STRK registrator F.
- 58) Presuda, dokument označen **0096-09-EWC2/026**, STRK registrator F.
- 59) Službeni izveštaj, dokument označen **0096-09-EWC2/027**, STRK registrator F.
- 60) Službeni izveštaj, dokument označen **0096-09-EWC2/028**, STRK registrator F.
- 61) Službeni izveštaj, dokument označen **0096-09-EWC2/029**, STRK registrator F.
- 62) Rešenje, dokument označen **0096-09-EWC2/030**, STRK registrator F.
- 63) Zahtev, dokument označen **0096-09-EWC2/031**, STRK registrator F.
- 64) Zahtev, dokument označen **0096-09-EWC2/032**, STRK registrator F.
- 65) Rešenje, dokument označen **0096-09-EWC2/033**, STRK registrator F.
- 66) Uredba, dokument označen **0096-09-EWC2/034**, STRK registrator F.
- 67) Žalba, dokument označen **0096-09-EWC2/035**, STRK registrator F.
- 68) Obaveštenje, dokument označen **0096-09-EWC2/036**, STRK registrator F.

(STRK registrator H)

- 69) Izveštaj JIRZ EULEKS policije sa dnevnikom o istrazi, EWC broj **0068-09-EWC4**, STRK registrator H (pp. H2-H5).
- 70) Policijski izveštaj o ekshumaciji od 30.09.2009. godine, STRK registrator H (pp. **H6-H20**).
- 71) Rezime informacija, STRK registrator H (pp. **H21-H25**).
- 72) Policijski izveštaj o proceni sa priložima od 24-26.08.2009. godine, STRK registrator H (pp. **H30-H40**).

- 73) Nalog za ekshumaciju, obdukcioni pregled, obdukcija i identifikacija, PPP br. 685/09, od 08.09.2009. godine, STRK registrator H (p.H41).
- 74) Komunikacija između JIRZ i EULEKS JT, od 27.09.2009. godine, STRK registrator H (pp.H45-H46).
- 75) Izjave o proceduri za čuvanje dokumenata, STRK registrator H (pp.H47-H48).
- 76) Štampane izjave MKNO²⁷⁰ o nestalim osobama, STRK registrator H (pp.H49-H53).
- 77) UNMIK izveštaj o obdukciji od 29.10.2009. godine, STRK registrator H (pp.H54-H59).
- 78) Izjava o proceduri za čuvanje dokumenata, STRK registrator H (p.H60).
- 79) Predaja formulara za ekshumovana tela od 23.,25.09.2009. godine, STRK registrator H (pp.H61-H66).
- 80) Izvod iz matične knjige umrlih za BC, od 12.12.2009. godine (pp.H67-H68).
- 81) Informacija o identifikaciji žrtve, STRK registrator H (pp.H69-H91).
- 82) Izvod iz matične knjige umrlih za DV, od 12.12.2009. godine (pp.H92-H93).
- 83) Informacija o identifikaciji žrtve br. 1999-010047, STRK registrator H (pp.H94-H111).
- 84) Stranica sa fotografijama KER pregled, STRK registrator H (pp.H112-H134).
- 85) CD o lokaciji grobnice za ekshumaciju KER, STRK registrator H.

(STRK registrator I)

- 86) CD koji sadrži informacije o dokazima u elektronskoj formi, STRK registrator I.
- 87) Izveštaji obdukcije sa priložima o dva tela pronađena u grobnici KEQ, STRK registrator I (pp.1-198).

(STRK registrator L)

- 88) CD koji sadrži elektronsku verziju obdukcije i izveštaja o obdukciji, STRK registrator L.
- 89) **MG**, 20.01.2010. godine, zapisnik izjave veštaka u istrazi, STRK registrator L.
- 90) **TE**, 20.01.2010. godine, zapisnik sa saslušanja veštaka u istrazi, STRK registrator L.

---

²⁷⁰ Međunarodni komitet za nestale osobe

- 91) Slika mesta grobnice KER, STRK registrator L (pp.L7-L9).
- 92) Obdukcionni izveštaj i ante mortem izveštaj za telo KER01/001B, STRK registrator L (pp.L10-L96).
- 93) Obdukcionni izveštaj i ante mortem izveštaj za telo KER01/004B, STRK registrator L (pp.L97-L237).
- 94) Obdukcionni izveštaj i ante mortem izveštaj za telo KER01/005B, STRK registrator L (pp.L238-L335).
- 95) Obdukcionni izveštaj i ante mortem izveštaj za telo KER01/006B, STRK registrator L (pp.L336-L412).
- 96) Obdukcionni izveštaj i ante mortem izveštaj za telo KER01/004B, STRK registrator L (pp.L413-L516).

(STRK registrator M)

- 97) Policijski izveštaj o pretresu prostorija NS (dosije br. 1-3), 18.03.2011. godine, STRK registrator M.
- 98) Nalog za pretres GJPP 25/10 (PPS 07/10), od 17.03.2011. godine, STRK registrator M.
- 99) Prijava za zaposlenje u policiji NXX, od 23.04.2002. godine, STRK registrator M.
- 100) Policijski izveštaj o pretresu izvršenom u UU 02.02.2011. godine, sa priložima , STRK registrator M.
- 101) Nalog za pretres GJPP 25/10 (PPS 07/10), od 19.11.2010. godine, STRK registrator M.
- 102) Fotografije zaplenjene u kući NS, STRK registrator M.

(Sudski proces, registrator 1)

- 103) **AC**, 03.08.2011. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, registrator 1.
- 104) **BZ**, 29.07.2011. godine, STRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, registrator sudskog procesa 1.
- 105) Obdukcionni izveštaji od 29.10.2009. godine, registrator sudskog procesa 1.

(Dokazni predmeti tužilaštva, registrator I)

- 106) Dokazni predmet **P2**, izveštaj Euleks JIRZ službenika od 10.11.2011. godine u vezi značajnih lokacija u predmetu Klečka sa priloženim fotografijama, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 107) Dokazni predmet **P3**, odgovor Odeljenja za sudsku medicinu EULEKS Kosovo u vezi nestale osobe AA, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 108) Dokazni predmet **P4**, Izvod iz matične knjige umrlih za AZ, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 109) Dokazni predmet **P6**, **Anonimni svedok I**, 02.11.2011. godine, zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 110) Dokazni predmet **P7**, **MB**, 08.11.2011. godine, zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 111) Dokazni predmet **P8**, **BEC**, zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 112) Dokazni predmet **P9**, **JS**, 02.11.2011. godine, zapisnik - izjava svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 113) Dokazni predmet **P10**, **FZ**, 27.10.2011, zapisnik - izjava svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 114) Dokazni predmet **P11**, **SZ**, 26.10.2011, zapisnik - izjava svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 115) Dokazni predmet **P12**, **FLZ**, 26.10.2011, zapisnik - izjava svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 116) Dokazni predmet **P13**, **NZ**, 24.10.2011, zapisnik - izjava svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 117) Dokazni predmet **P14**, **IZ**, 24.10.2011, SPRK zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.

- 118) Dokazni predmet **P15**, **BEH**, 23.11.2011, SPRK zapisnik saslušanja svedoka, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 119) Dokazni predmet **P16**, **BT**, 24.11.2011, zapisnik - izjava svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 120) Dokazni predmet **P17**, **NB**, 12.09.2011, zapisnik - izjava svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 121) Dokazni predmeti **P21a**, **P21b**, **P21c**, **P21d**, **P21f**, odluka specijalnog tužioca EULEKS-a Mauricija Salustra da dobije deo spisa predmeta br. 2003/224/PEJ, izjavu **TM** datu istražnim organima u Republici Srbiji 27.1.2005. godine i 11.04.2004. godine i prilog (2), dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 122) Dokazni predmet **P22**, **AFZ**, 23.11.2011, zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 123) Dokazni predmet **P23**, **IDZ**, 23.11.2011, zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 124) Dokazni predmet **P24**, **CC**, 06.12.2011, zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 125) Dokazni predmet **P25**, **GK**, 07.12.2011, zapisnik ispitivanja svedoka u istrazi, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 126) Dokazni predmet **P26**, **SD**, 08.12.2011, zapisnik saslušanja svedoka, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 127) Dokazni predmet **P27**, **MZS**, 12.12.2011, zapisnik saslušanja svedoka, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 128) Dokazni predmeti **P28a**, **P28b-P28f**, pismo forenzičkog arheologa specijalnom tužiocu EULEKS-a Mauriciju Salustri od 8.12.2011. godine i uporedne tabele (5), dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.
- 129) Dokazni predmeti **P29a** i **P29b**, Izveštaj Odseka za sudsku medicinu DFM KEQ 01, od 10.,11.8.2010. godine i izveštaj Odseka za sudsku medicinu DFM KEQ 02, od 10.,11.8.2010. godine, dokazni predmeti tužilaštva, regulator I.

- 130) Dokazni predmeti **P30a-P30e**, pismo istražioca JIRZ²⁷¹ specijalnom tužiocu EULEKS-a Mauriciju Salustri, od 15.09.2011. godine, u vezi izveštaja ekshumacije, policijski izveštaj ekshumacije od 24.9.2009. godine, dodatni policijski izveštaj ekshumacije od 7.8.2010. godine, stranica sa fotografijama KEQ prikaz Klečke, Dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 131) Dokazni predmet **P31, HYS**, 24.01.2012, zapisnik ispitivanja svedoka, Dokazni predmeti tužilaštva, registrator I.
- 132) Dokazni predmet **P33, BKO**, 07.02.2012, zapisnik ispitivanja svedoka, Dokazni predmeti tužilaštva, registrator II.
- 133) Dokazni predmet **P34**, PPS 07/10 tabla sa fotografijama – prilog u saslušanju **Svedoka V** od 18.04.2011. godine, Dokazni predmeti tužilaštva, registrator II.
- 134) Dokazni predmet **P35, GA**, 08.02.2012, SPRK zapisnik ispitivanja svedoka, Dokazni predmeti tužilaštva, registrator II.
- 135) Dokazni predmet **P36**, Policijski dosije iz policijske stanice Duisberg u vezi smrti AZ, od 28.09.2011. godine, Dokazni predmeti tužilaštva, registrator II (isključujući takozvani 'nemački dnevnik', koji je rešenjem od 21.03.2012. godine proglašen neprihvatljivim dokazom).
- 136) Dokazni predmet **P37**, jedan dokument koji sadrži zvanično obaveštenje glavnom inspektoru kriminalističke policije od 29.09.201. godine, odgovor lekara opšte prakse od 29.09.2011. godine, beleška o obdukciji, dokazni predmeti tužilaštva, registrator II.

---

²⁷¹ Jedinica za istragu ratnih zločina

ANEKS II

DOKAZI KOJE JE IZVELA ODBRANA²⁷²

1) Dokazni predmet odbrane **D (NeK) 1**, svežanj od 32 stranice. Dokument je podneo branilac Mahmut Halimi 6. marta 2012. godine, koji je u registratoru dokaznih predmeta odbrane I.

Svežanj sadrži:

- 'Informacije o saobraćajnim prekršajima na Kosovu', PZ A Br. 033264 (na srpskom jeziku);
- Dva posebna UNMIK 'Formular Deklarate', AZ i BHO (na albanskom jeziku);
- Policija Kosova, 'Početni izveštaj o incidentu', predmet br. 2005-GR-5628, od 07.11.2005. godine (ne engleskom jeziku);
- Nalog Okružnog Suda u Prizrenu Pndr. br. 1/2008, od 03.01.2008. godine (na albanskom jeziku);
- Policija Kosova, policijska stanica u Prizrenu, 'Raporti i policit', od 09.01.2008. godine (na albanskom jeziku);
- Policija Kosova, 'Početni izveštaj o incidentu', predmet br. 2008-GI-4, od 04.01.2008. godine (na engleskom jeziku);
- Policija Kosova, 'Formulari per ekzaminim i laboratorit te kriminalistikes se SHPK-se', predmet br. 2007-GA-3880 (na albanskom jeziku);
- Kopija pasoša FAK i 2 stranice teksta na albanskom jeziku;
- Presuda Okružnog Suda u Prizrenu, P br. 63/2008, od 30.04.2008. godine (na albanskom jeziku);

---

²⁷² Spisak dokaza koje je izvela odbrana ne sadrži navodne delove dnevnika AZ. Posebno, dokazni predmet odbrane **D (FL) 1, 2, 2a**, koji navodno predstavlja delove dnevnika AZ, koji je u dokaznim predmetima odbrane registrator I, i dokazni predmet odbrane **D (FL) 5c** koji navodno predstavlja dnevnik AZ, koji je u dokaznim predmetima odbrane registrator I. Pomenuti dokazi su isključeni sa spiska u svetlu odluke sudskog veća od 21.03.2012. godine kojom se dokazi AZ proglašavaju neprihvatljivim.

- Kosovska policija, 'Početni izveštaj o incidentu', predmet br. 2005-XP5-12, od 09.06.2005. godine (na engleskom jeziku);
  - UNMIK 'Početni izveštaj o incidentu', izveštaj br. 2001-JA-4083, od 16.11.2001. godine (na engleskom jeziku);
  - Kosovska policija, 'Početni izveštaj o incidentu', predmet br. 2005-XP5-22, od 11.09.2005. godine (na engleskom jeziku).
- 2) Dokazni predmet odbrane **D (RM) 1**, Pismo EULEKSU od 14.11.2011. godine, koju je uložio branilac Naim Čeljaj, koje je u dokaznim predmetima odbrane registrar I.
  - 3) Dokazni predmet odbrane **D (RM) 2**, Žalba upućena STRK, od 29.11.2011. godine, koju je uložio branilac Naim Čeljaj, koja je u dokaznim predmetima odbrane registrar I.
  - 4) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 3**, Grafičko veštačenje rukopisa, od 02.02.2012. godine, HYK i CV HYK, koji su u dokaznim predmetima odbrane registrar I.
  - 5) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 4a**, EULEKS JIOK Raspored zaplenjene imovine od 28.04.2010. godine (u Ministarstvu), koji je u dokaznim predmetima odbrane registrar I.
  - 6) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 4b**, Euleks OCIU Raspored zaplenjene imovine, od 28.04.2010. godine, 29.04.2010. godine (u stanu ZZ u LL; u XX), koji je u dokaznim predmetima odbrane registrar I.
  - 7) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 4c**, Izjava, od 05.03.2012. godine, DL, koja je u dokaznim predmetima odbrane registrar I.
  - 8) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 4d**, Nalog za pretres predpretresnog sudije od 28.04.2010. godine, PPS 425/09, GjPP 91/10, koji je u dokaznim predmetima odbrane registrar I.
  - 9) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 5a**, Koha Ditore članak, od 14.10.2011. godine, ARA ('Ekskluzivno: AZ je u testamentu zahtevao da se objavi pismo u kome govori kako je prema njemu postupala Misija, koja je u stvari trebala da ga zaštiti'), koji je u dokaznim predmetima odbrane registrar I.
  - 10) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 5b**, zahtev upućen Koha Ditore, dana 08.02.2012. godine, ENS, sadržan u dokaznim predmetima odbrane, registrar I.

- 11) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 5d**, Kosova Sot intervju sa GZ ('GZ: EULEKS je oterao mog supruga u smrt'), od 31.10.2011. godine, koji je u dokaznim predmetima odbrane registrator I.
- 12) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 5e**, zahtev upućen Kosova Sot 08.11.2011. godine, ENS; odgovor Kosova Sot od 15.11.2011. godine, n/n, koji je u dokaznim predmetima odbrane registrator I.
- 13) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 5f**, Prepis ('Dokumentarna emisija prikazana na Klan Kosova TV o svedoku X i njegovoj smrti'), koji je u dokaznim predmetima odbrane registrator I.
- 14) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 5g**, Zahtev upućen Klan Kosova 08.02.2012. godine, ENS; odgovor Klan Kosovo od 08.02.2012. godine, BHA, koji je u dokaznim predmetima odbrane registrator I.
- 15) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 6**, Obaveštenje upućeno AZ 24.08.2009. godine, Ministarstvo za unutrašnje poslove Kosova Kosovo, istražni odsek, VHO, koje je u dokaznim predmetima odbrane registrator I.
- 16) Dokazni predmet odbrane **D (FL) 7**, Pismo K.Kana KS glavnom tužiocu EULEKSA od 31.01.12. godine (sa dva priloga: Pismo K.Kana KS specijalnom tužiocu EULEKSA Mauriciju Salustri od 10.01.12. godine; krivično zastupanje GZ, od 29.11.11. godine), Pismo K.Kana KS specijalnom tužiocu EULEKSA Mauriciju Salustri od 10.01.12. godine, koje je u dokaznim predmetima odbrane registrator I.

ANEKS III

DOKAZI KOJI SU ISKLJUČENI IZ PRESUDE

(STRK registrator G)

(Boravište FL)

- 1) Policijski izveštaj od 07.06.2010. godine, STRK registrator G (p.**G1**).
- 2) Spisak predmeta koje je oduzela JIOK²⁷³ 29.04.2010. godine u kući FL, STRK registrator G (pp.**G2-G4**).
- 3) Fotokopija policijskog dosijea, koja sadrži 169 dokumenata, STRK registrator G (pp.**G5-G244**).

(STRK registrator M)

(Imovina NK)

- 1) Policijski izveštaji, od 18.07.2011. godine, 14.07.2011. godine, STRK registrator M (pp.**M138-M142**).
- 2) Policijski izveštaj o veštačenju predmeta oduzetih u kući NK 20.06.2011. godine, STRK registrator M (pp.**M145-M180**).
- 3) IOP²⁷⁴- JIOK IT Odeljenje za sudsku medicinu, izveštaj o ispitivanju dokaza, od 06.05.2011. godine, STRK registrator M (pp.**M207-M211**) i priloženi DVD, označen **0096-09-EWC2**. Sadržaj izveštaja i DVD su isključeni samo ako potiču iz pretresa imovine NK.
- 4) Policijski izveštaj o veštačenju predmeta oduzetih u kući NK 06.06.2011. godine i policijski izveštaji od 16.03.2011. godine, STRK registrator M (pp.**M215-M226**). Sadržaj izveštaja o ispitivanju dokaza IOP- JIOK IT Odeljenja za sudsku medicinu od 06.05.2011. godine je isključen samo ako se odnosi na pretres imovine NK (pp.**M227-M235**).

---

²⁷³ Jedinica za istragu organizovanog kriminala

²⁷⁴ Izvršno odeljenje policije

